

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜNDE UYGULANMAKTA OLAN
STAJ PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Aysun Ülkü AYDIN

Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisanüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
Kütüphanecilik Anabilim Dalı için Öngördüğü
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak hazırlanmıştır.

Ankara

Subat, 1994

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

İsbu çalışma, jürimiz tarafından Kütüphanecilik
Anabilim Dalında YÜKSEK LISANS TEZİ olarak kabul
edilmiştir.

(imza)

Baskan

Prof. Dr. İrfan Çakın (Danışman)

(imza)

Üye

Prof. Dr. Nilüfer Tuncer

(imza)

Üye

Yrd. Doç. Dr. Ahmet Çelik

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine
ait olduğunu onaylarım.

...../...../19..

(imza)

Prof. Dr. Hüsnü Arıcı

Enstitü Müdürü

(Mühür)

ÖZET

Eğitimcilerin üzerinde durdukları önemli sorunlardan biri olan stajlar, öğrencilere çalışma ortamının farkına vararak ilk mesleki tecrübe kazanma, akademik program sırasında alınan teorik bilgileri uygulamaya koyma, mesleki motivasyonu sağlama gibi konularda önemli yararlar sağlar.

Bu araştırmanın amacı; konuyu kütüphanecilik eğitimi açısından ele alarak, araştırma alanı olarak seçilen HÜKB'nde uygulanmakta olan I. ve II. staj programlarının, öğrencilere hangi açılarından yarar sağladığını, uygulanan programlarda, belirlenen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını, ulaşılmıyorsa nedenlerinin araştırılarak en yüksek düzeyde verimin elde edilebileceği yeni bir staj programının geliştirilmesi olmuştur.

Araştırmada HÜKB'nde iki staj tecrübesi yaşamış 1992-93 öğretim yılında 4. sınıfa devam eden öğrenciler üzerine kapalı tip anket uygulanmıştır. Ayrıca bu öğrencilerin staj yaptıkları kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezleri arasından rasgele örneklem yoluyla seçilen bir grup ve HÜKB staj koordinatörü ile konu hakkında yapılan görüşmelerle sorunun nedenleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Elde edilen verilerin değerlendirilmesiyle "HÜKB'nde uygulanmakta olan I. ve II. staj programlarının

değistirilerek yeni bir staj programının geliştirilmesi gereklidir. Çünkü, HÜKB tarafından yürütölmekte olan mevcut staj programı ile öngörölen hedeflere ulaşılması mümkün görölmemektedir." şeklindeki hipotezimiz doğrulanmış ve uygulanmasıyla sorunları en aza indireceği düşünölen yeni bir model geliştirilmiştir.

SUMMARY

Fieldworks have been one of the important issues considered by the educators which provides students with opportunity of first work experience by observing the work place, by practicing the academic theories and being motivated in the profession etc.

The aim of this study is to consider above issue within the library education is to investigate; the ways in which I. and II. fieldwork programs presently used by the Department of Library Science of the Hacettepe University in Ankara has been chosen for this study are useful to the students, whether the programs achieved its goals, if not the reasons behind and the development of a new fieldwork program to maximize the efficiency and achieve the set goals.

In this study, closed questionnaires were given to the 4 year students who have already completed their second fieldwork. In addition, have been interviews with randomly sampled library and/or documentation centers where the students have attended fieldworks and with the HÜKB's fieldwork coordinator.

After evaluation and analysis of the study, our hypothesis "First and II.nd. fieldwork programs used by HÜKB need to be changed and a new fieldwork program needs to be developed. Because does not arrive HÜKB's fieldwork

aims with the used be present fieldwork programs' has
been verified and a new model to minimize the
shortcomings has been developed.

İCİNDEKİLER

SAYFA

ÖZET	i
SUMMARY	iii
İCİNDEKİLER	v
TABLolar	xii
ÖNSÖZ	xiv
I. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Konunun Önemi	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Hipotezi	3
1.3. Araştırma Yöntemi	4
1.4. Çalışma Alanı ve Veri Toplama Teknik- leri	4
1.5. Düzen	5
1.6. Terminoloji	6
1.7. Kaynaklar	6
II. BÖLÜM: KÜTÜPHANECİLİK EĞİTİMİNDE VE DİĞER MESLEK- LERDE STAJ	8
II.1. Stajın Tanımı; Amacı ve Yararları	8
II.1.1. Stajın Tanımı	8
II.1.2. Stajın Amaçları	10
A. Teorik Bilgilerin Uygulanmasına Yönelik Amaçlar	10
B. Teorik Bilgilerden/Sentezlere Ulaşmaya Yönelik Amaçlar	12
II.1.3. Stajın Yararları	14

II.2. Stajlara Alternatif Uygulama Türleri	16
II.2.1. Kütüphanecilik Bölümünün Bağlı Olduğu Üniversite veya Fakülte Kütüphanesi (Kütüphanecilik Okulu Kütüphanesi).....	16
II.2.2. Öğretim Kütüphanesi	19
II.2.3. İntörnlük	20
II.3. Diğer Mesleklerde Staj	20
II.3.1. Tıp Alanında	20
II.3.2. Eğitim Alanında	21
III.BÖLÜM: STAJLARIN BAŞARISINI VE YARARLARINI ETKİ-	
LEYEN FAKTÖRLER	23
III.1. Stajların Başarısını Etkileyen Faktörler .	23
III.1.1. Kütüphanecilik Bölümleri	23
III.1.2. Kütüphaneler	26
III.1.2.1. Kütüphanecilik Bölümlerinde Stajların Teorileri Önce Geldiği Durumlarda Kütüphane Tarafından Staj Program Hazırlanması	27
III.1.2.2. Akademik Program İçine Yerleştirilen, Stajlar için Kütüphane Tarafından Staj Programı Hazırlanması	28
III.1.3. Kütüphanecilik Bölümü Öğrencileri	29
III.2. Staj Programlarının Uygulanmasına Yönelik Problemler	30
III.2.1. Yönetimsel Problemler	30
III.2.2. Kütüphane Personelinin Sayısı ve Niteli- ğine İlişkin Sorunlar	31

III.2.3. Stajın Amaçlarına Yönelik Problemler ...	31
III.2.4. Öğrencilere Stajlarda Yaptırılan İşlerle İlgili Problemler	32
III.3. Staj Amaçlarının Gerçekleşmesini Etkileyen Faktörler	32
III.3.1. İdeal Denetim ve Denetleyici	32
III.3.2. Kütüphane-Kütüphanecilik Bölümü İliş- kisi	34
III.3.3. Program Faaliyetleri	35
III.4. Stajın Değerlendirilmesi	37
IV. BÖLÜM: ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE VE TÜRKİYE'DE KÜTÜPHANE- CİLİK EĞİTİMİNDE STAJLAR	39
IV. ABD	39
IV.2. Almanya	41
IV.3. İngiltere	42
IV.4. Güney Afrika	44
IV.5. Türkiye	46
IV.5.1. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü	46
IV.5.2. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü	49
V. BÖLÜM: HÜKB LİSANS PROGRAMI VE STAJ PROGRAMLARININ TANITILMASI	51
V.1. HÜKB Lisans Programı	51
V.2. HÜKB Staj Programı	53

VI. BÖLÜM: BULGULAR	58
VI.1. HÜKB 4. sınıf öğrencilerinden uygulanan anketten elde edilen bulgular	58
VI.1.1. HÜKB 4. sınıf öğrencilerinin uygulamakta olan I. ve II. stajlarına ilişkin görüş- lerini gösteren bulgular	58
VI.1.1.1. HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin I. ve II. stajlarını yaptıkları Kütüphane ve/veya Dokümantasyon Merkezleri	58
VI.1.1.2. HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin kütüphane- cilik Bölümleri İçin Gerekliliği Konusundaki Düşünceleri	61
VI.1.1.3. Öğrencilerin HÜKB'de Uygulanan Staj Programının Değiştirilip, Değiştirilmeme- si Konusundaki Düşünceleri	62
VI.1.1.4. HÜKB Tarafından Belirlenen Staj Hedefle- rinin I. ve II. Staj Programlarında Gerçekleşme Oranları	64
VI.1.1.5. HÜKB 4.sınıf Öğrencilerinin Stajın Belir- lenen Hedeflerine Ulaşmasını Engelleyen Etmenler Hakkındaki Düşünceleri	66
VI.1.1.6. Stajlardan Önce HÜKB Tarafından Stajın Amacı, Dikkat Edilmesi Gereken Konular Hakkında Verilen Bilgilerin Yeterliliği Konusunda HÜKB 4.sınıf Öğrencilerinin Görüşleri	70
VI.1.1.7. HÜKB 4.sınıf Öğrencilerinin I. ve II. Stajlarda Yaptıkları İşler	71

VI.1.1.2. HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin I. ve II. Staj Programlarının Kendilerine Sağladığı Yararlar Hakkındaki Düşünceleri	72
VI.1.1.3. HÜKB 4.sınıf Öğrencilerinin Stajların Daha Verimli Hale Getirilmesi Konusundaki Düşünceleri	74
VI.1.1.3.1. HÜKB 4.sınıf Öğrencilerinin Staja Ayrılan Süre Hakkındaki Görüşleri	74
VI.1.1.3.2. HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin stajların Akademik Program İçine Dağılımı Konusundaki Görüşleri	75
VI.1.1.3.3. HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin Bütün Kütüphane Türlerinde Staj Yapılması Gerekliliği Konusundaki Düşünceleri ...	76
VI.1.1.3.4. HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin I. ve II. staj Öncesinde Alınması Gerekli Gördükleri Derslere İlişkin Düşünceleri	76
VI.2. HÜKB 4.sınıf Öğrencilerinin Staj Yaptıkları Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezlerinin Staja Yönelik Çalışmaların Değerlendirilmesi	78
VI.2.1. HÜKB 4.sınıf Öğrencilerinin Staj Yaptıkları Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezlerinde Staja Yönelik Uygulamalar	80
VI.2.2. Örneklem Olarak Seçilen Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezlerinin HÜKB Öğrencileri ve Uygulanan Stajların Daha İyi Hale Getirilmesi Hakkındaki Düşünceleri	84

ve Uygulanan Stajların Daha İyi Hale Getirilmesi Hakkındaki Düşünceleri	84
VI.3. HÜKB Lisans Ders Programının Stajlara Yönelik Olarak Değerlendirilmesi	85
VII. BÖLÜM SONUC VE ÖNERİLER	89
A. Sonuç	89
B. Öneriler ve Staj Modeli Örneği	95
B1. Öneriler	95
B2. Staj Modeli Örneği	100
KAYNAKÇA	106
EKLER	114
EK I: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü Kütüphane Uygulamaları Öğrenci Değerlendirme Formu	114
EK II: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü Kütüphane Uygulamaları Öğrenci Formu	117
EK III: A.Ü. Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü Kütüphane Uygulamaları Değerlendirme Formu	122
EK IV: HÜKB Staj Değerlendirme Formu I	124
EK V: HÜKB Staj Değerlendirme Formu II	125
EK VI: HÜKB Öğrencilerince Hazırlanacak Staj Raporlarına İlişkin Doküman	126
EK VII: HÜKB Staj Denetim Formu	127

EK VIII: HÜKB Staj Programlarında İşbirliği Yapılan Kütüphanelerin Dikkatini Hazırlanan Doküman	128
EK IX: Öğrencilere Uygulanan Anket Formu	131
EK X: HÜKB Öğrencilerinin Stajlarını Yaptıkları Kütüphane ve/veya Dokümantasyon Merkezlerine Yöneltilen Sorular	137
EK XI: HÜKB Lisans Programı	139

TABLOLAR

SAYFA

Tablo 1. HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin I. stajlarını yaptıkları kütüphanelere göre dağılımı	59
Tablo 2. HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin III. stajlarını yaptıkları kütüphane ve/veya çokümantasyon merkezlerine göre dağılımı	60
Tablo 3. HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin Kütüphanecilik Bölümleri için Stajın gerekliliği konusundaki düşünceleri	62
Tablo 4. Öğrencilerin HÜKB'de uygulanan staj programının değiştirilip, değiştirilmemesi konusundaki düşünceleri	63
Tablo 5. HÜKB tarafından belirlenen staj hedeflerinin I.II. staj programlarında gerçekleşme oranları	64
Tablo 6. HÜKB tarafından belirlenen staj hedeflerinin yerine gelmeyişindeki sebep veya sebepler hakkında HÜKB 4. sınıf öğrencilerinin düşünceleri	68
Tablo 7. HÜKB 4. sınıf öğrencilerinin HÜKB tarafından stajlar öncesinde verilen bilgilerin yeterliliği konusundaki görüşleri	70
Tablo 8. Stajlar öncesinde HÜKB tarafından verilen bilgilerin yetersiz oluşunun staj başarısına etkileri konusunda HÜKB öğrencilerinin görüşleri	71

Tablo 9. HÜKB 4. sınıf öğrencilerinin I. ve II. staj programlarının kendilerine sağladığı faydalar hakkındaki görüşleri	73
Tablo 10. HÜKB 4. sınıf öğrencilerinin staja ayrılan süre hakkındaki görüşleri	74
Tablo 11. HÜKB 4. sınıf öğrencilerinin stajların akademik program içine dağılımı konusundaki görüşleri	75
Tablo 12. HÜKB 4. sınıf öğrencilerinin bütün kütüphane türlerinde staj yapılması gerekliliği konusundaki düşünceleri	76
Tablo 13. HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin I. ve II. stajlardan önce alınması gerekli gördükleri dersler	77
Tablo 14. HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin Staj Yaptıkları, örneklem olarak seçilen kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinde kullanılan sınıflama sistemleri	83

ÖNSÖZ

Toplumun artan bilgi ihtiyacını karşılayabilecek nitelikte, yeterli teorik ve uygulama bilgisine sahip kütüphanecilerin yetistirilmesinde, ilk mesleki tecrübe sayılan stajlar önemli yer tutar.

HÜKB'nde uygulanmakta olan I. ve II. staj programlarının incelenmesine yönelik yaptığım araştırmanın Türkiye'deki diğer kütüphanecilik bölümleri için faydalı olacağı inancımdayım.

Çalışmam sırasında başta uyarı ve düşüncelerden çok yararlandığım Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Başkanı Sayın Prof. Dr. İrfan ÇAKIN'a, tez konumu seçmemde yönlendirici olan Sayın Prof. Dr. Tülin SAĞLAMTUNC'a, Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü'nde yürütülen staj uygulamaları konusunda aydınlatıcı bilgiler veren Sayın Yrd. Doç. Dr. Ahmet CELİK'e, araştırma kapsamına alınarak, görüşlerini aldığımız kütüphane ve dokümantasyon merkezleri staj sorumlularına ve 1992 yılında Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü 4. sınıfına devam eden öğrencilere, yapmış olduğum araştırmaya katkılarından dolayı tesekkürlerimi sunarım.

Aysun ÜLKÜ AYDIN

BÖLÜM I

GİRİS

1.1. KONUNUN ÖNEMİ

Kütüphanecilik eğitiminin başlangıcından günümüze kadar eğitim programlarında teori-pratik arasındaki dengenin kurulması önemli bir sorun olmuştur.

ABD'de Üniversite düzeyinde kütüphanecilik eğitiminin başladığı 1886-1887 yılları, aynı zamanda kütüphanecilerin yetistirilmesinde teoriye yer verilip verilmesi konusunda tartışmaların başladığı yıllardır.

"Tartışmalar bir taraftan kütüphanecilerin Üniversite düzeyinde eğitilmesine karşı olan ve gerçek kütüphanecilerin ancak kütüphanelerde uygulama içinde yetistirileceğine inanan pragmatistler, diğer taraftan da teori olmadan uygulamanın anlamsızlığını ileri süren ve teorisiz uygulamanın icgüdülerle yürütülen teknik işlemler bütününden öteye geçemeyeceğini savunanlar arasında olmuştur." (Çakır 1987:129-130).

1960'lı yıllarda Carnosky, kütüphanecilik eğitime yönelik eleştirileri incelediğinde, bunların eğitim programlarının çok teorik olması ve kütüphane uygulamalarının yeterli olmaması konusunda yoğunlaştığını görmüştür (Morehead 1980:32).

Bu iki çarpıcı örnek, kütüphanecilik eğitim programlarında zaman içinde ya teorinin ya da uygulamanın tek başına ağırlıkta olduğunu, ikisi arasındaki dengenin kurulmasında sıkıntı olduğunu göstermesi bakımından ilgi çekicidir.

Toplumların sosyo-ekonomik kültürel yapıları ve bunların zaman içindeki gelişimine bağlı olarak, iş sektörünün aradığı insan gücünün niteliklerinin değiştiği görülmüştür. Bu gelişmeye paralel olarak pratik deneyimin, sadece öğrenciye yarar sağlamakla kalmayıp ekonomik sistem ve bilimsel sistem arasında köprü kurulmasında en önemli unsurlardan olacağı düşüncesi yerleşmiştir (Dohm 1990:66). Bu düşünce endüstri ve ticaret alanında ihtiyaç duyulan türden pratik deneyimin hangi modellerle eğitim programlarında yer alabileceği arayışını da beraberinde getirmiştir. Üniversite düzeyinde bir mesleğe yönelik program uygulayan birçok bilim dalında olduğu gibi, kütüphanecilik bilim dalında da stajlar, sorunun en iyi çözümü olarak görülmüştür.

Sınıf koşulları dışında, değişik kütüphane ortamları da Üniversite kütüphanecilik bölümleri ve staj yapılan kütüphanelerin işbirliği ve denetimi altında, bir ay, bir sömestre vb. uzunlukta sürelerde gerçekleşen, öğrenciye Üniversitede aldığı kuramsal eğitimi destekliyecek şekilde, gözlem ve uygulamaya dayalı olarak ilk elden mesleki tecrübe kazandırmayı amaçlayan bir öğretim aracı olarak tanımlanabilecek stajlardan istenilen verimin alınabilmesi için; kütüphanecilik bölümü, kütüphaneler ve öğrencilerin işbirliği ile gerçekleştirilecek şekilde düzenlenmiş staj programlarına ihtiyaç vardır.

Arastırma alanı olarak secilen HÜKB'nde öğrencilere dört yıllık lisans eğitiminde ilki dördüncü sönestre sonunda Üniversite kütüphanelerinde, ikincisi altıncı sönestre sonunda halk, özel kütüphane veya dökümantasyon merkezlerinde olmak üzere toplam iki staj yaptırılmaktadır.

Arastırmamızda HÜKB öğrencileri ve stajda işbirliği yapılan kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinin, HÜKB'nde yürütölen staj programlarından belirlenen hedefler doğrultusunda yeterli verim sağlanamadığı seklindeki düşüncelerinden hareketle, öncelikle problemin varlığı ve boyutları saptanmaya çalışılacak daha sonra da probleme çözüm olabilecek yeni bir model geliştirilecektir.

Arastırma problemimiz; "HÜKB'nde halen uygulanmakta olan I. ve II.staj programlarının değıştırilerek yeni bir staj programı geliştirilmesi gerekli midir?" seklindedir.

1.2. ARASTIRMANIN AMACI VE HİPOTEZİ

Eğitim öğretim kurumlarında uygulanan staj programlarının belirlenen amaçlarına ulaşması, öğrenci-okul ve uygulama yapılan kurumlar arasında sıkı bir işbirliğini gerektirir. İşbirliğinin olmadığı durumlarda staj programlarının belirlenmiş amaçlarına ulaşması mümkün değildir. Bu durum uygulamanın büyük önem taşıdığı kütüphanecilik öğretiminde de böyledir.

Arastirmamizda amacimiz; HÜKB'nde uygulanmakta olan I. ve II. staj programlarini inceliyerek, uygulama sirasinda ve öncesinde meydana gelen ve staj programlarinin amaclarina ulasmasini engelleyen nedenleri belirliyerek yeni bir staj modeli gelistirmektir. Gelistirilecek bu yeni staj modeliyle kütüphanecilik bölümü öğrencilerinin teorik bilgilerini uygulamayla pekestirebilecekleri ve böylelikle daha saglikli bir boyutta ilk mesleki deneyimlerini edinebilecekleri umulmaktadır. Bu konudaki hipotezimiz ise; "HÜKB'nde uygulanmakta olan I. ve II. staj programlarinin degistirilerek yeni bir staj modeli gelistirilmesi gereklidir. Çünkü; HÜKB tarafından yürütölmekte olan mevcut staj programi ile öngörölen hedeflere ulasılması mümkün görölmemektedir" seklindedir.

1.3. ARASTIRMA YÖNTEMİ

Arastirmada "Betimleme Yöntemi" kullanılmıstır.

Betimleme ya da survey arastirmalari olaylarin, objelerin, varliklarin, kurumlarin, gruplarin ve cesitli alanlarin ne olduğunu betimlemeye aciklamaya calisir. Betimleme, olaylari obje ve problemleri anlama ve anlatmada ilk asamayi olusturur. Bilimsel etkinlikler olaylarin betinlenmesiyle baslar. Bu sayede onlari iyi anlayabilme, gruplayabilme olanađi saglanir ve aralarindaki iliskiler saptanmis olur (Kaptan 1991:59).

1.4. CALISMA ALANI VE VERI TOPLAMA TEKNIKLERI

Arastirma evreni olarak secilen HÜKB öğrencileri icinden, 1992 yılında I. ve II. stajlarini cesitli

kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerinde tamamlamış 1992/93 öğretim yılında 4.sınıfa devam eden 49 kişilik öğrenci grubu örneklem olarak seçilerek, bunlar üzerine 49 kişilik örneklem içinden 39'unun katıldığı kapalı tip anket uygulanmıştır. Ankette açık uçlu sorulara da yer verilmiştir. Örneklem evreni temsil etmektedir.

Sömestre tatillerinde staj yapmakta olan öğrencilerin staj ortamları dışarıdan gözlem yoluyla incelenmiş, ayrıca HÜKB staj koordinatörü ve stajda işbirliği yapılan kütüphane ve dokümantasyon merkezleri staj sorumlularıyla görüşülerek konu hakkında bilgi alınmıştır.

1.5. DÜZEN

Arastırma yedi bölümden oluşmaktadır.

Giris bölümünde; konunun önemi, araştırmanın amacı, araştırmada kullanılan yöntem, araştırma alanı, veri toplama teknikleri, terminoloji ve düzene yer verilmiştir.

İkinci bölümde; Stajın tanımı, amacı, yararları ile staja alternatif uygulama türleri ve diğer mesleklerde staj konusu ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde; Stajların başarısını ve yararlarını etkileyen etmenlerle, stajların uygulanmasında karşılaşılan problemler üzerinde durulmuştur.

Dördüncü bölümde; çeşitli ülkelerde ve Türkiye'de staj konusu ele alınmıştır.

Besinci bölüm; araştırma alanı olarak seçilen HÜKB lisans ve staj programlarının tanımına yöneliktir.

Altıncı bölüm ise HÜKB'de yapmış olduğumuz araştırmanın bulgularına yönelik olarak hazırlanmıştır.

Yedinci ve son bölüm; konuyla ilgili vardığımız sonuç ve önerilerimizi kapsamaktadır.

1.6. TERMINOLOJİ

HÜKB: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü yerine kullanılmıştır.

1.7. KAYNAKLAR

Araştırmada yardımcı olacak kaynakları belirlemek amacıyla yapılan yayın taramasında kullanılan kaynaklar şunlardır:

Library and Information Science Abstracts (1969-1992)

Library Literature (1980-1992)

Türkiye Bibliyografyası (1935-1992)

Türkiye Makaleler Bibliyografyası (1952-1992)

Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni (1952-1986)

Türk Kütüphaneciliği (1987-1992)

Konumuzla ilgili araştırmamızın her safhasında başvurduğumuz en temel kaynaklar ise şunlardır:

BAYDUR, Gülbün

1989 "Bir Staj Değerlendirmesi: Kütüphanecilik Bölümü Öğrencilerinin İzlenimleri"
Istanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Dergisi, Sayı:2 77-89

MOREHEAD, Joe

1980 "Theory and Practice in Library

Education. Littleton: Libraries
Unlimited, Inc.

NASSIMBENI, Mary

1988 "The Role and Value of Fieldwork in
Education for Library and Information
Science. Ph. D. Thesis. University of
Cape Town

Arastırma raporunun yazımında Hacettepe Üniversi-
tesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından hazırlanan
Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri Yazım ve Basım Yönergesi
(1989)'den yararlanılmıştır.

BÖLÜM II

KÜTÜPHANECİLİK EĞİTİMİNDE VE DİĞER MESLEKLERDE STAJ

II.1. STAJIN TANIMI, AMACI VE YARARLARI

II.1.1. STAJIN TANIMI

Eğitimsel açıdan ele alındığında bir staj programını oluşturan unsurları şu şekilde tanımlamak mümkündür;

1. Staj, eğitim programlarının bir parçasıdır.
2. Staj programı öğrenci, üniversite ve staj yapılacak kurumun işbirliğiyle yürür.
3. Öğrenci staj sırasında, üniversite ve staj yaptığı kurumun denetimi altındadır, onlara karşı sorumludur.
4. Staj süresi bir yıl, bir sömestre vb. uzunluklarda olabilir.
5. Stajlar, öğrencinin üniversitede kuramsal olarak aldığı eğitimi destekleyecek, uygulamaya yönelik deneyim kazandıracak şekilde düzenlenir (Hempstead 1971:119).

Kütüphanecilik eğitiminde yaygın şekilde uygulanan öğretim yöntemlerinden birisi olan stajlara yönelik literatür incelendiğinde stajların, kütüphanecilik eğitiminde uzman kişilerce çeşitli şekillerde tanımlarının yapıldığı görülür.

Western Michigan Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü profesörlerinden Grotzinger stajı; "Öğrencilerin değişik

kütüphane ortamlarında gözlem ve uygulamaya dayalı olarak ilk elden deneyim kazanmasını amaçlayan çalışmalar" olarak tanımlamıştır (Grotzinger 1971:333).

Wisconsin Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü profesörlerinden Monroe ise stajı; "Öğrenciye sınıf ortamı dışında, uygulamayı önkosul olarak deneyim kazandırmayı amaçlayan bir öğretim yöntemi" olarak görür. (Monroe 1981:61).

Iowa Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü profesörlerinden Witucke, kütüphanecilik eğitim programlarının bir parçası olarak gördüğü stajı, "Mesleki denetim altında gerçekleşen kütüphane deneyimi" şeklinde tanımlayarak konuya mesleki denetim boyutunu kazandırmıştır (Witucke, 1981:163).

Yukarıda yapılan tanımlardan yola çıkarak kütüphanecilik eğitime yönelik olarak stajı, "sınıf koşulları dışında, değişik kütüphane ortamlarında, üniversite kütüphanecilik bölümleri ve staj yapılan kütüphanelerin işbirliği ve denetimi altında, bir ay, bir semestre vb. uzunlukta sürelerde gerçekleşen, öğrenciye üniversitede aldığı kuramsal eğitimi destekleyecek şekilde gözlem ve uygulamaya dayalı olarak ilk elden mesleki deneyim kazandırmayı amaçlayan öğretim yöntemidir" şeklinde tanımlamak mümkündür.

II.1.2. STAJIN AMAÇLARI

Staj, geleceğin kütüphanecisine sadece sınıfta öğrendiklerini uygulama ile pekiştirme imkanı vermez (Coleman 1989:20); daha başka bir takım eğitimsel amaçların gerçekleşmesine de hizmet eder. Kütüphanecilik eğitiminde stajlarla gerçekleştirilmeye çalışılan amaç ve hedeflere yönelik çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Bunlardan biri olan Sexton, stajın amaçlarını;

1. Mesleki becerilerin gelişimini sağlamak,
2. Öğrencinin memuriyet duygusunun gelişimi ve halkla ilişkiler konusunda fikir edinmesi,
3. Mesleğin toplum içindeki yerini, önemini gözlemlemesi şeklinde belirlemiştir (Monroe 1981:61).

Leeds Polytechnic Kütüphanecilik Bölümü öğretim üyelerinden olan ve kütüphanecilik eğitiminde stajın önemi konusunda yaptığı araştırmalarla tanınan Prytherch, stajlara yönelik olarak yaptığı bir araştırmasında stajın amaçlarını iki başlık altında inceler.

A. Teorik Bilgilerin Uygulanmasına Yönelik Amaçlar:

Daha önce öğrenilmiş bilgilerin, başka alanlarda kullanılmak üzere yeniden hatırlanması işlemidir. Kisi bazı görevlerde daha önce öğrenmiş olduğu işlem, metod ve fikirleri, içinde bulunduğu ortamda karşılaştığı problemi çözmeye kullanır. Daha önce öğrenilen bazı bilgilerin basit olarak hatırlanmasından, bu bilgilerin kullanılarak yeni sentezlere varılmasına kadar uzanan çeşitli düzeylerde olur (Krathwohl, Bloom, Masia 1964:6). Bunlar;

a. Öğrencilerin kütüphanelerde gerçekleştirilen uygulamaları görmesi. Öğrencinin daha önceden bu türden mesleki bir deneyiminin olması bu amacı gereksiz kılabilir. Ancak öğrenciye çalışma ortamına atılmadan önce ek mesleki deneyim kazandırması açısından yine de önemlidir.

b. Teori ve pratik arasında dengenin sağlanması. Bu amacın gerçekleşmesi sırasında öğrenci, okulda kuramsal olarak aldığı bilgileri uygulamaya koyarken mesleki terminoloji, kütüphanecilik uygulamalarının temelleri, kütüphanecilerin mesleki sorunlar üzerine görüşleri ve bu sorunları çözme yöntemleri vb. görerek meslekle ilgili temel gerçekleri kavrar ve bu konulardan bir takım sentezlere ulaşmaya çalışır.

c. Öğrenci, bazı mesleki konulardaki düşüncelerinin geçerliliğini, uygulama düzeyinde deneme fırsatı bulabilir. Açıkça öğrencinin gerçek hayatla bütünleşebilmesi için bir fırsattır.

d. Daha önce okulda kuramsal olarak edinilen bilginin uygulama aşamasında kullanılıp yeni sentezlere varılmasına olanak sağlar (Daha önceden öğrenilmiş sınıflama semasının hizmet götürülen grubun ihtiyaçları doğrultusunda yeniden düzenlenmesi gibi). Öğrenci yeni bir senteze ulaşma aşamasında, verilen problemi çözmeye çalışırken, konuyla ilgili ileride çıkabilecek yeni problemleri de önceden düşünüp kontrol altına almaya çalışır.

e. Öğrenciye, çalışma hayatına hazır olup olmadığını sınıma fırsatı verir. Örneğin, öğrenciye sınıflama, kataloglama gibi kuramsal bilgiler açısından yeterli olup olmadığını deneme olanağı sağlar.

f. Öğrenciler, kütüphanecileri çalışma ortamında gözlemliyerek onlarla ilişki kurarlar.

g. Kütüphanecilik bölümleri, öğrencilerinin meslekle olan her tür ilişkisini bir avantaj olarak görür. Bu ilişkinin kurulduğu stajlar, öğrencinin mesleki sorunları yerinde gözlemesi ve derslerde tartışabilmesi için iyi bir fırsattır.

h. Kütüphanecilik bölümlerinin, öğrencilerinin sosyal açıdan mesleğe uygunluğu hakkında kütüphanecilerden fikir alması, öğrencilerinin başarılarının değerlendirilmesinde önemli fayda sağlar (Prythherch, 1986:138,139,140; 1982:209-210; 1982(b):176.177).

B. Teorik Bilgilerden Sentezlere Ulaşmaya Yönelik Amaçlar

Olağanüstü durumlarda önceden edilen kuramsal bilgilerin uygulanması aşamasında basit bir dikkatten, vicdan gibi bir takım karakter özelliklerinin kullanımına kadar olan çeşitli durumları içine alır. Uygulanması sırasında öğrencinin kişiliğini ele verir (Krathwohl, Bloom; Masia 1964:7). Bunlar;

a. Önceden bir tecrübeye sahip olsada olmasada öğrenci, girdiği bu yeni çevreye uyum sağlamaya çalışırken kütüphanenin ve kütüphanecinin toplum içindeki yerini ve önemini gözlemliyecek, bu meslekte çalışmaktan

hosnut olup olmayacağı, kendisinin bu meslek için uygun olup olmadığı şeklindeki sorulara da yanıt arayacaktır.

b. Öğrencilerin kütüphane tecrübesi artacaktır. Bu pasif bir tecrübe olmakla birlikte öğrenci kütüphane türleri, amaç ve işlevleri hakkında fikir edinecek ve kafasında bir takım sorular oluşacaktır. Kütüphanede yapılan su.uygulama.doğru.mudur?.vb.

c. Çalışma ortamında kütüphane personeli ve kullanıcılarla olan ilişkiler öğrencilerin mesleğin sosyal boyutunu görmesini sağlar.

d. Stajla birlikte öğrencilerin büyük bir kısmı, ilk olarak okul dışından birilerinin denetimi altına girerler. Staj yaptıkları kurumun iş disiplini ve denetimine uyum sağlamakta güçlük çekip kütüphane yöneticilerini kendi değer yargılarıyla yardımcı olmaktan uzak, eleştirici, yargılayıcı bulabilir.

e. Öğrenci çalışma ortamında tecrübe kazanırken, bir taraftan çalışma saatlerini temel alan yeni bir yaşam biçimi görecektir.

f. Stajlar, öğrencinin kendine güven duygusunun gelişimi, mesleğe uygunluğu ve kendi performansını değerlendirmesi için uygun bir fırsattır.

g. Öğrenci derslerde daha sonra göreceği bir takım konuları önceden görme olanağı kazanır, problem çözümünde tecrübesi artar (Prytherch 1986: 140-142, 1982(a) 209-210 1982(b):183).

Stajların iyi bir kütüphaneci yetistirmek için en iyi öğretim yolu olduğunu düşünen Saunders'in bu düşüncesinin gerçekleştirilmesi için (Saunders, 1971:230) Kütüphanecilik bölümleri, kütüphaneler işbirliği ile hazırlanıp uygulanacak staj programları ilk etapta saptanan amaçlara ulaşmayı hedeflemelidir.

II.1.3. STAJLARIN YARARLARI

Kütüphanecilik bölümleri, insan ilişkilerinin ağır bastığı bir meslek olan kütüphanecilikte, kütüphaneci-kullanıcı ilişkileri, personel yönetimi vb. konuları öğrencilere göstermede meslekten olanların yardımına ihtiyac duyarlar. (Prytherch 1986:137). Staja duyulan bu ihtiyacın temelinde de, bölümün öğrencileri için bir takım yararlar sağlama cabası yatar. Konuyla ilgili literatür incelendiğinde, stajların yararlarını ortaya çıkarmaya yönelik araştırmaların, öğrencilerin bu konudaki fikirlerini temel aldığı görülür.

Conant'ın, stajların yararını ortaya çıkarmak üzere öğrenciler üzerine yaptığı araştırması sonrasında, stajların yüksek düzeyde motivasyon sağlama, kendine güven ve sorumluluk duygusunun gelişimi açısından öğrencilere yarar sağladığı sonucuna Rothstein de varmıştır (Nassimbeni, 1988(c):109). Conant gibi Rothstein'da stajları, öğrencilerin kendine güven kazanması ve dağarcığının gelişmesinde güçlendirici bir adım olarak görür (Neil 1979:182). Martha Boaz'da konuyu benzeri bir yaklaşımla ele alan kütüphanecilik eğitimcilerindedir.

0, stajın yararlarına öğrencinin mesleki yasantısında kendinden ne bekleneceğini görmesi maddesini ekler (Baaz, 1967:84).

Kütüphanecilik ve bilgi bilim eğitiminde stajların rolü ve değeri üzerine Güney Afrika, Cape Town Üniversitesinde doktora çalışması yapan Mary Nassimbeni araştırmasında, literatürden elde ettiği veriler ışığında stajların kütüphanecilik bölümü öğrencilerine sağlayacağı yararları şu şekilde özetler;

1. Teori-pratik arasında ilişkinin kurulması,
2. Kütüphanelerin alışlagelen rutin işlem ve araçlarına öğrencilerin alışması,
3. Kütüphanelerin organizasyonunu öğrenme,
4. Öğrencilerin çalışma ortamı hakkında fikir edinmesi,
5. Bir takım mesleki becerilerin uygulama yoluyla gelisimi,
6. Derste kuramsal olarak öğrendiği birtakım konular hakkındaki bilgileri uygulama sırasında görerek pekistirmek,
7. Kütüphane kullanıcılarının özelliklerini öğrenmek,
8. Kendine güven kazanmak,
9. Meslekten olanlarca mesleki düşüncelerin telkini,
10. Karşılıklı konuşarak problemlerin çözülmesinde beceri kazanma,

11. Uygulama ortamını gözlemlemek,
12. Problem çözümünde beceri kazanmak,
13. İyi kütüphanecileri çalışma ortamında gözlemlemek,
14. Öğrencilerin meslekten olanlarla ilişki kurması,
15. Mesleğe yönelik olarak özel bir bransın seçimi, uzmanlaşmak istedikleri bransın koşulları ve kazançlarıyla kendi ihtiyaçlarını karşılaştırıp, mesleki seçimlerini yapmak.
16. Kütüphanecilik okulları açısından ise en büyük yarar öğrencilerin uygulama ortamında güvenilir bir şekilde değerlendirilmeleridir (Nassimbeni 1990(d):77,78; 1988(c):113).

II.2. STAJLARA ALTERNATİF UYGULAMA TÜRLERİ

II.2.1. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜNÜN BAĞLI OLDUĞU ÜNİVERSİTE VEYA FAKÜLTE KÜTÜPHANESİ (KÜTÜPHANECİLİK OKULU KÜTÜPHANESİ)

Stajlara alternatif olarak önerilen uygulama alanlarından birisi de kütüphanecilik bölümünün bağlı olduğu fakülte veya/yoksa üniversite kütüphanesi, literatürde geçen tanımıyla "kütüphanecilik okulu kütüphanesi"dir. Bu tür kütüphanelere derslerde kuramsal olarak verilen bilgilerin kütüphane koşullarında uygulanarak pekiştirilmesi, böylece teori-pratik arasındaki ilişkinin aydınlatılmasında bir laboratuvar görevi görür (Nassimbeni, 1988(d):119). Prytherch

kütüphanecilik bölümleri için laboratuvar görevini gören bu tür kütüphanelerin sağlayacağı olanakları şu şekilde sıralar;

1. Öğrencinin teori ve pratik arasında ilişki kurmasına yardım eder. Böylelikle mesleki bilgilerin yeterliğini gerçek hayatta sınama ve mesleki görüşlerin gelişimi fırsatı doğabilir.

2. Gerçek çalışma ortamında problemlerin çözümü sırasında, yapılan analiz, araştırma ve varılan sentezler öğrencinin mesleki fikirlerinin gelişimine katkı sağlayabilir.

3. Öğrenci kütüphanede, kütüphaneciler ve diğer kütüphane personeliyle birlikte hizmet verirken, kütüphane kullanıcıları, kütüphaneciler ve diğer kütüphane personeli arasındaki ilişkileri gözlemliyerek, kütüphanede çalışmanın zor taraflarını görebilir. Öğrenci bu sayede ilk mesleki tecrübesini kazanacaktır (Prytherch 1982(a):208,209).

Bu tür kütüphanelerde yapılacak uygulamaların yaratacağı dezavantajları ise şu şekilde açıklamak mümkündür;

1. Öğrencilerin uygulamaya yönelik çalışmalarını, laboratuvar olarak seçilmiş kütüphanecilik okulu kütüphanesinde verilen hizmetleri aksatacaktır.

2. Genellikle küçük olan bu kütüphaneler, öğrencilerin bütün kütüphane fonksiyonlarını anlaması,

değerlendirmesi ve denetimi açısından kolaylık sağlamakla birlikte, küçük çaplı uygulamaların sağlayacağı deneyim de sınırlı olacaktır.

3. Genellikle sınırlı sayıda personele, kullanıcıya ve koleksiyona sahip bu tür kütüphaneler, büyük öğrenci grupları için, staj için seçilen kütüphanenin yerini tutmayacaktır.

4. Laboratuvar olarak seçilen bu kütüphanenin 3. maddede belirtilen özelliklerinden dolayı, kalabalık öğrenci grupları sınırlı zamanda uygulama yapacaklarından yeterli tecrübe kazanamayacaklardır.

5. Bu tip kütüphane uygulamaları teorik bilgilerin uygulanmasına yönelik amaçlar için daha uygundur. Öğrencinin birtakım sentezlere varması bu uygulama türünde pek gerçekleşmez (Prytherch 1982(a):215,216; Nassimbeni 1988(c):121,122; Prytherch 1982(a):X213,214).

Bazı durumlarda kütüphanecilik bölümünün bağlı olduğu fakülte veya üniversiteye ait kütüphane yerine kütüphanecilik bölümüne ait bölüm kütüphanesinin laboratuvar olarak kullanıldığı görülür. Özellikle kataloglama, sınıflama ve müracaat hizmetine yönelik bilgi kaynaklarının bulunduğu, öğrencinin doğrudan veya dolaylı olarak öğretici denetiminde, uygulama yaptığı bu kütüphaneler bir laboratuvar görevi görür. Bu tür laboratuvarların dermesi, bölümün bağlı bulunduğu fakülte kütüphanesi ve çevredeki çocuk, halk vb. kütüphanelerde ilişkiye geçilerek güncelleştirilebilir. Aynı zamanda

akılcı bir yaklaşımla sipariş edilip zaman içinde gereksinimlere gerçekten yanıt verebilen dermeler oluşturabilir. Ancak bu tip bir donanım bazı mali sorunları da beraberinde getirecektir (Oğuz 1988:119).

Pratiğe yönelik en iyi deneyimin stajlarla gerçekleşeceğini düşünenler, kütüphanecilik bölümüne ait bölüm kütüphanesinde kurulan bu tür laboratuvarları faal çalışma ortamını yansıtmadığı kaygısıyla eleştirirler (Morehead, 1973:124). Prytherch bu tür laboratuvarları kişilerarası ilişkilerin olmayışı (kütüphaneci-kütüphane kullanıcısı-diğer personel) nedeniyle stajların daha önce saptanan amaçlarının yerine gelemeyeceği kaygısıyla eleştirir ve kütüphanecilik okulu kütüphanesini bir başka laboratuvar türü olarak bu türe göre daha etkili bulur (Prytherch 1982(a):207).

II.2.2. ÖĞRETİM KÜTÜPHANESİ

Tıp öğreniminde kullanılan uygulama hastanesi fikrine yakın bir tür olmakla birlikte aralarında önemli farklılıklar vardır. Tıp mesleğinde eğitimciler aynı zamanda pratiği de veren kişilerdir. Oysa kütüphanecilik mesleğinde eğitimcilerle uygulayıcı kütüphaneciler arasında açık bir sınır vardır. Tıp öğreniminde başlangıçtan beri başarıyla uygulanan bu metodun kütüphanecilikte uygulanmasını zorlaştıran başlıca etmenler; mali kaynakların eksikliği ve eğitimcilerle uygulamayı gerçekleştiren kütüphaneciler arasında işbirliğinin kurulamayışı olmuştur (Nassimbeni, 1988(c):123).

Öğrencilerin bütün kütüphane türlerinde uygulama yapmasının önemi dikkate alındığında, sadece üniversite kütüphanesi değil diğer bütün kütüphane türlerine yönelik öğretim kütüphanelerinin oluşturulması gereği ortaya çıkar. Bu da bir takım mali sorunları beraberinde getirecektir.

II.2.3. İNTÖRNLÜK

İntörnlük fikri aynı zamanda tıp öğrenimi üzerine modelleşmiş, savunucuları olan bir fikirdir. Okulda teorik eğitimi takip eder. Tamamen uygulamaya dönük çalışmaları içine alır. Schein, intörnlüğün mezuniyetten önce gelmesi, akademik ders programlarının bir bölümü olarak öğretim hedefleri doğrultusunda düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir (Nassimbeni 1988(c):125). İntörnlük sırasında düzenlenecek aylık seminerler, teori ve pratik arasındaki dengenin kurulmasında faydalı olacaktır (Hempstead 1971:125).

II.3. DİĞER MESLEKLERDE STAJ

II.3.1. TIP ALANINDA

Uygulamaya dayalı bir bilim dalı olan tıpta, öğrencilerin uygulamada başarılı olabilmeleri, karşılarına çıkan hastalıkların temelinde yatanları görebilmeleri için anatomi, biyoloji, kimya gibi teorik bilgilere ihtiyaç vardır (Baysal, 1987:31). Tıp öğrencileri intörnlük yıllarına kadar bu tip teorik bilgileri klinik veya ameliyathanelerde uygulama sırasında da görme olanağı bulurlar. Eski en ABD'de

öğrenciler kadın-doğum, cerrahi, dermatoloji gibi dersleri sınıfta teorik olarak dinlemekle yetinirlerken, şimdi hastaların tedavilerini teorik öğretim sırasında yaptıkları stajlarda aktif olarak görmektedirler. Bu uygulamaları mezuniyet öncesi 2 yıl süren intörnlik izler (Morehead 1980:16).

II.3.2. EĞİTİM ALANINDA

Zeichner, öğretmen eğitimde stajların ne tür yararlar sağladığına ilişkin kesin araştırma sonuçlarının olmadığını, bununla birlikte pozitif etkilerin gözlemlenebildiğini belirtmiştir (Nassimbeni 1988(c):105).

Öğretmen eğitiminde stajların ve uygulamaya yönelik çalışmaların sağladığı yararları inceleyen Warner, Houston ve Cooper'ın ortaklaşa araştırmaları sonucu elde ettikleri bulgular, kütüphanecilik eğitimiyle benzer özellikler göstermiştir. Bu bulgulara göre öğrenci staj sırasında;

1. Öğretmen-öğrenci ilişkilerini doğal ortamda gözleme olanağı bulur.
2. Öğrenci, doğal ortamda deneyim kazanır.
3. Öğrenciler üzerinde çeşitli öğretim yöntemlerini deneyerek, alternatif yaklaşımlar edinir, yeni sentezlere varabilir.
4. Okulda almış olduğu teorik bilgiyi uygulamaya koymada ne derece başarılı olduğunu görmesi için iyi bir fırsattır (Warner; Houston; Cooper, 1977:17).

Görüldüğü gibi kütüphanecilik eğitiminde olduğu gibi öğretmen eğitiminde de öğrenciler, stajlarda bir taraftan teorik bilgilerini uygulama ile pekiştirme imkanı bulurlarken, diğer taraftan da mesleğin sosyal boyutunu oluşturan insan ilişkileri konusunda da deneyim kazanmaktadırlar.

BÖLÜM III

STAJLARIN BASARISINI VE YARARLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

III.1. STAJLARIN BASARISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

III.1.1. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMLERİ

Morehead'a göre, kütüphanecilik bölümleri yetistirdikleri öğrencilerin yeterli teorik bilgiye sahip olmaları yanında, bu bilgileri uygulamaya koymada da başarılı olmalarını arzulamaktadırlar (Monroe 1981:59). Ancak okulun uygulama olanakları ne denli büyük olursa olsun, gerçek uygulamaları, gerçek durumları yansıtmayacağından (Taner 1989:74), kütüphanecilik bölümleri geleceğin kütüphanecilerini yetistirirken, hazırladıkları programların, uygulayıcılarda aranılan bir takım becerilerin gelişmesini sağlayacak nitelikte olmasına dikkat etmelidirler (Baydur 1989:79). Bu amaçla, kütüphanecilik bölümlerinin öğrencilerini pratik gerçekleri ilk elden öğrenmeleri amacıyla stajlara göndermeleri en iyi secimdir (Casteleyn 1981:135).

Bu şekilde uygulanacak staj programı; kütüphanecilik bölümünün bir öğretim üyesi tarafından düzenlenebileceği gibi, öğrencinin danışmanı da bu isten sorumlu olabilir. Bazı durumlarda, öğrencinin kendi stajını düzenliyecek öğretim üyesini kendisinin seçtiği veya bölümde diğer öğretim üyelerinin yardımıyla bütün staj düzenlemelerinin bir öğretim üyesince gerçekleştirildiği görülmektedir. Stajın bir öğretim üyesi tarafından düzenlenmesi, bu kişinin bütün kütüphane

türleri ile ilgili gerekli teknik bilgiye sahip olamayacağı kaygısıyla eleştirilmiştir (Coleman 1989:23).

Literatürde, ideal bir staj programının düzenlenip uygulanmasında kütüphanecilik bölümü, kütüphaneler ve öğrencilerin katkılarının nasıl olması gerektiği konusunda kesin yargılara varan araştırmalar yoktur. Bu konuda varılan yargılar staj programlarının uygulama sırasında gözlenmesi ve stajın sonuçlarından çok etkilenen grup olan öğrencilerin, düşüncelerine basvurulmasıyla olmuştur. Güney Afrika Cape Town Üniversitesinde kütüphanecilik ve bilgi bilim eğitiminde stajların rolü ve değeri üzerine doktora çalışması yapan Nassimbeni, yaptığı araştırmada ideal bir staj programının oluşturulup uygulanabilmesi için kütüphanecilik bölümlerine düşen görevleri şu şekilde tanımlamıştır:

1. Kütüphanecilik bölümleri, stajların yapıldığı kütüphanelerle sürekli ilişki halinde olmalıdırlar.

2. Staj programının düzenlenip, işleyişinin kontrol edilmesinden sorumludurlar.

3. Öğrencileri, staj yapacakları kütüphanelere göndermeden önce bu öğrencilerin ve daha önce staj yapan öğrencilerin katılacağı bir brifing düzenliyerek tecrübelerin paylaşımını sağlamalıdırlar.

4. Stajın hedefleri ve öğrenciden beklenenler konusunda rehber olmalıdırlar.

5. Staj yapılacak kütüphaneleri tanıtıcı yayınlar kütüphanecilik bölümü kanalıyla öğrencilere

dağıtılmalıdır. Bu tip yayınların olmayışı, öğrencileri daha önceki yıllarda staj yapan öğrencilerden resmi olmayan bir şekilde öğüt almaya yöneltmektedir.

6. Staj yapılabilecek kütüphane, dokümantasyon merkezi vb.lerini araştırarak, öğrenciler için alternatif olanaklar sağlamalıdır.

7. Öğrenciyle staj sırasında haberleşmeye devam ederek programın işleyişini kontrol etmelidirler.

8. Staj sonrasında seminerler organize ederek tecrübelerin tartışılıp, paylaşılmasını sağlamalıdır.

9. Öğrencilerin en çok merak ettikleri konulardan birisi de, staj başarılarının değerlendirilmesinde kullanılan denetim raporundaki maddelerdir. Değerlendirme formunun içeriğinin öğrenciye gösterilmesi, öğrencinin hangi kıstaslara göre değerlendirildiğini görerek davranışlarını buna göre düzenlemesini sağlayacaktır (Nassimbeni 1991(a):155).

Stajın amaçları ve staj için gönderilen öğrencilerle ilgili bilgiler kütüphanecilik bölümü tarafından kütüphanelere gönderilmiş olmalıdır (Casteleyn 1981:137). Bu tür bir uygulamada, öğrencinin hangi derslerden zayıf veya yetersiz olduğunu öğrenen kütüphane, hazırlayacağı staj programında öğrencinin o konuyla daha fazla ilgilenmesini sağlayabilir. Kataloglama ve sınıflama dersinden zayıf olan öğrencinin bu bölümde daha çok çalışmasının sağlanması gibi.

III.1.2. KÜTÜPHANELER

"Uygulama bilgisinin geliştirilmesi konusunda kütüphanecilik öğretimi yapan birimlerin en büyük desteği, uygulama kütüphaneleri olmaktadır (Baysal 1987:34). Nitekim, stajların gereğine inanan İngiliz meslek dernekleri, ülkedeki tüm kütüphanecilik öğrencilerinin deneyim kazanma sorumluluğunu kütüphanecilere yüklemiştir (Casteleyn 1981:135).

Öğrencilerin mesleğe motivasyonu ve moralinin ancak staj programlarının geliştirilmesiyle güçlenebildiği bilinmektedir (Prytherch 1982(b):174). Bu da pratiğe yönelik staj çalışmalarının profesyonel düzeyde tutulmasını beraberinde getirir. Lieberman, öğrencilerin staj için gönderildiği kütüphanelerde çalışan personelin, kütüphanecilik eğitimi almamış veya verilen eğitime sempati duymadığı durumlarda, stajiyer öğrencilerin kendilerinin ucuz işgücü olarak kullanıldığını hissine kapıldığını belirtmiştir (Baydur 1989:80). Staj programının uygulanması sırasında bu tip uygulamalara meydan vermemek için;

1. Stajda işbirliği yapılan kütüphaneler öğrencileri ve öğretme sorumluluğunu istekli bir şekilde kabul etmiş olmalıdırlar.

2. Kütüphaneciler, stajın amacına ulaşmasında ve geleceğin kütüphanecilerinin yetistirilmesinde ne denli önemli olduklarının farkına varmalıdırlar.

3. Kütüphanecilik bölümünde yürütülen ders programına uygun olarak, öğrencilerin ihtiyaç ve ilgilerine yanıt verecek şekilde kütüphanecilik bölümü ile işbirliği içinde ortak bir staj programı geliştirip, uygulama-lıdırılar (Nassimbeni 1991(a):155).

III.1.2.1. Kütüphanecilik Bölümlerinde Stajların Teoriden Önce Geldiği Durumlarda, Kütüphane Tarafından Staj Programı Hazırlanması

Kütüphanecilik Bölümlerinde teorik dersleri almaya başlamadan önce kütüphanelerde staj yapan öğrenciler kuramsal dersleri almadan pratik çalışma deneyimine sahip olurlar. Bu durumda stajı düzenleyen kütüphane, öğrencilerin ileride uzmanlaşmak istediği konuya yönelmesine, hazırladığı staj programıyla yardımcı olabilir (Casteleyn 1981:100). İdeal olarak hazırlanacak staj programının öğrencilere, kütüphane içinde sırayla farklı birimlerde çalışma olanağı vermesi beklenir. Bu düzeyde bir staj programı; aksesyon, kataloglama, sınıflama gibi teknik işlemlerle ödünç verme, okuyucu hizmetleri, kütüphane yönetimi, bütçe gibi konularda öğrenciye bilgi kazandırmayı amaçlamalıdır. Bunların dışında öğrencilerin kütüphane staj programında yer alan konuları daha iyi anlaması için gerektiğinde kütüphaneciler kütüphanecilik bölümü ile irtibat kurarak öğrencilere kitap vb. kaynaklar önerebilirler (Casteleyn 1981:105).

III.1.2.2. Akademik Program İçine Yerlestirilen Stajlar İçin Kütüphane Tarafından Staj Programı Hazırlanması

Staj başlamadan önce kütüphanecilik bölümü, öğrenci ve stajın amacı hakkında kütüphaneye detaylı bilgi göndermelidir. Gönderilen bilgiler ışığında öğrencilerin belli bir bölümde uzmanlaşmak isteyip istemediği kütüphane tarafından öğrenildikten sonra programın hazırlanmasına geçilir (Casteleyn 1981:137).

Kütüphane bir personelini stajın yürütülmesi ve programın hazırlanmasıyla görevlendirmelidir. Bu kişinin hazırladığı staj programı, stajın başlamasından birkaç hafta önce öğrenci ve kütüphanecilik bölümü staj koordinatörlüğüne gönderilmelidir. Öğrencilerin kütüphaneye geliş tarihleri ve programın son şekli kütüphane personeline dağıtılmalıdır (Casteleyn 1981:138).

Öğrenci kütüphaneye geldiğinde kıdemli bir personel tarafından karşılanmalı, çıkabilecek problem ve muhtemel zorluklar bu aşamada tartışılmalıdır. Kütüphane staj koordinatörü, staj sırasında öğrencilerle görüşerek herşeyin planlanan şekilde gerçekleşip gerçekleşmediğini kontrol etmelidir (Casteleyn 1981:140).

Öğrenci staj sırasında, okulun ve staj yaptığı kütüphanenin denetimi altında olacaktır. Staj koordinatörü belirli dönemlerde stajların yapıldığı kütüphaneleri ziyaret ederek öğrencilerin doğru ve uygun

yerlere verilip verilmediğine emin olmalı, programın öğrenciye faydasını değerlendirmelidir (Casteleyn 1981:141). Kütüphane tarafından hazırlanmış objektif bir staj programı;

1. Stajiyerin mesleki bilgisini artırmalı,
2. Stajiyerin, kütüphanenin farklı bölümlerinde çalışarak deneyim kazanmasına olanak sağlamalı,
3. Stajiyerin iyi bir kütüphaneci olarak yetişmesine olanak sağlamalı,
4. Kütüphanecilik bölümüne en iyi nitelikte öğrenci yetiştirmeyi amaçlamalı,
5. Stajiyerin mesleği hakkında olumlu düşüncelere sahip olmasına olanak sağlamalıdır (Casteleyn 1981:103).

III.1.3. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİ

Kütüphanecilik eğitimin uygulamaya dönük olusunda bir başka önemli faktör de öğrencinin yapısıdır. Kütüphanecilik bölümü, kütüphaneler işbirliğiyle gerçekleştirilecek staj programlarının başarıya ulaşabilmesi için, staj programından etkilenmesi istenilen hedef kitle olan öğrencilere birtakım sorumluluklar düşmektedir. Nassimbeni bu sorumlulukları şöyle tanımlamıştır,

- a. Heves ve ilgi,
- b. Yaptığı işi elestirebilme, araştırma arzusu,
- c. Mesleki görgü kuralları bilgisi (ise vaktinde gelme, uygun giyim gibi).

- d. Çalışma isteği,
- e. Kişilerarası iyi iletişim kurma,
- f. Anlatılanları dikkatle dinleme ve gözlem,
- g. Memuriyet tavrı.

III.2. STAJ PROGRAMLARININ UYGULANMASINA YÖNELİK PROBLEMLER

III.2.1. YÖNETİMSEL PROBLEMLER

Stajların belirlenen amaçlarına ulaşması ve öğrenciye maksimum düzeyde yarar sağlamasında, yönetsel problemler önemli bir engel ortaya çıkar.

Stajların gerçekleşmesinde en büyük etken olan kütüphaneler, gerçekte sadece öğrencilerin eğitim ve uygulama yapmaları için ayrılmamıştır. Teori ve uygulamada yetersiz öğrencilerin kütüphane kullanıcıları ile olan ilişkilerinde çıkabilecek sorunlar, kütüphane yönetimlerini endişelendirmektedir. Küçük kütüphanelerde görev bölümü olmayışı öğrencileri rutin işlere yöneltirken, büyük kütüphanelerde ise öğrencinin bütün işleri kavrayamaması gibi sorunlar ortaya çıkabilir (Prytherch 1986:143,144).

Stallman ve Conant, organizasyon bozukluğu ve kütüphanecilik bölümü ile kütüphaneler arasındaki ilişkilerin yetersizliğinin, staj programlarının başarıyla yürütülmesinde engel oluşturacağı düşüncesindedirler (Nassimbeni 1988(c):114).

III.2.2. KÜTÜPHANE PERSONELİNİN SAYISI VE NİTELİĞİNE İLİŞKİN SORUNLAR

Stajlardan başarılı sonuçlar alınmasına engel olan faktörlerden birisi de personel kaynaklarının eksikliğidir. Coğrafik baskıdan dolayı kütüphanecilik bölümleri, öğrencilerin staj için yerleştirileceği kütüphaneleri seçerken bazı büyük kütüphanelere ağır şekilde yüklenirler (Nassımbeni 1988(c):115). Çok sayıda öğrenciye kısıtlı zamanda staj yaptırılmak istendiği durumlarda, kütüphanecilik bölümü mezunu kütüphanecilerin ve diğer kütüphane personelinin sayıca yeterli olmaması gibi sorunlar, stajların istenilen hedeflere ulaşmasını engelleyen önemli etkenler olacaktır.

III.2.3. STAJLARIN AMAÇLARINA YÖNELİK PROBLEMLER

Staj amaçlarının açık bir şekilde belirtilmemiş olması, staj programının uygulanmasında gelisigüzel yaklaşımlara neden olabilmektedir. Nassımbeni oluşturulacak staj programlarıyla saptanan amaçlara ulaşılıp ulaşulamayacağını aşağıdaki sorularla sınanabileceğini belirtir. Bunlar;

1. Öğrenci, iyi bir kütüphanecinin niteliklerini eleştirisel olarak gözlemliyebiliyor mu?

2. Öğrenci iyi bir kütüphanecinin çalışmalarını ve nasıl çalıştığını gözlemliyebiliyor mu?

3. Kütüphane yönetimi ile kütüphanecilerin, kütüphanecilerle kullanıcıların ilişkilerini gözlemliyebiliyor mu?

4. Öğrenci uygulamaları eleştirisel bir yaklaşımla gözleyebiliyor mu?

5. Üniversitede alınan eğitim, uygulamayı destekleyebiliyor mu?

6. Öğrenci sınıfta öğrendiğiyle stajda yaptığı uygulamayı yani teoriyle, pratiği kafasında uzlaştırabilmekte mi? (Nassimbeni 1988(c):117).

III.2.4. ÖĞRENCİLERE STAJLARDA YAPTIRILAN İŞLERLE İLGİLİ PROBLEMLER

Stajlarda işbirliği yapılan kütüphanelerin öğrencilerin teorik bilgilerini dikkate alarak bir staj programı hazırlamadığı durumlarda, öğrencilerin sıklıkla staj sırasında yaptırılan işlerin niteliğinden şikayet ettikleri görülür. Bu durum staj programlarının amaçlarına ulaşmasını tehlikeye düşürür (Nassimbeni 1988(c):118). Conant'in ABD'de kütüphanecilik eğitimiyle ilgili yaptığı çalışma, eğitimcilerin stajla ilgili amaçların gerçekleşmemesinde neden olarak, öğrencilere stajlar sırasında teorik bilgileri destekleyici nitelikte işlerin verilmeyişini gördüklerini göstermiştir (Nassimbeni 1988(c):118).

III.3. STAJ AMAÇLARININ GERÇEKLEŞMESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

III.3.1. İDEAL DENETİM VE DENETLEYİCİ

Staj programlarının öğrencilere beklenen yararları sağlayabilmesi için, belirlenen amaçlar

doğrultusunda isleyisinin denetlenmesi gerekir. Denetim iki şekilde gerçekleşir.

Bunlardan ilki kütüphanecilik bölümlerinin staj yaptırdıkları kütüphaneler ile stajiyer öğrenciler üzerine yaptığı denetimdir. Kütüphanecilik bölümleri staj yaptırdıkları kütüphaneleri stajlarda gerçekleşmesi istenilen amaçlar konusunda bilgilendirdikten sonra kütüphaneleri, bu amaçların gerçekleştirebileceği bir staj programı hazırlayıp hazırlamadıkları ve uygulama yöntemleri konusunda denetleyebilirler. Staj programlarının isleyisine yönelik yapılan denetimler sırasında bölümler, öğrencilerin de görüşlerini alarak, sadece görüşte değil, sonraki uygulamalar için ilgili kütüphaneye stajiyer göndermekten vazgeçebilirler. Kütüphanecilik bölümleri, ayrıca öğrencilerin üzerine yaptıkları denetimlerde ise; öğrencilerin program akışına, kütüphane çalışma koşullarına uygun hareket edip etmediklerini kontrol etmelidirler. Kütüphanecilik bölümleri buradan aldıkları sonuçları öğrencilerin staj başarısının değerlendirilmesinde kullanırlar.

İkinci tür denetim ise, staj yaptırılan kütüphanenin kendi personeli arasından birini görevlendirerek öğrenciler üzerine gerçekleştirdiği denetimdir. Kütüphane adına böyle bir denetimi gerçekleştirecek olan kişinin meslekten personel olması büyük önem taşır (Warner, Houston ve Cooper 1977:16).

Nassimbeni daha önce açıklanan araştırmasında, etkili bir denetim için staj programının işleyişini denetliyecek kişinin tasarımı gerekli nitelikleri şu şekilde sıralamıştır;

1. Yaklaşılabilirlik, baskalarının duygularını paylaşılabilmek,
2. İyi bir öğretici olma,
  - 2.1. Öğrencilere nasıl rehberlik edeceğini bilme
  - 2.2. Hangi konuların üzerinde daha ağırlıklı durulması gerektiğini bilme.,
  - 2.3. Öğretilmek istenileni açık bir dille anlatma becerisi,
3. Öğrencide çalışma için, meslek için gerekli hevesi ortaya çıkarma,
4. Öğrenciyle iletişim kurabilme,
5. Mesleki yeterlilik (Nassimbeni 1989(d):79).

Nassimbeni'nin bu araştırması, öğrencilerin iyi bir denetleyicide kişisel niteliklere mesleki niteliklerden daha fazla değer verdiklerini göstermesi açısından ilgi çekicidir.

III.3.2. KÜTÜPHANE-KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ İLİSKİSİ

Stajların saptanan amaçlarına ulaşabilmesi, uygulama yapılan kütüphanelerle kütüphanecilik bölümleri arasındaki işbirliğiyle mümkündür.

"İşbirliği ile ilgili olarak öğretim kadrosunun bir ölçüde uygulamalarının içinde olması, kütüphanecilerin ise akademik ders programlarının

dağılım ve içerikleriyle bilgilendirilmesi gibi sorumluluklar taşımaları beklenmelidirler." (Baydur 1989:80).

Staj sırasında uygulama yapılan kütüphanelere, herseyin yolunda gidip gitmediğini görmek amacıyla bir öğretim üyesinin gönderilmesi olumlu bir davranıştır. Bu görüşme sırasında kütüphane staj koordinatörünün de bulunması durumunda öğrenciler sorunlarını aktaramıyabilirler. Stajın işleyişini kontrole gelen öğretim üyesi;

1. Kütüphanecilik bölümü, kütüphane ve öğrenciler arasında birleştirici görevi görür.

2. Öğrencinin staj yaptığı kütüphanenin staj için uygun olup olmadığına karar verir.

3. Öğrencinin staj süresince yaptığı işleri ve kütüphanenin staj programının staj amaçlarına uygun olup olmadığını gözlemler.

4. Staj programının öğrenciye faydası ve etkisini değerlendirebilir (Casteleyn 1981:14).

III.3.3. PROGRAM FAALİYETLERİ

Bir staj programının amacına ulaşabilmesinde en önemli etmenlerden birisi de, programın işleyişi sırasında öğrencilere verilen işlerin niteliğidir.

Öğrenciler, staj programının işleyişi sırasında verilen işlerin derslerle ilişkili eğitimsel değeri olan ve kendilerinin mesleki gelişimini sağlayacak türden işler olması hususundadırlar (Nassimbeni 1990(d):78).

Ayrıca program faaliyetleri kütüphane tarafından planlanırken, öğrencinin ilgilerine yanıt verecek, çeşitli faaliyetleri birarada ileri sürebilecek, öğrenciye secme şansı verebilecek türden esnek bir planlama yapılması gereklidir. Kütüphaneci "sizinle bugün ne yapacağız" dememelidir! (Nassimbeni 1991(a):155-156).

Bu tür faaliyetleri kapsayacak staj programı hazırlanırken kütüphane, kütüphanecilik bölümü ve öğrenci ortaklaşa çalışmalı, teorik derslerle koordineli bir program hazırlanmalıdır (Monroe 1981:65). Program hazırlanırken staj süresi ve staj yapılacak kütüphanenin faaliyetleri, personel sayısı, niteliği vb. dikkate alınmalı ve bunlar arasında sağlıklı bir denge kurulmalıdır.

Staja ayrılan 4 veya 6 hafta süre küçük kütüphaneler için uzun, büyük kütüphaneler için kısa gelebilir. Bu durum ilgi çekici faaliyetleri kısa zamanda görmeden, zaman fazlalığından rutin işlere yönelmeye kadar çeşitli sonuçlar doğurabilir (Prytherch 1986:147). Planlanan programın stajın başlama tarihinden birkaç hafta önce kütüphanecilik bölümü ve öğrenciye gönderilmesi ideal bir uygulamadır (Casteleyn 1981:138).

Tezcan, "Uygulamada başarılı olmanın ön koşulu bilgi sisteminin içinde yer aldığı, hizmet sunacağı ana kurumu iyice tanımaktır; amaçlarını ilgi alanını, çalışmalarını iyice bilmektir" der (Tezcan 1987:150).

Gerçekten de staj faaliyetlerinin uygulanmasına gecilmeden önce, öğrencinin staj sırasında kendisine verilecek görevlerin niteliğini daha sağlıklı bir şekilde değerlendirebilmesi için, öncelikle staj yapılan kütüphanenin ve o kütüphanenin içinde bulunduğu sistemin tanıtılması faydalı olacaktır.

III.4. STAJLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Birçok kütüphanecilik bölümü, staj sırasında öğrencinin gösterdiği performansın, stajın yapıldığı kütüphanelerce değerlendirilmesi amacıyla basılı formlar gönderir. Kütüphanelerin staj koordinatörleri bu formları doldururken, öğrencilerin staj yaptığı bölümlerdeki kütüphanecilerin de görüşlerini almalıdır (Casteleyn 1981:143).

Casteleyn, kütüphanecilerin öğrencileri değerlendirirken yorumlarını şu noktalar üzerine yapmaları gerektiğini vurgular;

a. Kişisel nitelikler; olgunluk, ataklık, sevk ve istek.

b. Davranış; işbirliği, disiplin, ceki düzen, dakiklik, personel ve kullanıcılarla ilişkiler.

c. Mesleki yeterlik; genel mesleki prensiplerin kavranması, detaylı konuları kavrama, yorumlama kabiliyeti, girişkenlik (Casteleyn 1981:143).

Kütüphanecilik bölümleri, kütüphanenin değerlendirmesi, öğrencinin stajla ilgili hazırladığı rapor,

proje bazen günlük vb.'ni birarada değerlendirerek öğrencinin staj başarısını notlandırır.

Staj sonrasında öğrencilerin hazırladığı rapor, öğrencilerin;

1. Stajda daha az zaman harcanmasını gerekli gördüğü faaliyetler hakkında görüşlerini,

2. Staja ayrılan süre konusundaki görüşlerini,

3. Stajın nasıl olması gerektiği konusundaki görüşlerini,

4. Kazanılan tecrübeye ilgili düşüncelerini ve,

5. Stajın öğrenci tarafından görülen yararlarını da kapsamalıdır (Nassimbeni 1988(c):120).

Bu şekilde değerlendirilecek deneyim, kütüphanecilik bölümü staj koordinatörlüğüne daha sonraki stajların planlamasında yol gösterecektir.

BÖLÜM IV
ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE VE TÜRKİYE'DE
KÜTÜPHANECİLİK EĞİTİMDE .STAJLAR

IV.I. ABD

Amerika Birlesik Devletlerindeki kütüphanecilik bölümlerinin uygulamaya verdikleri önem, zaman içinde büyük değişiklik göstermiştir.

Williamson, Amerikan Üniversitelerine bağlı kütüphanecilik bölümlerinde stajlarla ilgili yaptığı çalışmasında, stajın pedagojik hedeflerinin yeterince açıklanmadığını, en iyi öğretim, yöntemlerinden birisi olan stajlara verilen önemin azaldığını ileri sürmüştür (Nassimbeni 1988(c):81).

Morehead, Grotzinger ve Rothstein, stajların değeri hakkında yaptıkları çalışmaları sonucunda, lojistik ve yönetimsel problemlerin stajların başarıyla uygulanmasını olumsuz yönde etkileyen etmenlerden olduğunu belirtmişlerdir. Rothstein, Amerikan ders programlarında staja verilen önemin azalmasında, kötü organizasyon ve stajın teoriye verilen önemin azalmasına neden olduğu gibi görüşlerin yol açtığını ileri sürmüştür (Nassimbeni 1988(c):80).

Amerika Birlesik Devletleri'nde 1960'ların sonlarına kadar stajların kütüphanecilik eğitiminde ihmal edildiği gözlenir (Witucke 1981:75). Monroe vasıtasıyla ABD'de konuya ilginin yeniden güreleme geldiği

görülmüştür. Witucke'nin Amerika'da kütüphanecilik bölümleriyle ilgili yaptığı çalışma da bunu destekler. Birçok yerde staj programlarının değişimine bu kişilerin katkısı olmuştur (Nassimbeni 1988(c):80).

1967 yılında American Library Association (ALA) tarafından, akredite edilmiş 36 kütüphanecilik bölümünde stajların durumunu saptamayı amaçlayan bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırma bu dönemde Amerika'da kütüphanecilik bölümlerinin %47'sinin staja ihtiyac duymadığını ortaya çıkarmıştır (Boaz 1967:79).

1978-1980 yıllarında The Association of American Library Schools (AALS), kütüphane ve bilgi merkezlerinde denetim altında yapılan çalışma olarak açıkladığı stajlara ilişkin bir araştırma yapmıştır. Bu araştırma sonunda sadece dört kütüphanecilik bölümünün ders programlarında, stajlara zorunlu statüsünde yer verdiği görülmüştür (Nassimbeni 1988(c):81).

1987 yılında ALA tarafından akredite edilmiş 60 kütüphanecilik bölümünü kapsayan benzer bir çalışma yapılmış ve %93.2'sinin ders programlarında staja yer verdiği görülmüştür (Coleman 1989:22).

Amerika'da "practicum" olarak adlandırılan stajlar ülkemizdeki uygulamaları hatırlatmaktadır (Baydur 1989:81). Stajların akademik yıl içine dağıtıldığı durumlarda haftada 9-12 saat arasında değişmektedir. Bazı kütüphanecilik bölümlerinde stajlar-teorik derslerin

alınmasından sonra uygulanır. Genel olarak 90-120 saat arasında değişen sürelerde gerçekleşir. Stajlar çoğunlukla bir bölüm öğretim üyesi tarafından düzenlendiği gibi, öğrencinin danışmanı tarafından düzenlendiği de olmaktadır. Bazı durumlarda öğrenci, stajlarını düzenliyecek öğretim üyesini kendi seçmektedir. Staj değerlendirmesinde çoğunlukla öğrenciden rapor istendiği gibi, stajda günlük yaptığı işleri kaydetmesi veya proje hazırlamasını isteyen okullar da vardır (Coleman, 1989:25).

IV.2. ALMANYA

Konuyla ilgili bu ülkedeki literatür çoğunlukta iki Almanya'nın birleşme öncesine dayanır.

Batı Almanya'da kütüphanecilik eğitimi, 19 ay kuramsal ve 17 ay uygulamalı çalışmalardan oluşur (Kaegbein 1982:105). Adaylar uygulama için seçilmiş kütüphane ya da dokümantasyon merkezlerinde staj çalışmalarını yaparlar. Stajın 12 aylık bölümü enstitüsü içinde seçilmiş uygun bir alanda, 5 aylık tamamlayıcı bölümü ise başka bir kurumda yapılmaktadır. Böylece öğrenciler staj çalışmalarında iki ayrı kütüphane görmüş olurlar (Kaegbein 1991:165).

Staj sonunda yapılan sınav yabancı dil, kütüphane yönetimi, organizasyonu, kataloglama ve sınıflama, kütüphane hizmetleri ve bibliyografya gibi konuları içine alır. Öğrencilerin staj başarıları ölçülmeye çalışılır (Kaegbein 1982:166).

Köln Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü'nde öğretimin 1/3'ü uygulamaya yöneliktir. Akademik program içerisinde her öğrenci iki sömestre staj yapar. Staj yaz aylarına rastlamaz. Alman kütüphanelerinin büyük çoğunluğu stajiyerlerin yetistirilmesinde okul ile işbirliği içerisinde dirler. Her öğrenci staj yapacağı kütüphaneyi kendi seçer, staj yapılacak kütüphanelerde ayrıca bir özellik aranmaz. Stajlar farklı kütüphanelerde yapılır. Staj, öğrencinin diploma alması için zorunludur (Kaegbein 1991:1).

IV.3. İNGİLTERE

Edwards'a göre stajlar, 1964 yılı sonlarında Library Association programının yenilenmesiyle İngiliz öğretim programlarına dahil edilmistir. 1969 yılında Library Association Eğitim Komitesi tarafından oluşturulan alt komite kütüphanecilik bölümlerinin öğretim programlarına stajların dahil edilmesini istedikleri halde bu konuda farklı uygulamaların olduğunu saptamıştır. Standartların oluşturulması, okulda bu konuyla ilgili kişilerin bulunması ve stajların bu kişilerce organize edilmesi ve uygulanan programın denetlenmesinin gerekliliğine yönelik uyarılarda bulunmuştur (Nassimbeni 1988(c):77).

1971 yılında Froud yayınladığı makalesinde, Library Association alt komitesinin stajlarla ilgili yayınladığı rapora rağmen, bu konuda okullarda herhangi bir hazırlık olmayışından duyduğu endiseleri dile getirmiştir. Alt

komite raporu, stajların kütüphanecilik eğitim programlarına zorunlu bir unsur olarak dahil edilmesi ve bu konuda oluşturulmuş irtibat bürolarıyla ilişkiye girilmesini istiyordu. Komite 1969 yılında kütüphanecilik bölümlerince görevlendirilecek kişilerin staj alanlarında kısa süreli de olsa çalışmalarını önermiştir (Nassimbeni 1988(c), 77).

Dünya çapında kütüphanecilik bölümlerinin en büyüklerinden birisi olan Wales Kütüphanecilik koleji bu uygulamayı başlatmıştır. Uygulamada, kütüphanecilik Bölümü staj koordinatörünün öğrencilerin staj yaptıkları kütüphanede 6 gün süreyle çalışarak, stajın amaçlarına ulaşması arzulanmıştır (Nassimbeni 1988(c):78).

Kütüphanecilik ve bilgi bilim eğitim, uzmanlarından Davinson, stajların kütüphanecilik eğitiminde yeni mesleki düşüncelerin gelişimine yardım edeceğini söylemiştir (Nassimbeni 1988(c):78).

Prytherch mesleki eğitimin önemli bir unsuru olarak gördüğü stajlarla ilgili İngiltere'de yaptığı çalışmada, literatürde stajların değerini gösteren verilerin yetersiz olduğunu, bununla birlikte stajların ders programlarına dahil edilmesi konusunda fikirlerin değiştiğini görmüştür. Prytherch bunu yeniden doğuş olarak tanımlamıştır (Prytherch 1982(b):175). İngiltere'de konuya ilginin yeniden doğuşunda Clough ve Quarmby'ında çalışmaları olduğu görülmüştür (Nassimbeni 1988(c):79).

IV.4. GÜNEY AFRIKA

Bu ülkede konuyla ilgili çalışmalar sorunun ilgililere iletilip SAILIS (South African Institute for Librarianship and Information Science) eğitim ve araştırma komitesine bir rehberin yayınlanmasıyla başlar. Bu, ülkede kütüphanecilik ve bilgi bilim eğitiminde standartlaşmayı sağlamada önemli bir adımdır. 1976-78 yıllarında SALA (South African Library Association) yıllık konferansında sunulan 2 bildiri SAILIS'in Güney Afrika'da stajlarla ilgili çalışmalarının sonucuydu. SALA tarafından oluşturulan heyet, stajlarla ilgilenen kütüphaneler ve kütüphanecilik bölümleri arasında ortaklaşa bir çalışma yolu aramaya başlamış ve en iyi şekilde planlama için bütün ölçümleri dikkate almıştır (Nassimbeni 1988(c):82).

1973 yılında Viljoen yaptığı bir çalışmada kütüphaneler ve kütüphanecilik bölümleri arasında staja yönelik ilişkilerin yetersiz olduğunu ve organizasyonun bozuk olduğunu görmüştür. Çalışma kapsamına aldığı 9 okulun 6'sı öğrencilerin kütüphaneler tarafından değerlendirilmesine ihtiyaç duymuş, bu okullardan 3'ü bu amaçla bir form hazırlamıştır (Nassimbeni 1988(c):83).

1979 yılında Fouche, Roux ve Thirian Güney Afrika'da kütüphanecilik bölümlerinde uygulanan staj programlarını incelemiş, araştırma kapsamına alınan 12 okulun 3'ü dışında stajların zorunlu olmadığını, staj

süresinin 3-6 hafta arasında değiştiğini görmüşlerdir (Nassinbeni 1988(c):83).

Viljoen'in çalışması sırasında iki üniversitede staj programı kaldırılmış ve neden olarak kütüphanelerde öğrencilere kitap paketleme türü öğrenim değeri olmayan görevlerin verilmesi ve kütüphanecilik bölümlerinin staj programlarının işleyişini kontrol edemeyisi gösterilmiştir (Nassinbeni 1988(c):84).

Komite, kütüphane ve kütüphanecilik bölümlerinin stajla ilgili görüşlerini almak üzere bir araştırma başlatmış, bu araştırma sonunda yayınladığı rehber sonradan kütüphanecilik ve bilgi bilim eğitimi için hazırlanan SAILIS standartlarıyla birleştirilmiştir (Nassinbeni 1988(c):83).

Nassinbeni'nin 1988 yılında SAILIS standartlarını stajlarında baz alan ve almayan iki okulu örneklem olarak, kütüphanecilik ve bilgi bilim eğitiminde stajların rolü ve değerini ortaya çıkarmaya çalıştığı araştırması, SAILIS'in stajlara yönelik standartlarını uygulayan kütüphanecilik bölümlerinin, staj programlarından daha başarılı sonuçlar aldıklarını ortaya çıkarmıştır.

IV.5. TÜRKİYE

IV.5.1. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ.⁽¹⁾

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü'nde stajın amacı, öğrencinin okulda kuramsal ya da uygulamalı olarak gördüğü/göreceği konulara ilişkin bilgilerin, o kurumda işlerliğini izleme, gözleme ve bunlara katılımın gerçekleştirilmesidir. Stajlarda amaçlananlar ise;

- Kütüphane personeli ile öğrencilerin tanışması,
- Yönetim, örgütlenme seması ve amaçlarının,
- Yayın seçimi ve sağlanmasında izlenen yolların,
- Yasal dayanakların (varsa yasa, yönetmelik, tüzük ve kararname vb.),
- Politikaların (yazılı yada sözlü olarak),
- Danışma, ödünç verme, halkla ilişkiler, kataloglama, demirbasa işleme, demirbastan düsme, ayıklama gibi işlemlerin,
- Süreli yayınlar ve kitaplı belge hizmetlerinin tanıtılıp, bu bölümlerde çalıştırılmalarıdır.

Bölümdeki öğrenciler ikinci yıldan başlayarak üç kez birer ay süre ile üç farklı kütüphanede staj yaparlar.

---

1. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü staj programı ile ilgili bilgiler, Bölümün 2.12.1993 tarihli mektubu ve mektup ekinde gönderilen Ek: I ve Ek: II'de adı geçen formlardan aktarılmıştır.

Stajların ilki bir halk kütüphanesinde yapılır. İkincisi ve üçüncüsünün hangi kütüphane türü/belge-bilgi merkezi/arsivde olacağına öğrenci karar verir.

Staj yapılacak kütüphane, belge-bilgi merkezi veya arshivlerin bir kısmı, bölüm tarafından saptanmış olmakla birlikte bunların dışındaki önerilere de açıktır. Öğrenci staj yapmak istediği kuruma giderek bir öngörüşme yapmakta ve kabul edilip-edilmeyeceğini öğrenmektedir.

Ek:II'de görüleceği gibi Staj yapacağı kütüphane/belge-bilgi merkezi veya arsivi belirleyen öğrenci, kütüphane uygulamaları öğrenci formu doldurur. Bu formla öğrenciye staj yapacağı yerin adı, staj dönemi ve İstanbul'da staj sırasında kalacak yeri olup olmadığı sorulur. Ayrıca yine bu formla öğrenciye staj yapacağı kurumun çalışma koşullarını önceden öğrenip, bu koşullara uymaları hatırlatılır.

Stajlar yaz ara tatili, kış ara tatili veya ders yılı içinde yapılabilmektedir.

Her öğrenci kütüphane uygulaması yaptığı kurum/kuruluştaki çalışma sırasında günlük çalışmaları, gözlemleri ve derslerle ilgili/ilgili olmayan konuları içeren ayrıntılı bir çalışma günlüğü ve staj yapılan kütüphane, belge-bilgi merkezi veya arşivin, "kütüphane uygulamaları öğrenci formu'nda saptanmış özellikleriyle ilgili bir rapor hazırlamak zorundadır. Rapor iki kopya olarak uygulama yapılan süre içinde hazırlanır, bir

kopyası kütüphaneye, diğer kopyası ise bölüme çalışma günlüğü ile birlikte verilir.

Ek:I'de görüleceği gibi, stajın değerlendirilmesi amacıyla kütüphanecilik bölümü tarafından hazırlanan basılı form staj yapılan kurumlara gönderilir. Formda öğrencinin anlama-kavrama yeteneği, dikkat ve ilgisi, ciddiyet ve güvenirliği, personelle ilişkileri, kütüphaneye katkı ve verimliliği, günlük iş akısına uyumu, kuramsal bilgiyi uygulama becerisi, mesleğe saygı, secim ve sağlama, kataloglama, sınıflama, kütüphane işlemleri, süreli yayınlar, kitap dışı belgeler, ödünç verme, danışma hizmeti, belge-bilgi hizmeti, bilgisayar, mikroform vb. hizmetler açısından yeterliliğinin pekiyi, iyi, yetersiz şeklinde değerlendirilmesi istenmektedir. Öğrencinin stajı, aynı türden bir başka kütüphanede tekrarlaması konusunda staj yaptığı kütüphanenin görüşü de bu formla alınmaya çalışılır.

Öğrencinin kütüphane personeli ile aynı statü ve çalışma koşullarında, tam gün gelemeyenlerin bir ay karşılığı olarak 147 saat çalışmaları, varsa kurumun yemek, servis, ücret olanaklarından yararlanması, hastalık ölüm vb. durumlarda tanınan süre kadar sonradan çalıştırılmaları istenmektedir.. Bu durum kütüphanecilik bölümü tarafından, staj yapılan kurumlara gönderilen değerlendirme formunda ayrıca belirtilmiştir.

Öğrencinin staj başarısının Bölüm tarafından notlandırılması, kütüphanenin değerlendirilmesi, çalışma raporu ve çalışma günlüğü esas alınarak yapılır.

IV.5.2. ANKARA ÜNİVERSİTESİ DİL VE TARİH COĞRAFYA FAKÜLTESİ KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ. (2)

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümünde öğrenciler ikinci yıldan başlayarak 80 saati dolduracak şekilde öğrenimleri boyunca üç staj yaparlar. İlk stajlar bir halk kütüphanesinde yapılır. İkinci stajların Üniversite, üçüncü stajların ise özel kütüphanelerde yapılması arzulanmakla birlikte, bunun mümkün olmadığı zamanlar olabilmektedir.

Öğrenciler staj yapmak istedikleri kütüphane müdürleri ile görüşerek staj yapıp yapamayacaklarını öğrenirler. Kütüphaneden olumlu sonuç alınması halinde öğrenciler danışmanın da onayıyla istediği kütüphanede staj yapabilirler.

Bölümde stajın amaçları, kütüphanelerin staj sırasında üzerinde durmaları istenilen unsurlar vb.lerini içine alan yazılı bir taslak belge oluşturulmamıştır.

---

2. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü Staj Programı ile ilgili bilgiler, 27.5.1993 tarihinde, Bölüm araştırma görevlilerinden Fahrettin ÖZDEMİRCI ve Dögen ATILGAN ile yapılan görüşmeler ve EK:III'de adı geçen formdan yararlanılarak aktarılmıştır.

Ek:III'de görüldüğü gibi bu konuda bölümce hazırlanan tek form öğrencilerin staj uygulamalarını değerlendirmeye yönelik "kütüphane uygulamaları değerlendirme formu"dur. Bu formla öğrencinin çalışma durumu ve devamına ilişkin kütüphanelerden bilgi almak amaçlanmaktadır. Çalışma durumuyla ilgili olarak öğrencinin çalışma sırasında gösterdiği dikkat, ciddiyet, işlemleri kavrama ve algılama yeteneği, çalışmanın kütüphane verimliliğine katkısı, okuyucu ve personelle ilişkileri, mesleğe saygısı, öğrenmeyi amaç edinme derecesi ile staja muntazam şekilde devam edip etmediği hakkında, öğrencinin kütüphanede uygulama yaptığı her bölüm sorumlusunun 100 puan üzerinden değerlendirme yapması istenmektedir. Ayrıca kütüphanede boş kadro olması halinde öğrenciyi ise alıp almayacakları da bu formla öğrenilmek istenmiştir.

Öğrencilerin stajla ilgili olarak hazırladıkları rapor ve kütüphanelerin bu konudaki görüşlerini gösteren değerlendirme formu kriter alınarak, öğrencilerin staj başarısı bölümdeki danışmanı tarafından notlandırılmaktadır.

V. BÖLÜM

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ

LİSANS VE STAJ PROGRAMLARININ TANITILMASI

V.1. HÜKB LİSANS PROGRAMI

Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Kütüphanecilik Bölümünde lisans eğitimi dört yıl
üzerinden sekiz sémestre olarak verilmektedir.

"Bu programın amacı ise çeşitli türlerdeki kütüphanelerde çalışabilecek kütüphanecilerin modern kütüphaneciliğin gerekleri doğrultusunda, kütüphanecilikte otomasyon konusu ile birlikte en son teknik asamaları da öğrenmeleri öngörülmektedir." (SAĞLAMTUNÇ 1983:71).

"Genel Kültür düzeylerinin ve kütüphanecilik bilgilerinin en üst düzeyde tutulmasına çalışıldığı gibi, kütüphanelerimizde bulunan nadir eserleri de değerlendirebilmeleri için gerekli bilgilerin kazandırılmasına çalışılmaktadır. Kütüphanelerimizin zengin nadir eserler koleksiyonu gözönünde tutularak öğrencilerin, Osmanlıca ve Farsça ya da Arapça öğrenmelerine ve nadir eser kütüphaneciliği üzerine mesleki bilgiler kazanmalarına çalışılmaktadır." (SAĞLAMTUNÇ 1983:71,72).

HÜKB lisans programı öğrencileri, ilk yıllarında kütüphaneciliğe yönelik olarak "Kütüphaneciliğe Giriş ve Kitap ve Kütüphane Tarihi" derslerini alırlar. Meslek dersleri ikinci yılda daha yoğun bir şekilde görülmeye başlanır. Bu yılda "Kataloglama ve Sınıflama", "Müracaat ve Bibliyografya" dersleri teori ve uygulamaları ile "Kütüphane İşlemleri" dersleri alınır. Ayrıca öğrencilere araştırma teknik ve yöntemlerini öğretmeyi amaçlayan "Araştırma Metodları" dersi, yine bu yılda alınmaya başlanan dersler arasındadır. Üçüncü yıldan başlayarak

öğrenciler kütüphane türlerine ilişkin dersleri almaya başlarlar. "Arastırma Kütüphaneleri", "Nadir Eserler ve Nadir Eser Kütüphaneciliği" ve "Çocuk Kütüphaneleri" dersleri üçüncü yılda kütüphane türlerine ilişkin alınan derslerdir. "Kataloglama ve Sınıflama Uygulama", "Müracaat ve Bibliyografya Uygulama" ve "Kütüphane İşlemleri" derslerinin alınmasına bu yılda da devam edilir. "Kütüphanecilikte Programlamaya Giriş" ve "Sürekli Yayınlar" dersleri üçüncü yılda görülmeye başlanan meslek dersleridir. Dördüncü yılda alınan meslek dersleri ise "Kitap Dışı Materyaller", "Halk Kütüphaneleri", "Kataloglama ve Sınıflama", "Müracaat ve Bibliyografya Uygulama", "Okul Kütüphaneleri", "Kütüphane Otomasyonu" dersleridir. Bu yılda verilmeye başlanan "Yönetim Teknikleri ve Mevzuatı" dersi, ağırlıklı biçimde kütüphane yönetimine ilişkin olarak işlenmektedir.

Öğrenciler, meslek dersleri dışında Üniversitenin diğer bölümlerinden "Bilim Tarihi", "Sosyal Antropolojiye Giriş", "Uygulamalı Temel İstatistik", "Psikolojiye Giriş" ve "Türkçe-Kompozisyon-Dilbilgisi", "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" dersleri almaktadırlar.

Öğrencilerin, modern batı dillerini öğrenmeleri amacıyla seçmeli olarak aldıkları İngilizce, Almanca ve Fransızca dersleri yanında Beden Eğitimi ve Güzel Sanatlar derslerini de yine seçmeli olarak almaktadırlar (Bkz, Ek:XI).

Bölümde lisans programı 3'ü profesör, 1'i doçent, 4'ü yardımcı doçent, 3'ü doktor, 2'si uzman ve 3'ü araştırma görevlisi olan öğretim kadrosuyla yürütülmektedir. Ayrıca çeşitli dersler için gelen saat başı ücretli öğretim elemanları da bulunmaktadır.

V.2. HÜKB STAJ PROGRAMI

Bu bölümde öğrenciler ilki ikinci yıl (dördüncü sömestre) ve ikincisi üçüncü yıl (altıncı sömestre) sonunda olmak üzere lisans eğitimi boyunca iki staj yaparlar.

"Eğitiminin ilk iki yılında mesleki temel dersleri kuramsal ve uygulamalı programlarla tamamlayan öğrenciler ilk stajlarında kütüphanedeki işlemleri tanıyabilmekte kütüphane okuyucusu olmaktan çıkıp öğrendiklerini uygulama ile birleştirebilmektedirler." (Baydur 1989:83).

"İkinci stajlarda amaçlanan, öğrencilerin kütüphanelerde çalışarak mesleki görevlerde ustalık kazanmaları, problem çözmeye beceri geliştirebilmeleridir. Bunun için stajlar farklı tür ve büyüklüklerdeki kütüphane ve/veya dokümantasyon kuruluşlarında gerçekleştirilmektedir. Öğrencilerin ilk stajlarına göre daha özerk çalışıp, kararlarında sorumluluk taşıyabilecekleri ümit edilmektedir. Bu stajlarda önemli olan öğrencilerin kuramsal bilgilerin özel koşullarda nasıl işlediğini hem gözleyerek, hem de uygulayarak kuram-pratik ilişkisini kazanabilmeleri, çalışma ortamının farkına varmaya başlamalarıdır." (Baydur 1989:83).

Bölümde <1> staj programlarının düzenlenmesi işiyle ilgili olarak bir bölüm öğretim üyesi "staj koordina-

---

1. HÜKB staj programına ilişkin olarak araştırmanın bundan sonraki aşamasında verilen bilgiler HÜKB öğretim üyesi ve staj koordinatörü Sayın Yrd. Doç. Dr. Ahmet Çelik ile 5.4.1993 tarihinde yapılan görüşmede alınmıştır.

törü" olarak görevlendirilmiştir. Staj yapılacak kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerinin seçimi, öğrencilerin staj yerlerine dağılımı, staj dönemlerinin ayarlanması, Ankara dışından staj yapmak üzere sömestre tatilinde gelecek öğrencilerin barınma, yemek vb. sorunlarına çözüm bulunması amacıyla yurtlarla temasa gecilmesinin sağlanması, stajların denetimi ve değerlendirilmesi staj koordinatörünün sorumluluğundadır.

Öğrenciler ilk stajlarını bir Üniversite kütüphanesinde yaparlar. Bu kütüphaneler; Hacettepe Üniversitesi Beytepe Merkez Kütüphanesi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Merkezi Kütüphanesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesidir.

İkinci stajlar ise, özel kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerinde gerçekleştirilir. Bu kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezleri zaman zaman değişiklik göstermektedir. Ancak genelde HÜKB'nün staj amacıyla öğrenci gönderdiği kütüphane ve dokümantasyon merkezleri şunlardır; YÖK Dokümantasyon Merkezi, Devlet Planlama Teşkilatı Kütüphanesi, Devlet Planlama Teşkilatı AET Dokümantasyon Merkezi, İngiliz Kültür Heyeti Kütüphanesi, Amerikan Kültür Kütüphanesi, Başbakanlık Atatürk Kültür Merkezi Kütüphanesi, MTA Kütüphanesi, T.B.M.M Kütüphanesi, Milli Kütüphane, Ankara Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi, Yenimahalle İlçe Halk Kütüphanesi, Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi ve Gazi Üniversitesi Kütüphanesi.

Öğrenciler staj koordinatörlüğünce tespit edilen kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerinden birinde staj yapmak durumundadırlar. Stajlar Ankara içinde belirlenen yerlerde yapılır. Amaç, denetimi kolaylaştırmaktır. Yurt dışında staj yapma başvurusu da incelenerek kabul edilebilmektedir.

Staj yapılan kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezleriyle HÜKB arasında ilgili konuda bağlayıcı yazılı bir anlaşma yoktur. Sözlü, kişisel ilişkilere dayanarak öğrencilerin bu kurumlarda staj yapmaları sağlanmaktadır. Ayrıca staj yerlerine yenilerinin eklenmesi; staj koordinatörünün iyi hizmet verdiğini duyduğu kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerini ziyaret ederek staja uygunluğunu incelemesiyle gerçekleşir.

Öğrenciler stajdan yaklaşık bir ay önce Ankara'daki oturma adresi, staj yapmak istedikleri kurum (1. staj için iki, 2. staj için üç seçenek (staj koordinatörlüğünce belirlenen kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezleri içinden seçilmek koşulu ile), staj yapmak istedikleri dönem, İngilizce düzeyi ve varsa belirtmek istedikleri başka konuları kapsayan bir dilekçe ile staj koordinatörlüğüne başvururlar.

Staj yapılacak kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerinin talepleri (İngilizce bilgisi vb.) ve öğrencilerin koşulları dikkate alınarak yerleştirme

yapılır. Öğrencilerin staj yapılacak kurumlara yerleştirilmesinde istekleri büyük capta gerçekleştirilmekte, birincisi olmasa bile ikinci olarak seçtikleri kurumda, istedikleri dönemde staj yapabilmektedirler.

Bölüm tarafından staj yapılan kütüphanelerin ve öğrencilerin, staj sırasında dikkat etmeleri gereken faktörleri içeren bir bölüm hazırlanmıştır. Bu dokümanda üzerinde durulan noktalar Ek:VIII'de verilmiştir.

Bu dokümandan staj döneminde Kütüphanecilik Bölümü öğretim elemanlarından birinin önceden randevu olarak kütüphaneyi ziyaret edeceği de belirtilmiştir. Ziyareti gerçekleştiren öğretim üyesi, ziyaret sonunda hazırladığı denetim raporunda stajla ilgili olarak kütüphanenin, öğrenci/lerin ve kendi görüşlerine yer verir.

Kütüphaneler stajla ilgili olarak öğrencilere ücret ödemekle yükümlü olmamakla birlikte, dokümanda böyle bir olanığın olması halinde özellikle taşradan gelen öğrencilere bu yardımın sağlayacağı katkı vurgulanmıştır.

Öğrenciler hastalık, ölüm vb. durumlarda gelmedikleri süre kadar, daha sonra kütüphane tarafından tespit edilen tarihte gelerek, stajlarını tamamlamak zorundadırlar. Bu durum bütünlemesi olan öğrenciler için de geçerli olup, bu öğrencilerin bütünleme tarih ve saatleri bölüm tarafından kütüphanelere bildirilmektedir.

Öğrencilerin stajları sırasında yönetim açısından ilgili kütüphanenin müdürüne bağlı olacağı, çıkacak sorunlardan bölümün haberdar edilmesi, stajlarında başarısız olan öğrencilerin stajlarını bu kütüphanede tekrarlamayacağı ayrıca vurgulanan hususlardandır.

Öğrencilerin staj başarılarının değerlendirilmesinde, öğrencilerin hazırladığı staj raporu ve hazırlanan değerlendirme formlarıyla kütüphanelerden alınan görüşler esas alınır.

Öğrenciler staj dönemini izleyen sömestre başında staj izlenimleriyle ilgili bir rapor hazırlarlar. Bu raporda öğrencilerin üzerinde durması istenilen noktalar Ek:VI'da verilmistir.

Stajlara yönelik değerlendirme formları ise Ek:IV ve V'de verilmistir.

BÖLÜM VI**BULGULAR****VI.1. HÜKB 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNE UYGULANAN ANKETTEN ELDE EDİLEN BULGULAR****VI.1.1. HÜKB 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN UYGULANMakta OLAN I. VE II. STAJ PROGRAMLARINA İLİŞKİN GÖRÜSLERİNİ GÖSTEREN BULGULAR.**

Uyguladığımız anketin bu ilk aşamasında HÜKB tarafından belirlenen, stajlarda gerçekleşmesi beklenen hedefler dikkate alınarak, staj programının hedefleri ve etkileyenleri arasındaki ilişki ve bunların gerçekleşme oranlarını saptamak amacıyla uygulamayı yaşayan öğrencilerin görüşleri alınmıştır.

VI.1.1.1 HÜKB 4. SINIF ÖĞRENCİLERİN I VE II STAJLARINI YAPTIKLARI KÜTÜPHANE VE/VEYA DOKÜMANTASYON MERKEZLERİ

Anketimizde öğrencilere ilk olarak I. ve II. stajlarını hangi kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerinde yaptıkları sorulmuştur. Bu soruyla örneklem olarak seçilen öğrencilerin en fazla yoğunlukla staj yaptığı kurumların tespit edilerek bir sonraki aşamada, staj yapılan kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerinin değerlendirilmesinde, seçilecek örnekleme zemin hazırlamak amaçlanmıştır. Ayrıca örneklem olarak seçilen kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinin verdikleri hizmetlerin niteliğinin ulaşılan sonuçta ne derece etken olduğunu tespit etmemizde bu soruya verilen yanıtlardan yararlanılmıştır.

Ankete katılan HÜKB 4. sınıf öğrencilerinin %46.1 ile en fazla yoğunlukta I. stajlarını yaptıkları kütüphane Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesidir. Tablo 1'de öğrencilerin I. stajlarını yaptıkları kütüphanelere göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 1: HÜKB 4. sınıf öğrencilerinin I. stajlarını yaptıkları kütüphanelere göre dağılımı.

I. Stajların Yapıldığı Kütüphaneler	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesi	18	46.1
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Kütüphanesi	12	30.7
Hacettepe Üniversitesi Beytepe Merkez Kütüphanesi	5	12.8
Unutan	1	2.5
Boş Bırakan	3	7.9
TOPLAM	39	100

Ankete katılan HÜKB 4. sınıf öğrencilerinin %12.9'arlık oranlarda en fazla yoğunlukta II. stajlarını yaptıkları kütüphaneler İngiliz Kültür Heyeti Kütüphanesi, Basbakanlık Atatürk Kültür Merkezi Kütüphanesi ve Devlet Planlama Teşkilatı Kütüphanesidir. Tablo:2'de öğrencilerin II. stajlarını yaptıkları kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 2. HÜKB 4. sınıf öğrencilerin II. stajlarını yaptıkları kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerine göre dağılımı.

II. Stajların Yapıldığı Kütüphaneler	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
İngiliz Kültür Heyeti Kütüphanesi	5	12.9
Başbakanlık Atatürk Kültür Merkezi Kütüphanesi	5	12.9
Devlet Planlama Teskilatı Kütüphanesi	5	12.9
Devlet Planlama Teskilatı AET Dokümantasyon Merkezi	4	10.2
Türkiye Büyük Millet Meclisi Kütüphanesi	4	10.2
Gazi Üniversitesi Kütüphanesi	2	5.1
YÖK Dokümantasyon Merkezi	2	5.1
Odalar ve Borsalar Birliği Kütüphanesi	2	5.1
Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırmalar Kurumu Kütüphanesi	1	2.5
Ankara Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi	1	2.5
Milli Kütüphane	1	2.5
Maden Tetkik Arama Kurumu Kütüphanesi	1	2.5
İhracaati Geliştirme Merkezi Kütüphanesi	1	2.5
Yurtdışı	1	2.5
Unutan	1	2.5
Bos bırakan	3	8
TOPLAM	39	100

HÜKB Staj Koordinatörlüğünce I. stajların Üniversite kütüphanesi, II. stajların ise özel kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerinde yaptırıldığı söylenmesine rağmen Tablo 2'de görüldüğü gibi öğrencilerin %5.1'i II. stajlarını Gazi Üniversitesi Kütüphanesi'nde yapmıştır.

HÜKB staj koordinatörlüğünden alınan bilgide Kültür Bakanlığı'ndan burs alan öğrenciler dışındakilerin II. Staj için halk kütüphanelerini tercih etmedikleri öğrenilmiştir. Ankete katılan öğrencilerden II. stajlarını Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi ve Milli Kütüphane'de tamamlayanlar da, Kültür Bakanlığından burs almakta olan öğrencilerdir.

VI.1.1.2. HÜKB 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN, KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMLERİ İÇİN STAJIN GEREKLİLİĞİ KONUSUNDAKI DÜŞÜNCELERİ

HÜKB 4. sınıf öğrencilerine kütüphanecilik bölümleri için stajın gerekli olup olmadığı sorulmuş, soruyu evet veya hayır şeklinde yanıtlamaları istenmiştir. Öğrencilerin %97.5'i soruya evet yanıtını vererek kütüphanecilik bölümleri için stajın gerekli olduğu şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu soruya hayır yanıtını veren 1 öğrenci (%2.5) aynı zamanda staj yaptığı kütüphanelerin adını unutan öğrencidir ki, bu öğrencinin konuya ilgisiz olduğu düşünülmüştür. Öğrencilerin %100'lere varan bir oranda kütüphanecilik bölümleri için stajı gerekli görmesi aynı zamanda

örneklerimizin stajın faydalarına inanan bir grup olduğunu ve bundan sonraki asamalarda sorularımıza verdikleri yanıtların güvenilir olacağını düşünmemizi sağlamıştır.

Tablo 3: HÜKB 4.sınıf öğrencilerin kütüphanecilik bölümleri için stajın gerekliliği konusundaki düşünceleri

Tercihler	Öğrenci Sayısı	Yüzde %
Evet	38	97.5
Hayır	1	2.5
TOPLAM	39	100

VI.1.1.3. ÖĞRENCİLERİN HÜKB'DE UYGULANAN STAJ PROGRAMININ DEĞİŞTİRİLİP, DEĞİŞTİRİLMEMESİ KONUSUNDAKİ DÜŞÜNCELERİ

HÜKB 4. sınıf öğrencilerinin %79.5'i her iki staj programının da yeniden ele alınıp değiştirilmesini gerekli görmektedir. Tablo 4'de öğrencilerin bu konudaki tercihlerini gösteren oranlar yer almaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin HÜKB'de uygulanan staj programının değiştirilip, değiştirilmemesi konusundaki düşünceleri

T E R C İ H L E R	Öğren. Sayısı	Yüzde (%)
Her iki staj programı da yeniden ele alınıp değiştirilmelidir.	31	79.5
Sadece I. staj programının yeniden ele alınıp değiştirilmesi yeterlidir	2	5.1
Sadece II. staj programının yeniden ele alınıp değiştirilmesi yeterlidir	-	-
Su an uygulanmakta olan I. ve II. staj programlarının değiştirilmesine gerek yoktur.	6	15.4
T O P L A M	38	100

VI.1.1.4. HÜKB TARAFINDAN BELİRLENEN STAJ HEDEFLERİNİN I. VE II. STAJ
PROGRAMLARINDA GERÇEKLEŞME ORANLARI

Tablo 5: HÜKB tarafından belirlenen staj hedeflerinin I. ve II. staj
programlarında gerçekleşme oranları

HÜKB tarafından belirlenen staj hedefleri	I.staj ögr.sy	I.staj yüz. %	II.staj ögr.sy	II.staj yüz.%
Kütüphane organizasyonu hakkında fikir sahibi oldum.	22	56.4	18	46.1
Kütüphane kullanıcılarının davranış ve ihtiyaçlarını öğrendim.	17	43.5	17	43.5
Kütüphane ve kullanıcıları arasındaki ilişkileri gözledim.	21	53.8	17	43.5
Kütüphane bütçesinin nasıl oluşturulduğunu ve kullanıldığını gördüm.	1	2.5	5	15.3
Kütüphanenin çevredeki diğer kütüphanelerle ilişkilerini gözledim.	3	7.6	6	15.3
Personel yönetimi hakkında fikir edindim.	7	17.9	11	28.2
Bilgi kaynaklarının seçim ve sağlanma ilkelerini uygulayarak öğrendim.	12	30.7	10	25.6
Personel secimi, yetistirilmesi ve atanması hakkında fikir sahibi oldum.	1	2.5	4	10.2
Kütüphanede uygulanan teknik hizmetlerin kapsamı ve nasıl gerçekleştirildiğini uygulayarak öğrendim.	20	51.2	20	51.2
Kütüphanede uygulanan okuyucu hizmetlerinin kapsamı ve nasıl gerçekleştirildiğini uygulayarak öğrendim.	21	53.8	16	41.0

Tablo 5'de görüldüğü üzere HÜKB tarafından öğrencilerin stajlarında görmesi arzulanan konuları içeren hedeflerden I. stajda en yüksek düzeyde gerçekleşeni %56.1 ile kütüphane organizasyonu hakkında fikir sahibi olunmasıdır. Her öğrencinin birden fazla maddeyi işaretlemekte serbest bırakıldığı dikkate alındığında %56.4 ile en yüksek oranda gerçekleştiği düşünülen bu hedefin öğrencilerin kalan %43.6'sı tarafından görülemediği de ortaya çıkar.

Yine I. stajlarda %2.5'erlik oranlarla kütüphane bütçesinin oluşturulup, kullanılması; personel seçimi, yetisttirilmesi ve atanması öğrenciler tarafından en düşük oranlarda görme olanağı bulunan konulardır. Kalan öğrencilerin %97.5'i bu maddeyi işaretlememekle stajında böyle bir uygulamayı görmediğini de belirtmiş olmaktadır.

HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin I.stajlarında kütüphane bütçesinin oluşturulması ve kullanılması, kütüphaneler-arası işbirliği, personel yönetimi, seçimi, yetisttirilmesi ve atanması, bilgi kaynaklarının seçimi ve sağlanma ilkelerinin uygulayarak öğrenmeleri hemen hemen hiç mümkün olmamıştır.

Hiçbir öğrenci I.stajlarında bu konuları birarada uygulayarak öğrenme olanağı bulamamıştır.

Tablo 5'de görüleceği gibi %51.2 ile kütüphanede uygulanan teknik hizmetlerin kapsamı ve nasıl gerçekleştirildiği öğrencilerin II.stajlarında en fazla

görme olanağı bulduğu konu olmuştur. Yine öğrencilerin birden fazla maddeyi işaretlemekte serbest olduğu düşünüldüğünde öğrencilerin geri kalan %48.8'inin bu uygulamayı göremediği sonucuna varılır.

II. stajlarda personel seçimi, yetisttirilmesi ve atanması %10.2 ile en az görme olanağı bulunan konu olmuştur. Öğrencilerin geri kalan %89.8'inin bu maddeyi işaretlememesi II.stajlarda bu hedefin öğrencilerin büyük çoğunluğu için yerine gelmediğini göstermesi açısından da dikkat çekicidir.

II.stajlarda da kütüphane bütçesinin oluşturulup, kullanılması, kütüphanelerarası işbirliği, personel seçimi, yetisttirilmesi ve atanması konuları öğrenciler tarafından hemen hemen hiç görülüp uygulanmamıştır. Sonuçlar bu açıdan I.staj'dan elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir.

Hicbir öğrenci II.stajında Tablo 5'de belirtilen maddeleri birarada uygulayarak öğrenme olanağı bulamamıştır.

VI.1.1.5. HÜKB 4.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN STAJIN BELİRLENEN HEDEFLERİNE ULASMASINI ENGELLEYEN ETMENLER HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

HÜKB tarafından belirlenen ve öğrencilerin stajlarında görmeleri arzulanan hedeflerin bazılarının yerine gelemeyisindeki etmenlerin araştırıldığı bu asamada, öğrencilerden literatürden elde edilen verilerin

yardımıyla belirlenen olumsuz etmenleri, I. ve II. stajları için ayrı ayrı değerlendirilmeleri istenmiştir. Öğrenciler birden fazla maddeyi işaretlemekte serbest bırakıldığı bu soruya ilişkin oranlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: HÜKB tarafından belirlenen staj hedeflerinin yerine gelmesindeki sebep veya sebepler hakkında, HÜKB 4. sınıf öğrencilerinin düşünceleri

HÜKB tarafından belirlenen staj hedeflerinin yerine gelmesini engelleyebileceği düşünülen etmenler	I.staj öğren. sayısı	I.staj yüzde (%)	II.staj öğrenci sayısı	II.staj yüzde (%)
Kütüphane tarafından yukarıda sayılan aktivitelerin yeterince vurgulandığı bir staj programının hazırlanmaması	19	48.7	11	28.2
HÜKB tarafından staj sırasında programın işleyisi konusunda etkili bir denetim yapılmaması	18	47.1	19	48.7
Staj öncesi, stajın amacı, hedefleri ve dikkat etmemiz gereken konular hakkında yeterince bilgilendirilmeyişimiz.	18	46.1	15	38.4
Genel olarak derslerdeki başarısızlığımız	1	2.5	0	-
Kişisel olarak konuya ilgisizliğim, hevessiz oluşum.	2	5.1	2	5.1
Staja ayrılan sürenin az olması	11	28.2	9	23.0
Staj gruplarımızın kalabalık olması dolayısıyla kütüphanenin bizlerle ilgilenmemesi	12	30.7	5	12.8
Staj yapılan kütüphanelerde kütüphanecilerin bilgi ve becerilerini aktarmada isteksiz olması	14	35.8	8	20.5
Sömestre tatillerinin kütüphanelerde bütün işlevleri görmeyi önleyici 810 bir dönem olması	16	41.0	11	28.2
Staj yapılan kütüphanenin bütün kütüphane hizmetlerini görerek uygulamamızı sağlayacak yeterlikte olmaması	8	20.5	15	38.4
Kütüphane staj koordinatörümüzün programın işleyişini kontrol etmemesi	14	35.8	11	28.2
Staj öncesi okulda, stajda ihtiyaç duyduğumuz teorik bilgileri içeren derslerden bazılarını görmeyişimiz	10	25.6	4	10.2
Staj öncesi okulda bazı teorik derslerle ilgili yeterince uygulama yapmamız	12	30.7	10	25.6
Diğer, (Belirtiniz)	-	-	-	-

Öğrenciler I.stajlar için, HÜKB tarafından belirlen hedeflerin yerine gelmesinde en büyük etmen olarak %48.7 ile kütüphanelerin belirlenen aktivitelerin öğrenciler tarafından görülebileceği bir staj programını hazırlamamış olmalarını göstermektedirler.

Öğrenciler I.stajlar için HÜKB tarafından belirlenen hedeflerin yerine gelmesinde kişisel etmenlerin (derslerdeki başarısızlık, konuya ilgisizlik, hevesizlik vb.) en az etkili olduğu görüşündedirler.

Tablo 6'da da görüleceği gibi öğrenciler II. stajların belirlenen hedeflere ulaşmasında en olumsuz etmen olarak %48.7'lik bir oranlı HÜKB tarafından staj sırasında programın işleyişi konusunda etkili bir denetim yapılmayışını görmektedirler.

Öğrenciler II.stajlar için de HÜKB tarafından belirlenen hedeflerin yerine gelmesinde kişisel etmenlerin (derslerdeki başarısızlık, konuya ilgisizlik, hevesizlik vb) en az etkili olduğu görüşündedirler. Bunu % 10.2 ile staj öncesi okulda, stajda ihtiyaç duyulan teorik bilgileri içeren derslerden bazılarının görülmeyişini izler. I.stajla karşılaştırıldığında öğrencilerin II.stajlarında kendilerini teorik bilgi açısından daha yeterli gördükleri göze çarpar.

VI.1.1.6. STAJLARDAN ÖNCE HÜKB TARAFINDAN STAJIN AMACI,
DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR HAKKINDA
VERİLEN BİLGİLERİN YETERLİLİĞİ KONUSUNDA HÜKB
4.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜSLERİ

Öğrencilerden HÜKB tarafından stajlar öncesinde verilen bilgilerin (stajın amacı, dikkat edilmesi gerekli konular vb) yeterli olup olmadığı şeklindeki bir soruyu yeterli bulmaları halinde evet, yeterli bulmamaları halinde ise "hayır" şeklinde yanıtlamaları istenmiştir. Öğrencilerin %92'si staj öncesi HÜKB tarafından verilen bilgileri yetersiz bulmaktadır. Tablo 7'de bu soruya alınan yanıtlara ilişkin oranlar verilmiştir.

Tablo 7. HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin HÜKB tarafından stajlar öncesinde verilen bilgilerin yeterliliği konusundaki görüşleri

Tercihler	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Evet	3	8
Hayır	36	92
TOPLAM	39	100

HÜKB tarafından staj öncesinde stajın amacı, dikkat edilmesi gerekli konular vb. hakkında yeterli bilgi verilmeyisi, öğrenciler tarafından stajların HÜKB tarafından belirlenen hedeflerin yetine gelmeyisinde I.stajlar için üçüncü, II.stajlar içinse ikinci derecede önemli olumsuz etmenler olarak gösterilmiştir.

Bu durumun staj başarısını olumsuz yönde etkileyip etkilemediği konusunda yöneltilen soruya, öğrenciler %69.2 ile staj başarısını olumsuz yönde etkilediği şeklinde yanıtlamışlardır. Tablo 8'de bu soruya verilen yanıtlarla ilgili oranlar yer almaktadır.

Tablo 8. Stajlar öncesinde HÜKB tarafından verilen bilgilerin yetersiz oluşunun staj başarısına etkileri konusunda HÜKB öğrencilerinin görüşleri

Tercihler	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Evet	27	69.2
Hayır	11	28.2
Bos bırakan	1	2.6
TOPLAM	39	100

VI.1.1.7. HÜKB 4.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN I. VE II. STAJLARINDA YAPTIKLARI İŞLER:

Acık uçlu olarak sorulan bir soruyla öğrencilerden I. ve II. stajlarında ne tür işler yaptıklarını ayrı ayrı açıklamaları istenmiştir. Böylece kütüphaneler tarafından bir staj programı hazırlanmayışının, öğrencilere stajları sırasında yaptırılan işlerin niteliğinde bir değişmeye yol açıp açmadığı araştırılmak istenmiştir. Öğrenciler, her iki stajda da kütüphane tarafından bir staj programı hazırlanmayışını, hedeflere ulaşılmasını engelleyen baş unsurlar arasında görmektedir. Öğrencilerin her iki staj içinde verdikleri yanıtlar aynıdır ve %80'lere varan oranlarda yaptıkları işleri hamallık, angarya türü işler

olarak tanımladıkları ve kütüphanelerde bu tip işlerin yapılması için öğrencilerin beklendiği gibi bir düşünceye kapıldıkları görülmektedir.

VI.1.2. HÜKB 4.SINIF ÖĞRENCİLERİN I. VE II. STAJ PROGRAMLARININ KENDİLERİNE SAĞLADIĞI FAYDALAR HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Uyguladığımız anketin ikinci aşamasında 15 maddelik tek soruda HÜKB 4.sınıf öğrencilerine I. ve II. stajlar kendilerine ne tür faydalar sağladığı sorulmuştur. Bu amaçla stajların faydaları yapılan literatür taramasıyla tespit edilmiş, öğrencilerden her bir maddeyi her iki staja yönelik olarak tek tek irdellemeleri istenmiş ve birden fazla maddeyi işaretlemekte serbest bırakılmışlardır. Tablo 9'da öğrencilerin stajların kendilerine sağladığı faydalar hakkındaki düşüncelerini gösteren oranlar yer almaktadır.

Öğrencilerin %64.1 ile büyük çoğunluğu I.staj programının kendilerine sağladığı en büyük faydanın meslekten olanlarla ilişkili kurma olduğunu söylemişlerdir.

Kütüphane organizasyonunun öğrenilmesi, temel mesleki becerilerinin gelişimi, mesleki düşüncelerin telkini, iyi kütüphanecileri çalışma ortamında gözleme olanağı, problem çözme hünerlerinin gelişimi konularında gerçekleştirilen I.staj öğrencilere %15.3 ile %28.2 arasında değişen çok düşük oranlarda fayda sağlamıştır.

Tablo 9: HÜKB 4.sınıf öğrencilerin I. ve II. staj programlarının kendilerine sağladığı faydalar hakkındaki görüşleri

Stajların Faydaları	I.staj ögr.sy	I.staj yüz. %	II.staj ögr.sy	II.staj yüz. %
Teorik bilgilerin uygulamaya geçirilmesi	24	61.5	15	38.4
Kütüphane/dokümantasyon merkezlerinin organizasyonunu öğrenme	6	15.3	11	28.2
Öğrencilerin çalışma ortamı hakkında fikir edinmesi.	24	61.5	21	53.8
Temel mesleki becerilerin gelişimi	11	28.2	15	38.4
Kullanıcı ihtiyaç ve koşullarını öğrenme	13	33.3	12	30.7
Kendine güven kazanma	15	38.4	14	35.8
Mesleki düşüncelerin telkini	6	15.3	7	17.9
Kullanıcı ile karşılıklı konuşarak problemlerin halledilmesi becerisini kazanma	14	35.8	10	25.6
İyi kütüphanecileri çalışma ortamında gözleme.	8	20.5	14	35.8
Problem çözüm konusunda becerilerinin gelişimi	6	15.3	8	20.5
Meslek için öğrencilerin uygunluğunu sınaması	13	33.3	13	33.3
Meslekten olanlarla ilişki kurma	25	64.1	25	64.1
Öğrencinin pratik kabiliyetini sınaması	16	41.0	11	28.2
Sınıftan koparak gerçek hayatı görmek	17	43.5	21	53.8
Kütüphanelerin alışılacağı malzeme ve işlerine öğrencinin alışması	15	38.4	16	41.0

Tablo 9'da görüldüğü gibi öğrencilerin %64.10'u meslekten olanlarla iliski kurmanın II.stajların kendilerine sağladığı en önemli fayda olduğu görüşündedirler.

Stajın problem çözüm becerilerinin gelişimi konusunda sağladığı fayda ile meslekten olanlar tarafından mesleki düşüncelerin öğrencilere aktarılması II.stajlarda en az düzeyde gerçekleşmiştir.

VI.1.3. HÜKB 4.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN STAJLARIN DAHA VERİMLİ HALE GETİRİLMESİ KONUSUNDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Uyguladığımız anketin üçüncü bölümünde HÜKB tarafından uygulanan staj programının daha verimli hale getirilmesi için staja ayrılan süre, stajın akademik program içindeki yeri vb. konularda nelere dikkat edilmesinin daha iyi olabileceğiyle ilgili olarak uygulamayı yasayan 4.sınıf öğrencilerinin görüşlerine başvurulmuştur.

VI.1.3.1. HÜKB 4.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN STAJA AYRILAN SÜRE HAKKINDAKİ GÖRÜSLERİ

HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin %51.2'si staja ayrılan süreyi yeterli bulmaktadır. Öğrencilerin konuyla ilgili görüşlerini gösteren oranlara Tablo10'da yer verilmiştir.

Tablo 10. HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin staja ayrılan süre hakkındaki görüşleri

Tercihler	Öğrenci sayısı	Yüzde (%)
Staja ayrılan süre yeterlidir.	20	51.2
Daha az zaman ayrılmalıdır.	5	12.9
Daha çok zaman ayrılmalıdır.	14	35.9

VI.1.3.2. HÜKB 4.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN STAJLARIN AKADEMİK PROGRAM İÇİNE DAĞILIMI KONUSUNDAKİ GÖRÜSLERİ

Tablo 11'de görüleceği gibi öğrencilerin %30,8'i eğitimin son iki yılının, %28,20'si ise eğitimin son bir yılının staj için ayrılması gerektiğini düşünmektedirler.

Tablo 11. HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin stajların akademik program içine dağılımı konusundaki görüşleri

Tercihler	Öğrenci sayısı	Yüzde (%)
Şimdiki uygulama uygundur.	4	10.2
Eğitimin son iki yılı staj için ayrılmalıdır.	12	30.8
Eğitimin son bir yılı staj için ayrılmalıdır.	11	28.2
Her akademik yılın ikinci dönemi staj için ayrılmalıdır.	3	7.7
Akademik ders yılı içinde, ders programı içinde dağıtılmış olmalıdır.	5	12.9
Bos bırakanlar	4	10.2
Toplam	39	100

Öğrencilerin daha önceki aşamalarda sömestre tatillerini I.stajlar için %41.0, II.stajlar için %28.2 oranında bütün kütüphane işlemlerini görmeyi engelleyici ölü bir dönem olarak görmeleri bu asamada ulaştığımız sonucu, şimdiki uygulamanın düşük oranda uygun bulunması şeklinde etkilemiştir.

**VI.1.3.3. HÜKB 4.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BÜTÜN KÜTÜPHANE
TÜRLERİNDE STAJ YAPILMASI GEREKLİLİĞİ
KONUSUNDAKİ DÜŞÜNCELERİ**

HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin %71.79'u bütün kütüphane türlerinde staj yapılmasını gerekli görmektedir. Öğrencilerden bütün kütüphane türlerinde staj yapılmasını gerekli görmeleri halinde evet, gerekli görmemeleri halinde ise hayır yanıtını işaretlemeleri istendiği soruya ilişkin oranlar Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. HÜKB 4.sınıf öğrencilerin bütün kütüphane türlerinde staj yapılması gerekliliği konusundaki düşünceleri

Tercihler	Öğrenci Sayısı	Yüzde (%)
Evet	28	71.8
Hayır	11	28.2
Toplam	39	100

**VI.1.3.4. HÜKB 4.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN I. VE II. STAJ
ÖNCESİNDE ALINMASINI GEREKLİ GÖRDÜKLERİ
DERSLERE İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİ**

Daha önceki aşamada anketimizin A Grubu'nun 4. sorusunda I.stajda belirlenen hedeflerin yerine gelmeyisinde %25.6 ile okulda, stajda ihtiyaç duyulan bazı teorik derslerin görülmeyisi %30.7 ile de bazı teorik derslere ilişkin yeterli uygulamanın yapılmayısı gösterilmiştir. II. stajlar için bu oran bazı teorik derslere ilişkin olarak %10.2'ye, teorik derslerin

uygulamalarının görülmeyişine ilişkin olarak da % 25.6'ya düşmüştür. Bu aşamada amaçlanan bu teorik ve uygulamalı derslerin neler olabileceğinin saptanması olmuştur. Öğrencilerden verilen maddeleri I. ve II. stajları için tek tek irdelemeleri istenmiş, birden fazla maddeyi işaretlemekte serbest bırakılmışlardır. Tablo 13'de öğrencilerin bu konudaki görüşlerini içeren oranlar yer almıştır.

Tablo 13. HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin I. ve II. stajlardan önce alınmasını gerekli gördükleri dersler

Tercihler	I.staj %	II.staj %
Kütüphane türlerine ilişkin dersler	25.64	25.64
Müracaat Teori	25.64	12.82
Müracaat Uygulama	53.84	30.76
Kataloglama ve Sınıflama Teori	30.76	20.51
Kataloglama ve Sınıflama Uygulama	53.84	38.46
Yönetim Teknikleri ve Mevzuatı	23.07	46.15
Sürelî Yayınlar	46.15	30.76
Dokümantasyon	28.20	28.20
Diğer	-	-

I.stajlarında öğrencilerin eksikliğini en çok hissettikleri dersler %53.84'lük oranlarla "Müracaat-Uygulama", "Kataloglama ve Sınıflama Uygulama" dersleri olmuştur.

II.stajlara ise %46.15 ile eksikliği en çok hissedilen ders "Yönetim Teknikleri ve Mevzuatı" olmuştur. Bunu %38.46 ile "Kataloglama ve Sınıflama Uygulama" dersi izlenmiştir.

Tablo 14'de görüldüğü gibi öğrenciler staj yaptıkları kütüphane, kütüphane türü veya zamanın kendileri tarafından secilmesinin sağlayacağı en büyük yararı %56.41 ile ileride çalışmak istenilen kütüphane türünde uzmanlaşmak için ilk adım olacağı şeklinde tanımlamışlardır.

Anketimizin 3. aşamasının son sorusuna öğrencilere konuyla ilgili belirtmek istedikleri başka düşünceleri olup olmadığı sorulmuştur. Açık uçlu olarak sorulan bu soruda görüşler, stajların hangi dönemde yapılması, kütüphanelerde kendilerine yaptırılan işlerin niteliğinin değiştirilmesi, HÜKB'nin staj konusunda daha aktif olması, enetimi sağlaması, stajlardan önce bazı teorik ve uygulama derslerinin alınması konusunda birleşmiştir. Burada alınan görüşlerden yeni staj modelimizi oluştururken yararlanmak planlanmıştır.

VI.2. HÜKB 4.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN STAJ YAPTIKLARI KÜTÜPHANE VE DOKÜMANTASYON MERKEZLERİNİN STAJA YÖNELİK ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Arastırmamızın bu bölümünde HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin staj yaptıkları kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerinin stajlara yönelik yaptıkları

çalışmaların ve uygulama şekillerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaçla öğrencilerin I. ve II. stajlarını yaptıkları kütüphane ve dokümantasyon merkezleri icinden rastgele örneklem yoluyla seçilen dokuz kütüphane ve dokümantasyon merkezinin staj sorumlularıyla görüşme yapılmıştır. Bu görüşmelerde hem olayın kütüphane boyutunun ortaya çıkarılması, hem de öğrencilerden anket yoluyla alınan bilgilerin doğruluğunun sınanması amaçlanmıştır. Örneklem olarak seçilen kütüphane ve dokümantasyon merkezleri icinde sadece İngiliz Kültür Heyeti Kütüphanesi yetkilileriyle görüşme yapılmamıştır. Bu kütüphane araştırmacının II.stajını yaptığı kütüphane olması ve staj uygulamalarının yasınarak görülmüş olması nedeniyle örnekleme dahil edilmiştir.

Seçilen örnekleme oluşturan kütüphane ve dokümantasyon merkezleri ile görüşme yapılan kişiler şunlardır;

- Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesi- Serdar Katipoğlu
- Hacettepe Üniversitesi Beytepe Merkez Kütüphanesi Ali Adımcı
- Hacettepe Üniversitesi Tıp Merkezi Kütüphanesi- Dr.Hansin Tunçkanat
- Ankara Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi- Güler Harmansan
- Maden Tetkik Arama Kurumu Kütüphanesi- Ümit

Erkmen

- Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi- Deniz Sezgen
- Atatürk Kültür Merkezi Kütüphanesi- Nilay Erol
- Devlet Planlama Teskilatı AET Dokümantasyon Merkezi- Bilge Amcaoğlu
- İngiliz Kültür Heyeti Kütüphanesi

HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin staj yaptıkları kurumlara ve şartlara yönelik eleştirileri de dikkate alınarak hazırlanan sorular (Ek:X), örneklem olarak seçilen kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinin staj sorumlularına görüşme yoluyla sorulmuştur.

Yöneltilen sorulara alınan yanıtlar %99'lara varan oranlarda benzerlik gösterdiği için her soruya verilen yanıtın yoğunluk derecesini gösteren yüzdelerin alınıp, tablolarla ifade edilmesi yerine, HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin staj yaptıkları kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinin konuya yaklaşımları genel olarak aktarılmıştır.

VI.2.1. HÜKB, 4.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN STAJ YAPTIKLARI KÜTÜPHANE VE DOKÜMANTASYON MERKEZLERİNDE STAJA YÖNELİK UYGULAMALAR

Örneklem olarak seçilen kütüphane ve dokümantasyon merkezleri içine I.stajların yapıldığı tüm kütüphaneler ile II.stajlar için ayrılan Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi, Ankara İl Halk Kütüphanesi ve Maden Tetkik Arama Kurumu Kütüphanesi dışında kalanlar stajiyer öğrenciler gelmeden önce kurumlarında uygulamanın nasıl

yürütüleceğini gösteren bir staj programı hazırlanamamaktadırlar. Staj programı hazırladıklarını söyleyen kütüphanelerin bu programları ise hangi öğrencinin, hangi tarihlerde, hangi bölümlerde çalışacağını göstermekten öteye geçmemektedir. Hazırlanan programda HÜKB tarafından belirlenen staj hedefleri dikkate alınmamaktadır. Örneklemeye alınan ve staja yönelik hiçbir program hazırlamayan diğer kütüphane ve dokümantasyon merkezleri ise bir kurum veya kuruluşa bağlı, sınırlı sayıda personelle sınırlı sayıda kullanıcıya hizmet vermekte olup teknik ve okuyucu hizmetleri çoğunlukta aynı kişi veya kişilerce bir elden yürütülmektedir ve öğrencilerin stajları sırasında ne yapacağını o günün iş akışı belirlemektedir.

Stajlar öncesinde HÜKB tarafından, müracaat dersi zayıf olan öğrencinin okuyucu hizmetlerinde daha uzun süreli uygulama yapması vb. türden kütüphane ve dokümantasyon merkezlerine herhangi bir istekte bulunulmadığı için, hazırlanan staj programında bu tip noktalara dikkat edilmemektedir.

HÜKB tarafından hazırlanıp, staj yapılan kütüphane ve dokümantasyon merkezlerine gönderilen "Stajda İşbirliği Yapılan Kütüphanelerin Dikkatine" adıyla HÜKB'nün stajlarda gerçekleşmesini beklediği hedefleri içeren doküman, kütüphanelerce öğrencilere neyin ne kadar öğretileceği konusunda referans olarak kullanılmamaktadır. Kütüphane personeline öğrencilere o birimde

yürütülen işler ana hatlarıyla öğretilmektedir. Kütüphanelerarası işbirliği, kütüphane bütçesinin oluşturulup kullanılması, personel secimi, yetisttirilmesi, atanması hakkında öğrencilere bilgi verilmemektedir. Tablo 5'de görüleceği gibi bu konular öğrencilerin I. ve II. stajlarında en az oranlarda görme olanağı bulduğu konulardır.

Öğrencilerin stajlarını yaptıkları kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinde bir kişi stajın düzenlenmesi yürütülmesi işinden sorumludur. Küçük kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinde bu yerden sorumlu kişi, aynı zamanda stajların ayarlanması işini de yürüttüğünden öğrencilerin denetiminde, sorunların anında çözümünde bir sorun çıkmamaktadır. Büyük Üniversite kütüphanelerinde ise bir kişinin staj koordinatörü olarak görevlendirildiği ancak öğrencilerin denetiminin çalıştıkları bölüm sorumlularına bırakıldığı görülmektedir.

Kütüphane ve dokümantasyon merkezleri yaz aylarında personel sayısının düşmekte olduğunu dikkate alarak, stajiyer kabul etmektedir. Ancak bu dönemde kütüphane personelinin işlerin daha yoğun olduğu birimlere kaydırıldığı olmaktadır. Bu dönemde bazı kütüphanelerde okuyucu hizmetleri yok denecek kadar az verildiğinden, kütüphaneler teknik hizmetler ağırlıklı çalışmakta, dolayısıyla öğrenciler bu bölümde daha uzun süre staj yapmaktadırlar.

Öğrencilerin staj yaptıkları kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinde farklı sınıflama sistemleri kullanılmaktadır. Tablo 14'de örnekleme alınan kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinde kullanılan sınıflama sistemleri verilmiştir.

Tablo 14. HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin staj yaptıkları, örneklem olarak secilen kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinde kullanılan sınıflama sistemleri.

Örnekleme Olarak Secilen Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezleri	Kullanılan Sınıflama Sistemi
Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesi	Library of Congress
Hacettepe Üniversitesi Beytepe Merkez Kütüphanesi	Library of Congress
Hacettepe Üniversitesi Tıp Merkezi Kütüphanesi	National Library of Medicine
Ankara Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi	Dewey Decimal Classification
Maden Tetkik Arama kurumu Kütüphanesi	Özel geliştirilen bir sınıflama sistemi
Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi	Library of Congress
Atatürk Kültür Merkezi Kütüphanesi	Dewey Decimal Classification
Devlet Planlama Teskilatı AET Dokümantasyon Merkezi	AET sınıflama Seması
İngiliz Kültür Heyeti Kütüphanesi	Dewey Decimal Classification

VI.2.2. ÖRNEKLEM OLARAK SECİLEN KÜTÜPHANE VE DOKÜ-
MANTASYON MERKEZLERİNİN HÜKB ÖĞRENCİLERİ VE
UYGULANAN STAJLARIN DAHA İYİ HALE GETİRİLMESİ
HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

HÜKB öğrencilerinin staj yaptıkları, kendileriyle görüşme yapılan kütüphane ve dokümantasyon merkezleri staj sorumluları genel olarak öğrencilerin çalışma şartlarına uyum sağlamada başarılı oldukları görülmüştür. Bu konuda kütüphanelerce üzerinde ısrarla durulan nokta başörtülü kız öğrenciler sorunu olmuştur, bu sorunla uğraşmak istemediklerini belirtmişlerdir.

Kütüphane ve dokümantasyon merkezleri staj sorumlularına HÜKB öğrencilerini teorik açıdan ve bu teorik bilgileri uygulamaya koymada başarılı bulup bulmadıkları sorulmuştur. Hepsinin vurguladığı iki noktadan ilki İngilizce bilgisinin yetersizliği, ikincisi ise kataloglama ve sınıflama, müracaat kaynaklarını kullanma, süreli yayınlar konularında öğrencilerin başarılı bir uygulama yapabileceği yeterli bilgiye sahip olmadığı şeklindeydi. Bu durumun ise stajları uygulamadan çok öğretim şeklinde geçmesine neden olduğu bildirilmiştir. Tablo 5'de HÜKB 4.sınıf öğrencilerinin stajlar öncesinde bazı teorik ve uygulamalı derslerin alınmamasının özellikle I.stajlarda, stajın istenilen hedeflere ulaşmasına engelleyici bir unsur olarak gördükleri ortaya çıkmıştır.

Örnekleme olarak seçilen kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinde stajların daha başarılı bir şekilde uygulanması için neler yapılabileceği sorulmuştur. Öğrencilerin teorik ve uygulama açısından yeterli bilgi aldıktan sonra staja gönderilmeleri halinde, daha başarılı uygulamalar yapılacağına inandıklarını, staja ayrılan sürenin uzatılıp kullanıcıların daha yoğun olduğu akademik ders yolu içine kaydırılmasının sağlanmasını ve öğrencilerin muhakkak İngilizce hazırlık okumalarının gerekliliği bildirilmiştir.

Öğrencilerin tek bir bölümde, tek bir işte değil de her bölümdeki uygulamayı görecek şekilde part-time statüde çalıştırılıp, staj yapmalarının sağlanıp sağlanamayacağı şeklindeki bir başka soruya Maden Tetkik Arama Kurumu Kütüphanesi ve Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi dışındakiler, şartların zorlanmasıyla gerçekleşmesinin sağlanabileceğini belirtmişlerdir.

Arastırılmamızda dikkat çeken bir başka önemli nokta, örnekleme olarak seçilen kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinin hiçbirinin HÜKB'de yürütülen ders programının içeriğinden ve öğrencilerin yıllara göre aldıkları derslerden haberdar olmadıkları olmuştur.

VI.3. HÜKB LİSANS DERS PROGRAMININ STAJLARA YÖNELİK OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

HÜKB 4.sınıf öğrencilerine uygulanan anket ve bu öğrencilerin staj yaptıkları kütüphane ve dokümantasyon

merkezleri açısından seçilen örnekleme yapılan görüşmeler sonucu, HÜKB lisans ders programının, yürütülen staj programlarının başarısını etkileyen önemli bir etken olduğu görülmüştür. Araştırmamızın bu bölümünde buna bağlı olarak HÜKB lisans ders programının incelenmesi gereği ortaya çıkmıştır.

Ek:XI'de görüleceği gibi öğrenciler HÜKB'de eğitimlerinin I.yılında kütüphaneciliğe ilişkin olarak sadece "Kütüphaneciliğe Giriş" ve "Kitap ve Kütüphane Tarihi" derslerini alırlar. Diğer dersler bölüm dışından alınan genel kültüre dayalı "Uygulamalı Temel İstatistik" "Sosyal Antropolojiye Giriş", "Bilim Tarihi" dersleridir. Zorunlu olarak alınan bu dersler dışında öğrenciler Ek:XI'de ayrıntılı olarak görülen ortak zorunlu dersleri seçmeli olarak alırlar.

II.sınıfta ise öğrenciler kütüphaneciliğe ilişkin olarak sadece "Kütüphane İşlemleri", "Müracaat ve Bibliyografya (teori), Kataloglama ve Sınıflama (teori)", "Kataloglama ve Sınıflama (uygulama)" derslerini alırlar Kütüphaneciliğin temel işlemlerini içeren bu dersler II. sınıfta teori düzeyinde kalır. Gerçek anlamda uygulanmasına III. sınıfta geçilir. "Araştırma Metodları" ve "Osmanlıca" dersleri yine bu yılda alınan zorunlu dersler arasındadır.

II. sınıfın sonunda I.stajını yapan öğrenciler en temel kütüphanecilik işlemleri hakkında sadece teoride kalan bilgiye sahiptir. Öğrenciler üniversite

kütüphanelerinde gerçekleşen bu ilk stajlarına giderken, üniversite kütüphanelerinin amaç, işlev ve hedefleri hakkında bilgiye sahip değildir. Çünkü bu konu hakkında bilgi edinecekleri araştırma kütüphaneleri dersini III. sınıfta almaya başlarlar. Yine öğrencilerin I.stajlarında ihtiyaç duydukları süreli yayınların seçim, sağlanma vb. ilkeleri hakkında bilgilerin verildiği süreli yayınlar dersini üçüncü sınıfta aldıkları görülür.

III.sınıfta öğrenciler "Kataloglama ve Sınıflama Uygulama", "Müracaat ve Bibliyografya Uygulama", "Araştırma Kütüphaneleri", "Kütüphane İşlemleri", "Nadir Eserler ve Nadir Eser Kütüphaneciliği" Dersleri ile "Süreli Yayınlar", "Çocuk Kütüphaneleri", "Kütüphanecilikte Programlamaya Giriş" ve "Arapça" derslerini alırlar.

Bu yılın sonunda öğrenciler II.stajlarını özel bir kütüphane veya dokümantasyon merkezinde yaparlar. Ancak dokümantasyon merkezlerinin amaç ve işleyişlerini öğrenecekleri "Dokümantasyon" dersini dördüncü sınıfta almaya başlayacaklardır. "Halk Kütüphaneleri" dersi içinde aynı şeyler söylenebilir.

IV. sınıfta "Kataloglama ve Sınıflama", "Müracaat ve Bibliyografya" dersinin hâlâ iki dönem olarak verilmesi öğrencilere daha öğretilecek şeylerin olduğunu gösterir ki öğrencilerin II.stajlarına giderlerken teorik ve uygulama bilgisi açısından yeterli düzeyde olup olmadıkları konusunda kuşkular uyandırır.

"Kitap Dışı Materyaller", "Yönetim Teknikleri ve Mevzuatı", "Okul Kütüphaneleri", "Kütüphane Otomasyonu" ve "Arsiv", IV. sınıfta alınan dersler arasındadır. Bu derslerin de öğrencilerin II. stajlarından sonra alındığı unutulmamalıdır.

BÖLÜM VII

SONUÇ VE ÖNERİLER

A. SONUÇ

Stajlar uygulamaya dönük bir meslek olan kütüphanecilikte, öğrencilerin akademik program sırasında aldıkları kuramsal bilgileri, gerçek çalışma koşullarında, uygulayarak pekiştirmelerinde büyük önem tasır. Stajlardan belirlenen amaçlar doğrultusunda verim alınabilmesi ise kütüphanecilik bölümleri, stajda işbirliği yapılan kütüphaneler ve öğrenciler arasında işbirliğini gerekli kılar.

"HÜKB'de halen uygulanmakta olan I. ve II. staj programlarının değiştirilerek, yeni bir staj modeli geliştirilmesi gereklidir. Çünkü, HÜKB tarafından yürütülmekte olan mevcut staj programı ile öngörülen hedeflere ulaşılması mümkün görülmemektedir." şeklindeki hipotezimizle yola çıkarak yaptığımız araştırmanın sonuçları şöyledir;

1. HÜKB tarafından stajlarda işbirliği yapılan kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerinin seçimine yönelik kesin kriterler saptanmamıştır. I.stajların yapıldığı üniversite kütüphaneleri değişmemekle birlikte, II.stajlar için ayrılan halk, özel kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinin, Ankara çapında konuyla ilgili ciddi bir araştırma yapılmaksızın, nitelikli hizmet verdiği düşünülenler arasından secildiği, hatta

bazı durumlarda öğrencilerin II.stajlarını da bir üniversite kütüphanesinde yaptıkları görülür. Öğrencilerin HÜKB tarafından belirlenen kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezleri arasından bir seçim yapmalarının zorunlu olduğu, II.stajlar için ayrılan halk, özel kütüphane ve dokümantasyon merkezleri ile öğrenci sayısı arasındaki dengenin kurulamadığı durumlarda, bazı öğrencilerin II.stajlar için de bir üniversite kütüphanesine gönderildiği düşünülürse, bu durumun fırsat eşitliğini engelleyeceği, öğrencinin yeni bir kütüphane türünü görme şansından mahrum kalacağı görülür.

2. II.stajların yapıldığı halk kütüphanelerini sadece Kültür Bakanlığı'ndan burs alan öğrenciler tercih etmektedir. HÜKB öğrencilerinin tamamına yakın bir kısmının bütün kütüphane türlerinde staj yapılmasının gereğine inandığı görülmüştür. Tercihlerle düşünceler arasındaki bu ikilem HÜKB öğrencilerinin stajlardan başlayarak kazançlarının daha çok olduğu düşünülen özel araştırma kütüphane ve dokümantasyon merkezlerine yönelindiklerini göstermektedir.

3. HÜKB öğrencileri %100'lere varan oranda stajların kütüphanecilik bölümleri için gerekli olduğunu düşünen kişilerdir.

4. Yaptığımız araştırmada hem HÜKB öğrencilerinin hemde HÜKB'nün stajlarda işbirliği yaptığı kütüphane ve dokümantasyon merkezleri staj sorumlularının, her iki

staj programının da yeniden ele alınıp değiştirilmesi konusunda hemfikir oldukları görülmüştür. Bunun nedenleri arasında HÜKB tarafından belirlenen ve stajlarda gerçekleşmesi arzulanan bir takım amaçların yerine gelmeyisi yatmaktadır. Söyle ki;

Her iki staj programında da teknik ve okuyucu hizmetleri kapsamı ve nasıl gerçekleştiği ile okuyucu ihtiyaç ve davranışlarının öğrenilmesi en çok gerçekleşen konulardır ve bunların gerçekleşme düzeyi hemen hemen birbirine yakındır.

Personel secimi yetiştirilmesi, atanması, kütüphane yönetimi bütçenin oluşturulup kullanılması, kütüphaneler-arası ilişkiler öğrencilerin her iki stajda da yok denecek kadar az görme şansı bulunduğu konulardır. Bu konuların II.stajlarda görülme imkanı I.stajlara göre daha yüksek olmuştur. Nitekim stajlarda görülmesi hedeflenen diğer bazı konuların da II.stajlarda, I.stajlara göre daha yüksek gerçekleşme şansı bulunduğu görülmüştür. Bunun en önemli sebeplerinden birisi olarak da öğrencilerin II.stajlara giderken I.stajlara göre daha yeterli teorik bilgiye sahip olması gözükmektedir. Staja yönelik belirlenen amaçların bazılarının yerine gelmeyisine sebep olarak gösterilen teorik bilgi eksikliği oranı II.stajlar da I.stajlara göre daha düşüktür.

Her iki staj içinde en yüksek düzeyde yerine geldiği düşünülen amaçlar, öğrencilerin ancak yarıya

yakın bir kısmı tarafından görülmüştür. Bu da HÜKB tarafından saptanan, öğrencilerin stajlarda görmesi amaçlanan bazı konuların uygulanan staj programlarında gerçekleşmediğini gösterir.

Stajlarda işbirliği yapılan kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerinden alınan bilgiler, buralarda yürütülen staj programlarının teknik ve okuyucu hizmetleri ağırlıklı olduğunu, öğrencilerin düşük oranlarda görme sansına sahip olduklarını belirttikleri konuları, uyguladıkları programda zaten göstermediklerini acığa çıkararak, öğrencilerden alınan bilgileri doğrulamıştır.

5. HÜKB öğrencilerinin staj yaptıkları kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezleri, HÜKB tarafından belirlenen hedefler doğrultusunda bir staj programı hazırlamamaktadırlar. Bu durum öğrenciler tarafından I. stajlarda belirlenen hedeflerin yerine gelmemesinde birinci, II. stajlarda belirlenen hedeflerin yerine gelmemesinde ise üçüncü sırada olumsuz bir etmen olarak tanımlanmıştır. HÜKB tarafından belirlenen staj hedeflerinin yerine gelmeyisindeki diğer önemli unsurlar ise şunlardır:

5.1. HÜKB tarafından staj sırasında programın işleyişi konusunda etkili bir denetim yapılmamaktadır.

5.2. HÜKB tarafından stajlar öncesi, stajın amaçları, hedefleri ve dikkat edilmesi gerekli konular hakkında yeterli bilgi verilmemektedir. Öğrencilerin

yarıdan fazlası bu durumun staj başarısını olumsuz yönde etkilediği düşüncesindedir.

5.3. Stajlar için ayrılan süre bütün kütüphane uygulamalarını görmek için azdır. Staj yapılan kütüphane ve dokümantasyon merkezleri yetkilileriyle yapılan görüşmede de bu konu vurgulanarak, öğrencilerin bu konudaki görüşleri onlar tarafından da desteklenmiştir.

5.4. Stajların sömestre tatillerine rastlaması ve bu dönemlerin bütün kütüphane işlevlerini görmeyi önleyici ölü bir dönem oluşu.

5.5. Kütüphane staj koordinatörlerinin staj programlarının işleyişini kontrol etmemesi.

5.6. Staj öncesi stajda ihtiyaç duyulan teorik ve uygulama derslerinden bazılarının okulda görülmeysi. Özellikle "Kataloglara ve Sınıflama", "Müracaat ve Bibliyografya" derslerinin teori ve uygulamaları ile "Sürelî Yayınlar", "Yönetim Teknikleri ve Mevzuatı", kütüphane türlerine ilişkin dersler stajlarda öğrencilerin kendilerini teorik ve uygulama açısından öğrencinin kendini eksik hissettiği konulardır.

5.7. Stajda işbirliği yapılan kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerinin HÜKB'de yürütülen akademik ders programından haberdar olmayışı ve HÜKB'nün kütüphaneleri bu konuda yeterince bilgilendirmeyişi. Buna bağlı olarak stajda işbirliği yapılan kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerinin HÜKB öğrencilerini teorik ve uygulama açısından yeterince bilgili bulmadığı ve öğrencileri buna göre değerlendirdiği görülmelidir.

6. HÜKB öğrencileri stajlarda kendilerine işleri karıştıracakları kaygısıyla, angarya olarak adlandırılan türden eğitim değeri düşük görevlerin, büyük oranlarda verildiğini düşünmektedirler. Stajların kütüphanelerce programlanmaması, öğrencilerin kuramsal ve uygulama bilgileri açısından yetersizliği, HÜKB'nün stajları etkili bir şekilde denetlememesi bu durumun en önemli nedenleri olarak görülmektedir.

7. I. stajların HÜKB öğrencilerine sağladığı en büyük yarar meslekte olanlarla ilişki kurmadır. Stajların kütüphane organizasyonunun öğrenilmesi, temel mesleki becerilerin gelişimi, mesleki konulardaki düşüncelerin aktarımı, iyi kütüphanecilerin çalışma ortamında gözlenmesi, problem çözüm hünerlerinin gelişimi şeklinde belirlenen yararları ise en düşük oranlarda gerçekleşme olanağı bulmuştur.

8. II. stajların HÜKB öğrencilerine sağladığı en büyük yarar yine meslekte olanlarla ilişki kurma olmuştur. Problem çözüm becerilerinin gelişimi ve meslekte olanlarla mesleki bilgi ve düşüncelerin öğrencilere aktarılması bu stajlarda en az düzeyde gerçekleşen faydalar arasındadır.

9. HÜKB öğrencilerinin staj yaptıkları kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezleri HÜKB'nün yönlendireceği bir staj programında daha verimli sonuçlar alınması, geleceğin meslektaşlarını yetistirme konusunda isteklidirler.

Bu şekilde araştırmamızdan elde edilen sonuçlar I. ve II. staj programlarının arzulan hedeflere ulaşmaktan uzak olduğunu göstermiş, yeni bir model geliştirilmesinin önemini acığa çıkarmıştır ve böylece araştırma hipotezimiz doğrulanmıştır.

B. ÖNERİLER VE STAJ MODELİ ÖRNEĞİ

B1. ÖNERİLER

Bir staj programının belirlenen hedeflerine ulaşabilmesi için öncelikle staja ayrılacak sürenin, staj yapılan kütüphane veya dokümantasyon merkezindeki bütün çalışmaların görüldü uygulamasını sağlayacak uzunlukta olması gerekir.

HÜKB'de halen uygulanmakta olan staj programlarının istenen başarıyı sağlayamamasında en büyük nedenlerden birisi, öğrencilerin staj öncesinde yeterli teorik ve uygulama bilgisiyle donatılmamış olması, dolayısıyla yaptığı stajların uygulamadan çok öğretimle geçmesidir. Bunun nedeni olarak da özellikle I.stajlardan önce öğrencilerin kütüphaneciliğe yönelik olarak aldıkları teorik ve uygulamalı derslerin azlığı görülmektedir. Yaptığımız araştırma sonunda öğrencilerden ve staj yapılan kurumlardan alınan bilgiler sonucu, staj öncesi "Kataloglama ve Sınıflama", "Müracaat ve Bibliyografya", "Kütüphane İşlemleri" dersleri ve bunların uygulamaları ile "Sürelî Yayınlar", "Kitapdışı Materyaller", "Yönetim Teknikleri ve Mevzuatı" dersleri ile staj yapılacak kütüphane türlerine ilişkin derslerin alınması kesinlikle gerekli görülmüştür.

Nasıl ki, tıp fakültelerinde öğrenciler sadece göz bölümünde staj yapmakla doktor olamazlarsa, sadece bir kütüphane türünde staj yapan öğrencinin de komple bir kütüphaneci olabileceği söylenemez. Unutulmamalıdır ki, her kütüphane türü farklı yas, eğitim düzeyi ve bilgi ihtiyacındaki insanlara hizmet verir ve öğrencilerin mezun oldukları zaman çalışacakları kütüphane türünü de önceden belirlemek zordur. Bu durumda bölüme düşen görev, öğrencilerini bütün kütüphane türlerinde, değişik şartlardaki çalışma şekillerine uygun yetistirebilecekleri, teorik ve uygulama bilgilerini kapsayan bir ders programını oluşturmaktır.

Bu ders programı oluşturulurken, bütün kütüphane türlerinde staj yapmanın mümkün olmayacağı bilindiğine göre her kütüphane türüne ilişkin uygulamalara yer verilmesi gerekir. Öğrencinin her kütüphane türüne yönelik uygulamadan önce, o kütüphane türüne ilişkin teori dersini ve yukarıda bahsedilen dersleri teorik ve uygulamalı olarak alması sağlanmalıdır. Buda iki asamada gerçekleştirilmelidir. İlk asamada bölümde oluşturulacak ve H.Ü. Beytepe Merkez Kütüphanesi tarafından desteklenecek bir laboratuvar oluşturulmalıdır. Öğrencinin Kataloglama, Sınıflama, Müracaat ve Bibliyografya, Kütüphane İşlemleri gibi dersleri uygulamalı olarak görebileceği küçük bir kütüphane modeli şeklinde olacak laboratuvarda yoğun uygulamadan geçen öğrencinin, ikinci asamada teorik dersini önceden aldığı, dolayısıyla

amacını, işlevlerini öğrendiği kütüphane türüne ilişkin uygulama yapması sağlanabilir. Örneğin Milli Eğitim Bakanlığı'nca anlaşmalı olarak seçilecek okul kütüphanelerine 2'ser kişilik gruplarla yerleştirilecek öğrenciler, bu kütüphane türünün uygulaması için ayrılan bir dönem boyunca bir proje gerçekleştirebilirler. İlk bir ay sonunda uygulama yaptıkları kütüphane hakkında bina, bütçe, personel, koleksiyon, verilen hizmetlerin aksayan yönleri vb. içeren bir raporu dersin öğretim görevlisine verirler. Daha sonra kütüphanenin koleksiyonu yetersizse ihtiyaca uygun bir koleksiyon seçilip, sağlanması ve kullanıma sunulması vb. konuları kapsayan bir proje hazırlayabilirler (Çeşitli yayınevleri, kişi ve kuruluşlarla irtibata geçerek bağış şeklinde koleksiyon oluşturulması vb.). Bu asamada öğrencinin derste gördüğü katologlama, sınıflama vb. Uygulamaların o kütüphane türünde işlerliği sağlandığı gibi bu çeşit uygulamaların her derse yönelik yoğunlaştırılması, mesleğin toplum içinde tanıtımında da fayda sağlayacaktır. Her kütüphane türüne ilişkin uygulama projelerinin öğrencinin o kütüphane türünün toplumdaki yerini, önemini kavraması, kazançları, geleceği hakkında fikir edinmesi ve daha iyi hale getirilmesi konusundaki düşüncelerin gelişimine katkı sağlayacağı inancındayız. Uygulamadaki aksaklıkları gören ve çözümü konusunda fikir sahibi olan öğrenci, kütüphanelerin ve kütüphaneciliğin toplum içindeki yerinin sağlamlaştırılmasınınca, meslek hayatına

atıldığında önemli rol oynayabilir. Burada bölümün unutmaması gereken bir nokta da öğrencilerin istihdamına yönelik bir araştırma yapılması gereğidir. Sadece Üniversite ve özel kütüphaneler ve/veya dokümantasyon merkezlerinde staj yapan öğrencilerin meslek hayatlarında da bu tür kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerini tercih ettikleri görülmektedir. Bu tip kurumların hizmet verdiği kesim genellikle eğitim düzeyi yüksek, kütüphane bilinci yerleşmiş kesimdir. Sürekli olarak, bu kurumlarda çalışacak nitelikte kütüphaneci yetiştirmelerinin diğer kütüphane türlerinin ülkemizdeki gelişimini engelleyeceği bir süre sonra bu kurumların personel açısından doyma noktasına geleceği ve diğer kütüphane türleri hakkında fikri olmayan, kazançlarını vb. bilmeyen mezunların başka mesleklere yönelebileceği, hatta Üniversite mezunu işsizler arasında kütüphanecilerin sayısının artabileceğine dikkat edilmelidir. Bunu önlemenin bir yoluda yeterli teorik ve uygulama bilgisine sahip nitelikte mezun vermektir.

Stajlar sırasında karşılaşılan en büyük sorunlardan birisi de stajların staj yapılan kütüphanelerce programlanmaması olması, HÜKB'nün bu konuda kütüphanelere yönlendirici olacak şekilde yardım etmeyesidir. Bu durumu önlemek amacıyla öncelikle her kütüphane türüne yönelik olarak o türün öğretim üyesince öğrencinin o kütüphane türünde görmesi arzulanan faaliyetler saptanabilir. Öğrenci staja gönderilirken, staj yapmak istediği

kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezlerinin sorumlularıyla görüşülerek o kısımda yapılan işler belirlenebilir. Daha sonra HÜKB tarafından o kütüphane türünde görülmesi arzulanan faaliyetler, kurumda yapılan işler ve öğrencinin ders durumu dikkate alınarak bir staj programı örneği hazırlanıp, bu konuda stajda işbirliği yapılan kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezleri yönlendirilebilir.

Bu programın iyi bir şekilde yürüyebilmesi için staj yapılan kurumlarda kütüphanecilerin, öğrencilerin neyi ne kadar bildiğini dolayısıyla ders programını bilmesi, bölümün bu konuda değişiklikleri staj yapılan kurumlara bildirmesi gereklidir ki, kütüphaneciler uygulamaları ona göre öğretebilsin.

Staj öncesinde, stajın amacı yapılması gerekenler hakkında bölüm staj koordinatörlüğünce öğrencilere yeterli bilgi verilmeli, bu konuda toplantılar düzenlenmeli, önceki yıllarda staj yapan öğrencilerin tecrübelerini bu toplantılarla yenilere aktarması sağlanmalıdır.

Staj sırasında öğrenci hem kütüphaneci hem de bölüm tarafından denetlenerek çıkan sorunların anında halledilmesi yoluna gidilmelidir. Bölüm aynı zamanda kütüphaneler üzerinde de denetleyici olmalı ve öğrencilerin ucuz işgücü olarak kullanılması şeklindeki tutumları önleyici çalışmalar yapmalıdır. Bu konuda Türk

Kütüphaneciler Derneği daha aktif görevler alarak, kütüphanecilik eğitimi ve stajlar konusunda standartlar hazırlamalıdır. Ülke çapında kütüphanecilik bölümleri ve kütüphane ve dokümantasyon merkezleri tarafından, hazırlanan bu standartlara uyulması konusunda HÜKB tarafından öncülük edilebilir. Bu aşamada unutulmaması gereken, hangi bölümün daha iyi öğrenci yetistirdiği değil, iyi nitelikli kütüphanecilerin her bölüm tarafından yetistirilerek, mesleğin ve kütüphanelerin ülkemizdeki gelişimine katkı sağlamak olmalıdır.

Eksik teorik ve uygulam bilgisiyle staja gönderilen öğrencilerin bölümün tanıtımını olumsuz yönde etkilediği gibi, kütüphaneleri ve verdikleri hizmetleri, o kütüphanenin içinde bulunduğu koşulları dikkate almadan kötü, olumsuz şekilde elestireceği, kütüphaneler tarafından detaylı bilgi gerektiren konulara sokulmayacağı dolayısıyla angarya sayılan işlere kaydırılacağı unutulmamalıdır. Bu da daha öğrencilik aşamasında kişinin mesleğe olan saygısını olumsuz yönde etkileyecektir.

B.2. STAJ MODELİ ÖRNEĞİ:

Gelistirilen staj modelinde;

STAJIN AKADEMİK DERS PROGRAMI İÇİNDEKİ YERİ:

Öğrenimlerinin ilk 6 sönestresinde kütüphaneciliğe yönelik kuramsal ve uygulamalı tüm dersleri alan öğrenci 4. yılda 7 ve 8. sönestrelerde staj yapar. Stajların

akademik ders yılı içinde yer almasıyla birlikte;

- Öğrenciler, kullanıcıların daha çok olduğu, daha yoğun okuyucu hizmeti verilen bu dönemlerde bütün kütüphane hizmetlerini görme şansı bulacaklar.

- Özellikle Ankara dışından gelen, yurtlarda kalan öğrenciler için stajların sömestre tatillerine raslamasından doğan barınma, beslenme vb. sorunlar önlenecektir.

STAJ SAYISI VE SÜRESİ:

Öğrenciler, herbiri bir sömestre uzunluğunda olmak üzere toplam iki staj yaparlar.

STAJ YAPILACAK KÜTÜPHANE VEYA DOKÜMANTASYON MERKEZLERİNİN SEÇİMİ:

İlk etapda Ankara çapında yapılacak bir araştırmayla öğrencilerin iyi uygulamalar görebileceği nitelikte, kütüphane ve dokümantasyon merkezleri belirlenir. Her kütüphane türünün uzmanı bölüm öğretim üyesi, o türe ilişkin staj yapılacak kütüphane veya dokümantasyon merkezinin seçimindeki kriterleri belirler. Bu kriterlere göre seçilecek kütüphane veya dokümantasyon merkezleri içinden, öğrenciler staj yapmak istedikleri kurumları HÜKB staj koordinatörlüğüne bildirir. Öğrenciye staj yapacağı kütüphane türünün ve yerinin seçiminde serbest olmasıyla birlikte ileride çalışmak istediği kütüphane türünde uzmanlaşmak için ilk fırsat verilmiş olur.

STAJLARIN DÜZENLENMESİNDEN SORUMLU KİŞİ:HÜKB İÇİNDE:

Stajların düzenlenmesi ve denetlenmesi işiyle bölüm öğretim üyeleri arasından seçilecek bir staj koordinatörü ilgilenir. Stajların bir bölüm öğretim üyesince düzenlenip denetlenmesi, o kişinin bütün kütüphane türlerine ilişkin teorik bilgiye sahip olamayacağı kaygısıyla eleştirilebilir. Ancak konunun ayrıntılarıyla bütün öğretim üyelerinin tek tek ilgilenmelerinin zor olacağı düşünüldüğünde seçilecek staj koordinatörünün, staj yapılan kütüphane türüne ilişkin dersi veren bölüm öğretim üyesiyle, daha çok o kişinin belirleyeceği ve diğer bölüm öğretim üyelerince onaylanacak kriterler ışığında düzenleme, denetim ve değerlendirme yapması daha uygun olacaktır. Staj koordinatörü aynı zamanda stajların yapılacağı kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinin tespitinden sonra öğrencilerin tercihleri doğrultusunda, staj yapılacak kurumlara dengeli bir şekilde dağıtımından sorumlu olacaktır.

STAJDA İŞBİRLİĞİ YAPILAN KÜTÜPHANE VEYA DOKÜMANTASYON MERKEZLERİ İÇİNDE:

Bu kurumlar içinde de HÜKB'nün yönlendirmesiyle stajların düzenlenip, denetlenmesi ve değerlendirilmesi işinden sorumlu olacak bir staj koordinatörünün seçilmesi sağlanır. HÜKB staj koordinatörü daha sonraki uygulamalarda direkt olarak bu kişiyle muhatap olarak stajları düzenler.

STAJLARIN DENETLENMESİ:

3 şekilde gerçekleşir.

1. HÜKB, staj koordinatörü vasıtasıyla öncelikle stajda işbirliği yapılan kütüphane veya dokümantasyon merkezlerini, stajların HÜKB tarafından belirlenen hedeflerinin yerine gelip gelmediği konusunda denetler. Bu konuda Türk Kütüphaneciler Derneği ile koordineli olarak yapılacak çalışma ile kütüphanelere, geleceğin meslektaşlarını yetistirmede bağlayıcı hükümler getirilmesi sağlanmalıdır. Öğrencilere stajlarında yaptırılan işlerin niteliğinin stajların hedeflerinden uzak, eğitimsel değeri olmayan angarya olarak adlandırılan görevler olmamasına dikkat edilir.

2. HÜKB, staj koordinatörü vasıtasıyla öğrencilerinin staj yapılan kütüphane veya dokümantasyon merkezlerindeki iş disiplinine, kurallarına uyulup uymadığını denetler, çıkan sorunların çözümüne çalışılır.

3. Stajlarda işbirliği yapılan kütüphane veya dokümantasyon merkezleri öğrencileri, verilen görevleri yapıp yapmadıkları işyeri disiplinine uyup uymadıkları açısından denetler.

STAJLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ:

Her kütüphane türünün uzmanı bölüm öğretim üyesince o kütüphane türünden öğrenci hakkında alınmasına yarar görülen bilgiler doğrultusunda yeni bir staj değerlendirme formu oluşturulur ve staj yapılan kütüphane

ve dokümantasyon merkezlerine gönderilir. Staj yapılan kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinde, staj koordinatörleri her bölüm sorumlusunun görüşlerini alarak öğrencinin değerlendirmesini yapar.

Öğrenci stajı boyunca o kütüphane türünün uzmanı bölüm öğretim üyesiyle yapacağı görüşme ile alacağı bir projeyi de sonuçlandırmaya çalışır. Ayrıca stajda yapılan çalışmaları günlük şeklinde tutarak haftanın bir günü okula gelip rapor halinde HÜKB staj koordinatörüne sunar. Böylece öğrencinin okulla bağlantısı kopmaz, yaptığı çalışmaları yönelik olarak HÜKB tarafından konulacak staj dersinde diğer arkadaşları ve bölüm staj koordinatörüyle görüş alışverişinde bulunur.

KÜTÜPHANELER TARAFINDAN STAJ PROGRAMI HAZIRLANMASI:

HÜKB'nde staj koordinatörü, her kütüphane türünün uzmanı bölüm öğretim üyesi ve o türe yönelik staj yapılan kütüphane ve dokümantasyon merkezlerinin staj sorumlularının katılacağı bir toplantıyla, HÜKB staj hedeflerinin gerçekleştirilebileceği bir staj programı hazırlanır. Zaman zaman bu toplantılar tekrarlanarak uygulama sırasında ortaya çıkan sorunların düzeltilmesi yoluna gidilir.

HÜKB TARAFINDAN ÖĞRENCİLERİN STAJLARLA İLGİLİ OLARAK BİLGİLENDİRİLMESİ:

Stajlar öncesinde öğrencilere, toplantılar düzenlenerek stajda dikkat edilmesi gerekli noktalar, is

disiplini vb. konularda bilgilendirilir. Bu toplantılara gecmiş yıllarda staj yapmış öğrencilerin de çağrılarak tecrübelerinin aktarımı yoluna gidilebilir.

HÜKB'ÜN STAJLARDA İSBİRLİĞİ YAPILAN KÜTÜPHANE VE/VEYA DOKÜMANTASYON MERKEZLERİ İLE İLİŞKİLERİ:

HÜKB, bölüm öğretim üyeleri ve stajlarda isbirliği yapılan kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezleri staj sorumlularının katılacağı toplantılar düzenliyerek, bu toplantılarda bölüm staj hedeflerinin, ders programının ve çeşitli konulardaki gelişmelerin karşılıklı olarak aktarımını sağlamalıdır. Bu toplantılardan daha verimli sonuçlar alınması için, her kütüphane türüne yönelik toplantının farklı zamanlarda yapılması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

BAYDUR, Gülbün

- 1989 "Bir Staj Değerlendirmesi; Kütüphanecilik Bölümü Öğrencilerinin İzlenimleri" Istanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Dergisi, sayı:2, s:77-89.

BAYSAL, Jale

- 1988 "Kütüphanecilik Öğretiminin Temel Sorunları" Türkiye'de Kütüphane Alanında Teori ile Uygulama İlişkisi Sempozyumu, 7-8 Mayıs 1987 İstanbul, Edebiyat Fakültesi Basımevi, 29-43

BOAZ, Martha

- 1967 "Library School Practices in Student Evaluation." H. GOLASTEIN (Ed.). Library School Teaching Methods Evaluation of Students. Illinois: Illinois Union Bookstone Campaign, 69-93.

BRUNDIN, Robert E.

- 1989 "The Place of the Practicum in Teaching Reference Interview Techniques" Reference Librarian, No:25/26,449-464.

CASTELEYN, Mary

- 1981 "Planning Library Training Programmes. London:Andre Deutsch A Grofton Book.

COLEMAN, J.Gordon

- 1989 " The Role of the Practicum in Library School" Journal of Education for Library and Information Science, 30(1):19-27.

ÇAKIN, İrfan

- 1988 "Kütüphane türlerine İlişkin Derslerde Teori Uygulama İlişkisi." Türkiye'de Kütüphane Alanında Teori ile Uygulama İlişkisi Sempozyumu 7-8 Mayıs 1987. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi, 129-139.

ÇELİK, Ahmet

- 1987 "Enformasyon Teknolojisi ve Kütüphanecilik." Türk Kütüphaneciliği, 1(3):125-132.

DEAN, John.

- 1972 Planning Library Education Programmes: A Study of the Problem Involved in the Management and Operation of Library Schools In the Developing Countries. London:Andre Deutsch/A Grofton Book, IX. Bölüm.

DERR, Richard L.

- 1983 "The Integration of Theory and Practice in Professional Programs." Journal of Education for Librarianship, 23 (winter): 193-205.

DOHM, Peter Meger

- 1990 "Graduates of higher Education:What do Employers Expect in the 1990?" P.Wright (Ed.). Industry and higher Education: Collobaration to Improve Students' Learning and Training. Great Britain: Open University Press.

GROTZINGER, Laurel

- 1971 "The Status of Practicum in Graduate Library Schools" Journal of Education for Librarianship, 11(4):332-339.

GÜRDAL, Oya

- 1990 "Kütüphanecilik Eğitimi Planlaması, Türk Kütüphaneciliği, 4(2):73-82.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

- 1984-85 "Hacettepe Üniversitesi Önlisans ile Lisans Öğretim ve Sınav Yönetmeliği" Hacettepe Üniversitesi Kataloğu. Ankara:Ongun Kardeşler Matbaası

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

- 1989 "Yüksek Lisans ve Doktora/Sanatta Yeterlik Tezleri Yazım ve Basım Yönergesi". Ankara

HEMPSTEAD, John O.

- 1971 "Internship and Practical Application in Educating School Library Personnel." Journal of Education for Librarianship, 12(2):116-132.

KAEGBEIN, P. ve D. RUCSH

- 1982 "Library and Information Science Education In West Germany." Journal of Education for Librarianship, 22 (winter): 154-165.

KAEGBEIN, Paul

- 1991 "mektup"

KAPTAN, Saim

- 1991 Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri,
Ankara:Rehber Yayınevi.

KARASAR, Niyazi

- 1982 Bilimsel Araştırma Yöntemi:Kavramlar, İlke'ler, Teknikler, Ankara:Matbas Matbaacılık.

KRATHWOHL, D., B. Bloom ve B. Massia

- 1964 Taxonomy of Educational Objectives:The Classification of Educational Goals, New York: David McKay Company Inc, Cilt:2

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE ABSTRACTS

- 1969 London:Library Publishing.

LIBRARY LITERATURE

- 1934 New York: 4 W. Wilson Company

MONROE, Margaret E.

- 1981 "Issues in field Experience as an Element in the Library School Curriculum." Journal of Education for Librarianship, 22(fall 81): 57-71.

MOREHEAD, Joe

- 1973 "The Theory Practice Problem and Library-Centered Library Education" Journal of Education for Librarianship, 14(2):119-127.

MOREHEAD, Joe

- 1980 Theory and Practice in Library Education. Littleton:Libraries Unlimited, Inc.

NASSIMBENI, Mary

- 1991(a) "Construction of an Ideal Fieldwork Programme: A Comparison Between Student and Host Institution Perspective" South African Tydskr. Bibl. Inligtingk. 59(2):154-158.

NASSIMBENI, Mary

- 1988-89(b) "Fieldwork in Education for Library and Information Science: Some Observations Emerging from a doctoral study" Jagger Journal, vol.9:29-33.

NASSIMBENI, Mary

- 1988(c) The Role and Value of Fieldwork in Education for Library and Information Science. Ph. D. Thesis. University of Cape Town.

NASSIMBENI, Mary

- 1990(d) "Role and Value of Fieldwork in Education for Library and Information Science: A Cross Site Comparison of Two Case Studies." South African Journal of Library and Information Science, vol 58:75-86.

NASSIMBENI, Mary

- 1990(e) "Student Learning in a Fieldwork Programme" Education for Information, vol 8:97-115.

NEILL, S.D.

- 1975 "The Place Of Practice in a Graduate Library School" Libri, 25(2):81-97.

OGUZ, Tulay

- 1988 "Kütüphanecilik Eğitiminde Öğretim Yöntemleri" Türk Kütüphaneciliği, 2(1):8-22.

PRYTHERCH, R.J.

- 1982(a) "The Laboratory/Library: Further Work On an Internal Teaching and Working Library Unit in a School of Librarianship" Journal of Librarianship, 14(3):204-217.

PRYTHERCH, R.J.

- 1982(b) "Towards an Understanding and Evaluation of Student Fieldwork in Libraries." Journal of Education for Librarianship 14(July):173-185

PRYTHERCH, R.J.

- 1986 "Fieldwork for Librarianship Students:Some Guidelines for Training Officers." Staff Training In Libraries The British Experience, Cambridge, Gover Pub:133-149.

RICHARDSON, J. ve P. HERNON

- 1981 "Theory vs. Practice:Student Preferences" Journal of Education for Librarianship 21 (spring):287-299.

SAĞLAMTUNC, Tülin

- 1983 "Hacettepe Üniversitesinde Kütüphanecilik Öğretimi" Değişik Ülkelerde Kütüphane Öğretimi Semineri,.63-73.

SAUNDERS, W.L.

- 1971 "The Library School:Aims and Objectives" Aslib Proceedings 23 ; 229-233.

SOYSAL, Özer

- 1988 "Türkiye'de Kütüphanecilik Alanında Kuram-Uygulama İlişkisi" Türkiye'de Kütüphanecilik Alanında Teori ile Uygulama İlişkisi Sempozyumu 7-8 Mayıs 1987, İstanbul.

TANER, Sönmez

- 1989 "Arsiv, Kütüphane, Bilgi Uzmanlarının Eğitiminde Dünyadaki Son Gelişmeler, Eğilimler:İsbirliği Yaklaşımı" İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Dergisi, sayı:2:61-75.

TONTA, Yaşar

- 1987 "Kütüphanecilik Eğitiminde Gelişmeler ve Türkiye" Kütüphaneciliğimiz Üzerine Görüşler, Ankara:Kültür ve Turizm Bakanlığı, 85-95.

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ BÜLTENİ

- 1952-1986 Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği.

TÜRK KÜTÜPHANECİLİĞİ

- 1987 - Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği.

TÜRKİYE BIBLİYOGRAFYASI

- 1935 - Ankara:Milli Kütüphane Genel Müdürlüğü.

TÜRKİYE MAKALELER BIBLİYOGRAFYASI

- 1952 - Ankara:Milli Kütüphane Genel Müdürlüğü.

WARNER, A.R., W.R. HOUSTON ve J.M. COOPER

- 1977 "Rethinking the clinical concept in teacher education" Journal of Teacher Education 28(1):15-18.

WITUCKE, A. VIRGINIA

1976 "The Place of Library Experience in Library Education, Trends Current Status" Journal of Education For Librarianship 16 (3):74-87.

WITUCKE, A. VIRGINIA

1981 "Library School Policies Towards Preprofessional Work Experience" Journal of Education For Librarianship 22 (Summer/Fall) 162-172.

YERKEY, NEIL A.

1980 "Values of Library School Students, Faculties, and Librarians: Premises for Understanding." Journal of Education For Librarianship. 21 (Fall) 123, 122-133.

EK:I

T.C.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

EDEBİYAT FAKÜLTESİ

Kütüphanecilik Bölümü

Tarih: ...../...../.....

Kütüphanecilik Bölümü öğrencilerinden .....
numaralı ....., bu yıl
bir ay süreli kütüphane uygulaması çalışmasını .....
.....tarihleri arasında kütüphanenizde/belge-
bilgi merkezinizde/arsivinizde yapmak istemektedir.

Öğrencimizin bu dileğinin ilisikteki program
doğrultusunda gerçekleşmesi konusunda yardımlarınızı ve
uygulama sonucunda formun tarafınızdan doldurularak
bölümümüze en kısa zamanda bildirilmesini rica ederim.

Saygılarımla

Kütüphanecilik Bölümü Öğretim Üyesi
(Kütüphane Uygulamaları Sorumlusu)

ISTANBUL UNIVERSITESI EDEBIYAT FAKULTESI
KÜTÜPHANECILIK BÖLÜMÜ

KÜTÜPHANE UYGULAMALARI ÖĞRENCİ DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı Soyadı:

Sınıfı-Numarası:

Kütüphane Uygulaması Yaptığı Tarihler:

Tamgün bir ay ( ) Aralıklı sürelerle ( ) Haftada ( )

gün kütüphane uygulamalarına devamlılığı:

Düzenli ( ) Düzensiz ( )

Durumu

Pekiyi İyi Yetersiz

Anlama-Kavrama Yeteneği

Dikkat ve İlgi

Ciddiyet ve güvenilirliği

Kütüphaneye katkı ve verimliliği

Personel ile ilişkileri

Günlük iş akışına uyumu

Kuramsal bilgiyi uygulama becerisi

Mesleğe saygı

Seçim ve sağlama

Kataloglama (niteleyici)

Sınıflama

Kütüphane İşlemleri (ciltleme, ayıklama vb)

Sürelî Yayınlar

Kitapdışı Yayınlar

Kitapdışı belgeler

Ödünç verme

Danışma hizmeti

Belge-bilgi hizmeti

Bilgisayar, Mikroform vb. hizmetler

Öğrencide yetersiz bulduğunuz özellikler:

Belirtmek istediğiniz başka özellikleri:

Genel değerlendirme sonucu:
(Pekiyi, iyi, yetersiz olarak)

Öğrenci aynı tür bir başka kütüphanede bir ay daha çalışmalı mı?

Evet ( )

Hayır ( )

Kütüphane Yetkilisi
Ad Soyad, Mühür, İmza

EK:II

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ
KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ

KÜTÜPHANE UYGULAMALARI ÖĞRENCİ FORMU

Adı Soyadı:

Numarası:

İstanbul Adresi (tel):

Oturduğu Adres (tel):

Kütüphane uygulamaları sırasında İstanbul'da kalacak yer sorunu var mı?

Evet ( )

Hayır ( )

Kütüphane uygulamalarınızı ne zaman yapmak istersiniz:

Kış ara tatili( ) Yaz ara tatili( ) Ders yılı içinde( )

Kütüphane uygulamalarının ilki bir halk kütüphanesinde yapılacaktır. Öbür iki uygulamanın hangi kütüphane/belge-bilgi merkezi/arsivlerde yapmak istediğinizi belirtiniz.

(1) Halk Kütüphanesi: .....
Atatürk Kitaplığı, Beyazıt Devlet, İstanbul İl Halk,
Aziz Berker Halk, Bakırköy Halk, Edirnekapı Halk,
Semsipaşa Halk Kütüphanesi, Kartal Halk, Millet,
Yalova Safalı Yılmaz Tüzünatac Halk Kütüphanesi,
baska....

(2) Üniversite Kütüphanesi:.....
Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi, Marmara
Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, Marmara Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi, Marmara Üniversitesi Tıp
Fakültesi Kütüphanesi, Mimar Sinan Üniversitesi
Kütüphanesi, İstanbul Teknik Üniversitesi
Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Merkez
Kütüphanesi, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi, İ.Ü. Cerrahpaşa
Tıp Fakültesi, İ.Ü. İşletme Fakültesi, Yıldız
Üniversitesi Sevket Sabancı Kütüphanesi, Baska.....

- (3) Özel Araştırma Kütüphanesi/Arsiv:.....
 Süleymaniye Kütüphanesi, Sise ve Cam Fabrikaları
 Kütüphane/Belge-Bilgi İşlem Merkezi/arsivi. ITO
 Dokümantasyon Merkezi, Sınai Kalkınma Bankası Belge-
 Bilgi Merkezi, İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma
 Merkezi (IRCICA), Gazete arşivleri, baska.....

Her öğrenci, kütüphane uygulaması yaptığı kurum/kurulustaki çalışma sırasında günlük çalışmalarını, gözlemleri ve derslerle ilgili/ilgili olmaya içeren ayrıntılı bir çalışma günlüğü ile kurumun aşağıdaki konuları içeren raporundan iki adet hazırlayıp, birini uygulama yaptığı kuruma, birini de ilgili öğretim üyesine vermekle yükümlüdür. Raporda ayrıntılı bir biçimde yer alması gereken konular:

Kütüphane, belge-bilgi merkezi ya da arşivin:

- Tarihçesi, kuruluş nedenleri, amaçları
- Mimarisi (fiziksel yapı)
- Yasal dayanakları (yasa, yönetmelik, tüzük vb.)
- Örgütlenme biçimi (şeması), personel politikası
- Bütçe (tutar, sağlama, harcama biçimleri...)
- Yayın seçimi ve politikası, Yerli yabancı yayınları sağlamada (bağış, satınalma, değişim, derleme)
- Dermenin niteliği ve niceliği
- Teknik hizmetleri ve politikası (katologlama, ciltleme, ayıklama, demirbasa işleme, demirbaştan düşme, formları vb. gibi)
- Kullanıcının nicelik ve niteliği, yararlandırma biçimi
- İşakısının düzenlenişi
- Süreli yayınlar hizmeti
- Kitapdışı belgelere ilişkin hizmetler ve işlemler
- Başka kütüphanelerle işbirliği
- Danışma hizmetlerinin verilisi ve yeterliliği
- Halkla ilişkiler
- İstatistik çalışmaları ve biçimi
- Genel değerlendirme

Öğrenci, uygulama yaptığı kurumun çalışma koşullarını (kılık-kıyafet, personelle ilişkiler, telefon

kullanma, çalışma saatleri, vb.) önkonusma sırasında öğrenip, uymak durumdadır.

Yukarda belirtilen koşulları ve görevleri bir ay uygulama yaptığım kurum için ayrı ayrı gerçekleştireceğim

Öğrencinin adı soyadı
Numarası-Sınıfı
İmzası

Öğrenci bu raporu uygulama yaptığı süre içinde tamamlayacak; kütüphaneye yalnız raporunu verecek, bölüme rapor ile birlikte çalışma günlüğünü de verecektir.

Öğrenci özel araştırma kütüphanelerinde tam gün çalışabilir.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ
KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ

KÜTÜPHANE UYGULAMALARI PROGRAMI

Bu form I.Ü. Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümünde ikinci yıldan başlayarak üç kez, birer ay süre ile üç farklı kütüphanede "Kütüphane Uygulaması" yapan öğrencileri izlemek amacı ile hazırlanmıştır.

Kütüphane uygulamasının amacı, öğrencinin okulda kuramsal ya da uygulamalı olarak gördüğü/göreceği konulara ilişkin bilgilerin, o kurumda, işlerliğini izlemek, gözleme ve bunlara katılımının gerçekleştirilmesidir.

Kütüphanelerde (belge-bilgi merkezleri ile arşivler içinde) yapılacak uygulamalarda öğrencilerin elde edebilecekleri kazanımlar aşağıdaki gibi belirlenmektedir:

- Kütüphane personeli ile öğrenci/lerin tanışması
- Yönetim, örgütlenme şeması ve amaçlarının,
- Yayın seçimi ve sağlanmasında izlenen yolların,
- Yasal dayanakların (varsa yasa, yönetmelikli, tüzük ve kararname vb.)
- Politikalarının (yazılı ya da sözlü olarak)
- Danışma, ödünç verme, halkla ilişkiler, kataloglama, demirbasa işleme, demirbasta düsme, ayıklama gibi işlemlerin,
- Süreli yayınlar veya kitap dışı belge hizmetlerinin tanıtılıp, bu bölümlerde çalıştırılması

Kütüphane uygulamalarının amacı:

- Kurumun personel, bütçe azlığı gibi değişik nedenlerle yetistiremediği, yetersiz kaldığı durumlarda öğrencilerle işini sürdürmesi değildir.
- Bir ay boyunca öğrenciye yalnız sayım yaptırmak, yalnız kitap taşıtmak, temizlik yaptırmak gibi bedensel

islerin yalnız niteliyici kataloglama, yalnız sınıflama gibi işlemlerin yaptırılması değildir.

- Öğrencinin uygulama yaptığı kurumun bütün işlem ve uygulamalarını eksiksiz olarak bilmesi değildir.

Öğrencinin, kütüphane personeli ile aynı statü ve çalışma koşullarında; tam gün gelemeyenlerin bir ay karşılığı olarak 147 saat çalışmaları; varsa kurumun yemek, servis ve ücret olanaklarından yararlanması; hastalık, yakınlarının ölümü, kazaları gibi durumlarda tanınan süre kaçır öğrencinin sonradan çalıştırılması için yardımınızı rica ediyoruz.

Kütüphane uygulamaları sonuçlarının değerlendirilmesinde, kütüphane yöneticilerinin verecekleri notlar da göz önüne alınacak; öğrencilerin başarısız sayılmaları durumunda aynı tür bir başka kütüphane yeniden bir aylık uygulama yapması istenecektir.

EK III

A.Ü. DİL ve TARİH-COĞRAFYA FAKÜLTESİ KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ

KÜTÜPHANE UYGULAMASI DEĞERLENDİRME FORMU

Uygulamayı yapan öğrencinin Adı ve Soyadı	
Uygulamanın yapıldığı kütüphanenin Adı	
Uygulamanın yapıldığı dönem	Başlama Tarihi: / /199 Bitirme Tarihi: / /199
Uygulama Süresi	

I. ÇALIŞMA DURUMUNA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

Uygulama yapılan her kütüphane bölümünün yetkili veya sorumlusu, bölüme ilişkin sütunu, soruların karşılığı olarak 100 puan üzerinden not vermek suretiyle doldurulacaktır.	Sağlama Bölümü	Kataloglama Sınıflama Bölümü	Müracaat Bölümü	Ödünç Verme Bölümü	Süreçten yayınlar Bölümü	Baska Bölümler
Çalışma sırasında gösterdiği dikkatin derecesi						
Çalışma sırasında gösterdiği titizliğin derecesi						
Çalışma sırasında gösterdiği ciddiyetin derecesi						
İşlemleri kavrama ve algılama yeteneği						
Çalışmasının kütüphane açısından verimlilik derecesi						
Okuyucularla olan ilişkilerindeki olumluluk derecesi						
Kütüphane personeli ile ilişkilerindeki olumluluk derecesi						
Kütüphanecilik mesleğine olan saygısı						
Öğrenmeyi amaç edinme derecesi						
Sorumluluk duygusu						

II. DEVAMA İLİSKİN DEĞERLENDİRMELER

Uygulama yapılan her kütüphane bölümünün yetkili veya sorumlusu, bölüme ilişkin soruları karşılığını 100 puan üzerinden not vermek suretiyle dolduracaktır.	Sağlama Bölümü	Kataloglama Sınıflama Bölümü	Müracaat Bölümü	Ödünç Verme Bölümü	Süreçten yayınlar Bölümü	Baska Bölümler
Uygulamaya muntazam devam etti mi?						
Uygulama süresince kütüphaneye zamanında gelip zamanında ayrıldı mı?						

III. BASKA DEĞERLENDİRMELER

- Kütüphanenizde boş kadro bulursa bu öğrenciyi göreve almak istermiydiniz .....
- Bunlar dışında belirtmek istediğiniz bilgi ve görüşler varsa, lütfen yazınız.

Kütüphane Yöneticisi
(Ad ve İmza)

EK IV
H.Ü. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ
STAJ DEĞERLENDİRME FORMU-I

Öğrencinin Adı Soyadı:

Staj Yaptığı Kurum:

Staj Dönemi:

Staj Koordinatörü:

		<u>Düzenli</u>	<u>Düzensiz</u>
Öğrencinin staj süresince devamlılığı (işaretleyiniz)	Sağlama :		
	Katalog. :		
	Sürelî Y. :		
	Ödünç V. :		
	Danışma :		

	<u>Sağl.</u>	<u>Ktlğ.</u>	<u>Sür.Y.</u>	<u>Öd.V</u>	<u>Danışma</u>
Kavrama Yeteneği :					
Dikkat ve İlgisi :					
Ciddiyeti :					
Personelle İlişkileri :					
Okuyucu ile ilişkileri:					
Teorik Bilgiyi Uygu- lama Becerisi :					

Öğrenciyi Yetersiz Bulduğunuz Konular:

Ayrıca Belirtmek İsteddiğiniz Konular:

NOT: Değerlendirme 0-100 puan arasında yapılması yeterlidir.

Tesekkür Ederiz.

EK V

H.U. KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ
STAJ DEĞERLENDİRME FORMU-II

Öğrencinin Adı Soyadı:

Staj Yaptığı Kurum:

Staj Dönemi:

Staj Koordinatörü:

Denetleyen:

Öğrencinin staj süresince devamlılığı:

Düzenli ( )

Düzensiz ( )

Kavrama Yeteneği :
Dikkati ve İlgisi :
Ciddiyeti :
Personelle İlişkileri :
Okuyucu ile ilişkileri:
Teorik Bilgiyi Uygulama Becerisi :

Öğrenciyi Yetersiz Bulduğunuz Konular:

Ayrıca Belirtmek İsteddiğiniz Konular:

Kütüphane Müdürü

NOT: Değerlendirmenin 0-100 puan arasında yapılmalıdır.

Bir Sonraki dönemde stajiyer öğrenci kabul edebilirsiniz lütfen burada belirtiniz:

Tesekkür Ederiz.

EK:VI

STAJ RAPORLARI

Staja katılan her öğrenci, staj dönemini izleyen sömestre başında, staj izlenimlerini bir rapor halinde staj koordinatörlüğüne verecektir. Bu raporun aşağıda belirtilen konuları kapsamaması gerekmektedir:

İlgili Kütüphanenin;

- Tarihçesi
- Mimarisi (fiziksel yapı)
- Örgütlenme biçimi (yönetim şeması)
- Bütçe (tutarı ve harcama biçimi)
- Personel durumu (nicelik ve nitelik olarak)
- Yayın Sağlama Politikası
- Dermenin niceliği ve niteliği
- Teknik hizmetler
- Kullanıcıların niceliği ve niteliği
- Süreli Yayınlar hizmeti
- Kütüphanelerarası işbirliği,
- Danışma Hizmeti
- Genel Değerlendirme

NOT: Staj notunun belirlenmesinde, öğrencinin hazırlayacağı staj raporu ile kütüphanelerden gelen değerlendirme notları esas alınmaktadır.

EK:VII
STAJ DENETİM FORMU

Kurum Adı:

Kütüphane Yetkilisi:

Staj Sorumlusu (varsa):

Ziyaret Tarihi:

Staj ile ilgili olarak staj sorumlusunun görüşleri:

Staj ile ilgili olarak öğrencilerin görüşleri:

Staj ile ilgili olarak izlenimleriniz:

Denetleyen

EK:VIII

HACETTEPE UNİVERSİTESİ

EDEBİYAT FAKÜLTESİ KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ

STAJ PROGRAMINDA İSBİRLİĞİ YAPAN KÜTÜPHANELERİN DİKKATİNE

Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü, Öğrencilerinin 5. ve 7. sınıflarında yaptıkları toplam 4 haftalık stajı, akademik programın çok önemli ve zorunlu bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Staj çalışmasının amacı, öğrencilerin eğitim ve öğretimleri boyunca kazandıkları teorik bilgilerin uygulama ile pekiştirilmesi şeklinde saptanmıştır. Dolayısıyla öğrencilerin staj yapacakları kütüphanelerin ülkemiz koşullarında başarılı hizmetler veren kurumlar arasından seçimine özen gösterilmiştir.

Staj Programı: Öğrenciler staj programlarının ilk günü kütüphane müdürü ve personeli ile tanışır. Kütüphanenin örgütlenme şekli ve ayrıca, varsa, kütüphane yıllık raporunun öğrencilere dağıtılması yararlı olur. Öğrencilerin çalışacakları ortamı tanımaları bakımından kütüphanenin gezdirilmesi, hangi saatler arasında çalışacakları, yemek ve çay saatleri konusunda aydınlatıcı bilgiler, öğrencilerin çalışma ortamına en kısa sürede uyum sağlamalarında yardımcı olacaktır.

Öğrencilerin stajları boyunca öğrenmeleri beklenen hususlar şöyle sıralanabilir:

1. Kütüphanenin oluşumu ve amaçları,
2. Kütüphanenin kullanıcıları kimlerdir ve özellikleri nelerdir,
3. Kütüphanenin örgütlenme biçimi ve bütçesi
4. Personelin yönetimi, seçimi, atanması ve yetistirilmesi,
5. Verilen hizmetlerin kapsamı ve nasıl gerçekleştirildiği,
6. Bilgi kaynaklarının seçimi, sağlanması ve düzenlenmesi işlemleri,
7. Kütüphanenin çevredeki diğer kütüphanelerle ilişkisi ile işbirliği konusundaki girişimleri.

Öğrencilerin stajlarına ilişkin çalışmalarının gerçekleştirilmesinde zamanlama, hiç kuşkusuz, kütüphane müdürlerinin inisiyatifindedir. Arzu edilirse Staj Koordinatörlüğü bu konuda kütüphanelere memnuniyetle yardımcı olacaktır.

Stajın bitiminde tüm öğrenciler, çalışmalarına ilişkin bir rapor hazırlamak zorundadırlar. Hazırlayacak-

ları raporun neleri içereceği konusunda bilgiler ilisikte belirtilmiştir. Staj süresince Kütüphanecilik Bölümü öğretim elemanlarından biri, önceden randevu alarak kütüphaneyi ziyaret edecektir. Ziyaret, öğrencilerin çalışmasını izlemek ve kütüphane müdürü ile bu konuda görüşmek amacıyla gütmektedir.

Staj Üdeneği: Kütüphaneler, öğrencilere staj çalışmalarından ötürü bir ücret ödemekle yükümlü değildir. Ancak, olanakların böyle bir ücret ödemeğe elverdiği durumlarda, bunun özellikle tasradan gelen öğrencilere sağlayacağı katkının önemini vurgulamakta yarar görürüz.

Hastalık: Öğrenciler, hastalanmaları durumunda kütüphane müdürlerini haberdar etmekle yükümlüdürler. Hastalığın üç günü geçmesi durumunda Kütüphanecilik Bölümü durumdan haberdar edilmelidir. Hastalık veya başka bir nedenle stajlarını tamamlamayan öğrenciler daha sonra ilgili kütüphane müdürünün öngöreceği bir tarihte stajlarını tamamlarlar.

Statü ve Denetim: Öğrenciler stajları boyunca Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü öğrencisi statüsündedirler. Yönetim açısından, staj yaptıkları kurumun kütüphane müdürüne karşı sorumludurlar. Öğrencilerin uymaları gerekli kurallar konusunda aydınlatılmaları kuşkusuz yararlı olur. Öğrencilerin başarısız olmaları veya uyum sağlayamamaları durumlarında Kütüphanecilik Bölümü haberdar edilmelidir. Stajlarında başarısız kalan öğrenciler aynı kütüphanede stajlarını tekrarlamazlar.

Stajın Değerlendirilmesi: Kütüphanecilik Bölümü, Staj Koordinatörlüğü öğrencilerin staj yapacakları kütüphanelere staj değerlendirme formu gönderecektir. Kütüphanelerin bu formları staj bitiminde doldurarak, Kütüphanecilik Bölümü'ne göndermeleri gerekir. Zira bu formlar, öğrencilerin staj notu almasında Bölümün dayandığı temel unsurdur.

Diğer Hususlar: Bütünleme sınavlarının staj tarihleri arasındaki gün veya günlere rastlaması durumunda, stajiyer öğrenciler stajlarından ayrı kaldıkları süreyi daha sonra tamamlamak zorundadırlar. Tamamlama kütüphane müdürünün vereceği tarihler arasında yapılır. Stajiyer kabul eden kütüphanelere stajiyer öğrencilerden hangilerinin kaç dersten bütünleme sınavına girecekleri ile sınavların tarih ve saatleri ayrıca Bölüm tarafından bildirilecektir.

ÖĞRENCİLERİN DIKKATİNE:

Yukarıda kapsamı belirtilen staj çalışmamız, büyük ölçüde stajiyer kabul eden seçkin kütüphanelerin yardımı ile gerçekleşmektedir. Sizlerin de bu durumu dikkate

olarak, staj yaptığımız kurum kütüphanecilerinin rehberliği ve önerilerini değerlendirmeniz gerekir. Staj bitiminde kütüphanelerin göndereceği raporlar, değerlendirmede temel dayanak olacaktır. Bunun yanısıra sizlerin de staj yaptığınız kütüphane hakkında rapor hazırlayarak Staj Koordinatörlüğüne vermeniz gerekmektedir. Raporun hazırlanmaması veya geciktirilmesi durumunun doğuracağı sonuçlar sizlerin sorumluluğunuzda olacaktır. Raporlar en geç staj bitiminden sonraki hafta içinde teslim edilmelidir.

EK:IX

Değerli Arkadaşlarım,

H.Ü. Kütüphanecilik Bölümünde uygulanmakta olan I. ve II. staj programlarının değerlendirilmesi konusunda bir araştırma yapmaktayım. Araştırmamın amacı, ilgili bölümde halen uygulanmakta olan I. ve II. staj programlarının verimliliğini olumsuz yönde etkileyen etmenleri ortaya çıkarmak ve olumsuzlukların en-aza indirileceği yeni bir staj programı geliştirmektir.

Araştırma hipotezi "H.Ü. Kütüphanecilik Bölümü'nde uygulanmakta olan I. ve II. staj programlarının yeniden ele alınıp düzenlenmesi gereklidir çünkü HÜKB tarafından belirlenen staj hedeflerine uygulanan bu staj programları ile ulaşılamamaktadır" şeklindedir. Hazırlamış olduğum bu anket formu ile hipotezimi sizlerin görüşleri ile desteklemeyi amaçlamaktayım.

Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Aysun Ülkü Aydın
H.Ü. Kütüphanecilik Bölümü
Yüksek Lisans Tezi

SORULAR

A GRUBU

1. Stajlarınızı hangi kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezinde yaptınız?
I. staj :
II. staj:
2. Sizce kütüphanecilik bölümleri için staj gereklimidir?
( ) a. Evet ( ) b. Hayır

5. 4.soruda belirtilen aktiviteleri stajlarınızda görme olanağı bulamayışınızın veya gördüklerinizi yeterince uygulayamayışınızın sebep veya sebepleri neler olabilir? (ilgili olana (x) işareti koyunuz). Birden fazla maddeyi işaretleyebilirsiniz,

	I.staj	II.staj
a. Kütüphane tarafından yukarıda sayılan aktivitelerin yeterince uygulandığı bir staj programının hazırlanmamış olması		
b. Kütüphanecilik bölümü tarafından staj sırasında programın isleyisi konusunda etkili bir denetim yapılmaması		
c. Staj öncesi, stajın amacı, hedefleri ve dikkat etmemiz gereken konular hakkında yeterince bilgilendirilmeyişimiz.		
d. Genel olarak derslerdeki başarısızlığım		
e. Kisisel olarak konuya ilgisizliğim, hevesiz oluşum.		
f. Staja ayrılan sürenin az oluşu		
g. Staj gruplarının kalabalık oluşu dolayısıyla kütüphanenin bizlerle ilgilenmeyisi		
h. Staj yapılan kütüphanelerde kütüphanecilerin bilgi ve becerilerini aktarmada, isteksiz oluşu		
ı. Sömestre tatillerinin kütüphanelerde bütün işlevleri görmeyi önleyici ölü bir dönem oluşu		
i. Staj yapılan kütüphanenin bütün kütüphane hizmetlerini görerek uygulamamızı sağlayacak yeterlilikte olmayışı		
j. Kütüphane staj koordinatörünün programın isleyisini kontrol etmemesi		

k. Staj öncesi okulda stajda ihtiyaç duyduğumuz teorik bilgileri içeren derslerden bazılarını görmeyişimiz

l. Staj öncesi okulda bazı teorik derslerle ilgili yeterince uygulama yapmayışımız

m. Diğer (Belirtiniz)

I.staj	II.staj

6. Stajlarınızdan önce kütüphanecilik bölümü tarafından stajın amacı dikkat etmeniz gereken konular hakkında bilgiler yeterli miydi?

( ) a.Evet

( ) b.Hayır

7. 6. soruya verdiğiniz yanıt hayır ise sizce bu durum staj başarısını olumsuz yönde etkiledi mi?

( ) a.Evet

( ) b.Hayır

8. Stajlarınız sırasında yaptığınız işler nelerdir?

I. Staj :

II. Staj:

B. GRUBU

1. Yaptığınız stajlarda stajın aşağıda sıralanan fayda veya faydalarından hangilerinin gerçekleştiğini düşünüyorsunuz? (ilgili alana (x) işareti koyunuz). Birden fazla maddeyi işaretleyebilirsiniz.

a. Teorik bilgilerin uygulamaya geçirilmesi.

b. Kütüphane/dokümantasyon merkezlerinin organizasyonunu öğrenme.

c. Öğrencilerin çalışma ortamı hakkında fikir edinmesi.

d. Temel mesleki hünelerinin gelişimi.

e. Kullanıcı ihtiyaç ve koşullarını öğrenme.

I.staj	II.staj

	I.staj	II.staj
f. Kendine güven kazanma.		
g. Mesleki düşüncelerin telkini.		
h. Kullanıcı ile karşılıklı konuşarak problemlerin halledilmesi becerisini kazanma.		
ı. İyi kütüphanecileri çalışma ortamında gözleme.		
i. Problem çözüm hünerlerinin gelişimi		
j. Meslek için öğrencinin uygunluğunu test etmesi.		
k. Meslekten olanlarla ilişki kurma.		
l. Öğrencinin pratik kabiliyetini test etmesi.		
m. Sınıftan koparak gerçek hayatı görmek.		
n. Kütüphanelerin alışılmalı malzeme ve işlerine öğrencinin alışması.		

C. GRUBU

1. Sizce

- ( ) a. Staja ayrılan süre yeterlidir.
 ( ) b. Daha az zaman ayrılmalıdır.
 ( ) c. Daha çok zaman ayrılmalıdır.

2. Sizce stajlar hangi tarihlerde uygulanmalıdır?

- ( ) a. Şimdiki uygulama uygundur.
 ( ) b. Eğitimin son iki yılı staj için ayrılmalıdır.
 ( ) c. Eğitimin son bir yılı staj için ayrılmalıdır.
 ( ) d. Her akademik yılın ikinci dönemi staj için ayrılmalıdır.
 ( ) e. Akademik ders yılı içinde, ders programı içine dağıtılmış olmalıdır.

3. Bütün kütüphane türlerinde staj yapılmalı mıdır?

- ( ) a.Evet ( ) b.Hayır

4. Stajların daha etkili hale gelmesi için staj öncesi alınması özellikle gerekli gördüğünüz dersler var mıdır?

- a. Kütüphane türlerine ilişkin dersler
 b. Müracaat teori
 c. Müracaat Uygulama
 d. Kataloglama ve Sınıflama teori
 e. Kataloglama ve Sınıflama Uygulama
 f. Yönetim Teknikleri ve Mevzuatı
 g. Süreli Yayınlar
 h. Dokümantasyon
 ı. Diğer (Belirtiniz)

I.staj	II.staj

5. Staj yapmak istediğiniz kütüphane, kütüphane türü veya zamanın sizin tarafınızdan seçilmesinin faydaları ne veya neler olabilir?

- ( ) a. Ben seçmek istemezdim.
 ( ) b. İleride çalışmak istediğim kütüphane türünde uzmanlaşmak için ilk adım olurdu.
 ( ) c. Teorik dersinde zayıf olduğum kütüphane türünü ve hizmetlerini uygulama yoluyla kavrayabilirdim.
 ( ) d. Stajını ailemin ikamet ettiği ve ileride çalışmak istediğim il veya ilçede yaparak o is çevresinde tanınabilirdim.
 ( ) e. (Ankara dışından gelenler için) stajı akademik ders yolu içinde gerçekleştirerek ayrıca, barınma, beslenme vb. sorunları önleyebilirdim.
 ( ) f. Diğer, belirtiniz.

6. Konuyla ilgili belirtmek istediğiniz başka düşüncelerinizi varsa lütfen burada belirtiniz.

EK:X

H.Ü. Kütüphanecilik Bölümü Öğrencilerinin Stajlarını
Yaptıkları Kütüphane ve/veya Dokümantasyon
Merkezlerine Yöneltilen Sorular

1. Stajiyer öğrenciler gelmeden önce öğrencilerin hangi tarihlerde, hangi bölümlerde ne kadar süre ile çalışacağı, buralarda kütüphanecilik bölümünce belirlenen hedeflerin hangilerinin yerine getirileceği vb. konuları içeren bir staj programı hazırlıyor musunuz?
2. Kütüphanecilik Bölümü tarafından staj öncesi öğrencilerle ilgili ne tür bilgiler gönderiliyor, bu bilgiler hazırladığınız staj programda ne derece etkili oluyor? (Örneğin müracaat dersi zayıf bir öğrencinin okuyucu hizmetlerinde daha fazla uygulama yapması ayarlanabiliyor mu?)
3. Kütüphane personeline önceden öğrenciye neyi ne kadar öğretmesi gerektiği konusunda bilgi veriliyor mu? Bu kütüphanecilerin uygulamayı nasıl yürüttüğü kütüphane staj koordinatörü tarafından denetleniyor mu?
4. Kütüphane ve/veya dokümantasyon merkezinde staj programını hazırlayıp, uygulamayı yürütecek bir staj koordinatörünüz var mı? varsa uygulama sırasında öğrencilerle görüşüp sorunları tespit ediyor mu?
5. Özellikle yaz aylarında azalan personel sayısı stajiyer öğrencileri etkilemekte midir?

6. Stajların sömestre tatilinde yapılmasının sizce ne gibi sakıncaları vardır?
7. Öğrencileri teorik açıdan ve bu teorik bilgileri uygulamaya koymada eksik bulduğunuz yönler var mıdır?
8. Kütüphanenizde/veya dokümantasyon merkezinizde uygulanan sınıflama sistemi hangisidir?
9. Öğrenciler çalışma şartlarına uyum sağlayabilmekte midir? varsa bu konudaki sorunları belirtiniz.
10. Sizce staja ayrılan süre yeterli midir?
11. Öğrencilerin kütüphanenizde veya dokümantasyon merkezinizde hem part-time eleman gibi çalıştırılıp hemde staj yapmaları sağlanabilir mi? (Ancak öğrenci part-time çalışmada bir yere bağlı olmayacak bütün bölümlerde, bütün uygulamaları görecektir şekilde çalışacaktır).

EK:XI

H.Ü. EDEBİYAT FAKÜLTESİ KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ

LİSANS PROGRAMI (1990-1991)

I. YIL

GÜZ (01)	T	P	K
Zorunlu Dersler:			
KÜT 101 KÜTÜPHANECİLİĞE GİRİŞ I	3	0	3
KÜT 105 KİTAP VE KÜTÜPHANE TARİHİ I	3	0	3
KÜT 171 OSMANLICA I	3	0	3
ANT 201 SOSYAL ANTROPOLOJİYE GİRİŞ	3	0	3
IST 195 UYGULAMALI TEMEL İSTATİSTİK I	2	2	3
PSİ 101 PSİKOLOJİYE GİRİŞ	3	0	3
Ortak Zorunlu Dersler:			
ING 103 İNGİLİZCE I	2	0	0
ALM 103 ALMANCA I (Secmeli)	2	0	0
FRA 103 FRANSIZCA I	2	0	0
TKD 101 TÜRKÇE KOMPOZİSYON DİL BİLGİSİ I	1	0	1
AIT 101 ATATÜRK İLK. VE İNK. TARİHİ	1	0	1
BED 101 BEDEN EĞİTİMİ (Secmeli)	0	2	0
GSM 101 GÜZEL SANATLAR	0	2	0
GENEL KREDİ TOPLAMI			19

[ ] : ALTERNATİF DERSLERİ GÖSTERİR

Z : SUBESİ OLAN DERSLERİ GÖSTERİR

I. YIL

BAHAR (02)

T P K

Zorunlu Dersler:

	KÜT 102 KÜTÜPHANECİLİĞE GİRİŞ II	3	0	3
	KÜT 106 KİTAP VE KÜTÜPHANE TARİHİ II	3	0	3
Z	KÜT 172 OSMANLICA II	3	0	3
	IST 196 UYGULAMALI TEMEL İSTATİSTİK II	3	0	3
	TAR 106 BİLİM TARİHİ	3	0	3

Ortak Zorunlu Dersler:

	ING 104 İNGİLİZCE II	2	0	0
	ALM 104 ALMANCA II (Secmeli)	2	0	0
	FRA 104 FRANSIZCA II	2	0	0
	TKD 102 TÜRKÇE KOMPOZİSYON DİL BİLGİSİ II	1	0	0
	AIT 102 ATATÜRK İLK. VE İNK. TARİHİ	1	0	1
	BED 102 BEDEN EĞİTİMİ	0	2	0
	(Secmeli)			
	GSM 102 GÜZEL SANATLAR	0	2	0

GENEL KREDİ TOPLAMI 16

☐ : ALTERNATİF DERSLERİ GÖSTERİR

Z : SUBESİ OLAN DERSLERİ GÖSTERİR

II. YIL

GÜZ (03)

T P K

Zorunlu Dersler:

KÜT 205 ARASTIRMA METODLARI	3	0	3
KÜT 207 KATALOGLAMA VE SINIFLAMA I	3	0	3
KÜT 215 MÜRACAAT VE BIBLIYOGRAFYA I	3	0	3
KÜT 271 OSMANLICA III	3	0	3

Secmeli Dersler:

[KÜT 261 ARAPÇA I	3	0	3
[KÜT 263 FARSA I	3	0	3

Ortak Zorunlu Dersler:

[ING 203 İNGİLİZCE III	2	0	0
[ALM 203 ALMANCA III (Secmeli)	2	0	0
[FRA 203 FRANSIZCA III	2	0	0
TKD 201 TÜRKÇE KOMPOZİSYON DİLBİLGİSİ	1	0	0
AIT 201 ATATÜRK İLK. VE İNK. TARİHİ	1	0	1
[BED 201 BEDEN EĞİTİMİ	0	2	0
[GSM 201 GÜZEL SANATLAR (Secmeli)	0	2	0
GENEL KREDİ TOPLAMI			0 2 0

[: ALTERNATİF DERSLERİ GÖSTERİR

Z : ŞUBESİ OLAN DERSLERİ GÖSTERİR

II. YIL

BAHAR (04)

T P K

Zorunlu Dersler:

	KÜT 208 KATALOGLAMA VE SINIFLAMA II	3	0	3
Z	KÜT 210 KATALOGLAMA VE SINIFLAMA UYG.	0	2	1
	KÜT 216 MÜRACAAT VE BIBLIYOGRFYA II	3	0	3
	KÜT 226 KÜTÜPHANE İŞLEMLERİ I	1	2	2
Z	KÜT 272 OSMANLICA IV	3	0	3

Secmeli Dersler:

Z	KÜT 262 ARACPA II	3	0	3
	KÜT 264 FARSCA II	3	0	3

Ortak Zorunlu Dersler:

	ING 204 İNGİLİZCE IV	2	0	0
	ALM 204 ALMANCA IV (Secmeli)	2	0	0
	FRA 204 FRANSTZCA IV	2	0	0
	TKD 202 TÜRKCE KOMPOZİSYON DİLBİLGİSİ IV	1	0	0
	AİT 202 ATATÜRK İLK. VE İNK. TARİHİ	1	0	1
	BED 202 BEDEN EĞİTİMİ	0	2	0
	GSM 202 GÜZEL SANATLAR (Secmeli)	0	2	0

GENEL KREDİ TOPLAMI

16

[ ] : ALTERNATİF DERSLERİ GÖSTERİR

Z : SUBESİ OLAN DERSLERİ GÖSTERİR

III. YIL

GÜZ (05)

T P K

Zorunlu Dersler:

Z	KÜT 311 KATALOGLAMA VE SINIFLAMA UYG.	0	2	1
Z	KÜT 317 MÜRACAAT VE BİBLİYOGRAFYA UYG.	0	2	1
	KÜT 327 KÜTÜPHANE İSLEMLERİ II	1	2	2
	KÜT 333 ARASTIRMA KÜTÜPHANELERİ I	2	0	2
	KÜT 337 NADİR ESERLER VE NAD. ESR. KÜT I	3	0	3
	KÜT 391 STAJ I (I AY)	0	0	1

Secmeli Dersler:

Z	KÜT 361 ARACPA III	3	0	3
Z	KÜT 363 FARSCA III	3	0	3
	ALM 161 ALMANCA I	3	0	3
	FRA 161 FRANSIZCA I	3	0	3

Ortak Zorunlu Dersler:

	AİT 301 ATATÜRK İLK. VE İNK. TARİHI	1	0	1
	ING 303 İNGİLİZCE V	3	0	0
	ALM 303 ALMANCA V	3	0	0
	FRA 303 FRANSIZCA V	3	0	0
	TKD 301 TÜRKÇE KOMPOZİSYON DİLBİLGİSİ V	1	0	0
	BED 301 BEDEN EĞİTİMİ	0	2	0
	GSM 301 GÜZEL SANATLAR	0	2	0

GENEL KREDİ TOPLAMI

17

☐ : ALTERNATİF DERSLERİ GÖSTERİR

Z : SUBESİ OLAN DERSLERİ GÖSTERİR

III. YIL

BAHAR (06)

T P K

Zorunlu Dersler:

KÜT 322 SÜRELİ YAYINLAR	3	0	3
KÜT 330 ÇOCUK KÜTÜPHANESİ	1	2	2
KÜT 334 ARASTIRMA KÜTÜPHANELERİ II	2	0	2
KÜT 338 NADİR ESERLER VE NAD. ESR. KÜT II	3	0	3
Z KÜT 392 KÜTÜPHANECİLİKTE PROGRAMLAMAYA GİRİŞ	3	0	3

Secmeli Dersler:

Z	KÜT 362 ARACPA IV	3	0	3
Z	KÜT 364 FARSCA IV	3	0	3
Z	ALM 162 ALMANCA II	3	0	3
Z	FRA 162 FRANSIZCA II	3	0	3

Ortak Zorunlu Dersler:

AİT 302 ATATÜRK İLK. VE İNK. TARİHİ	1	0	1
İNG 304 İNGİLİZCE VI	3	0	0
ALM 304 ALMANCA VI	3	0	0
FRA 304 FRANSIZCA VI	3	0	0
BED 302 BEDEN EĞİTİMİ	0	2	0
GSM 302 GÜZEL SANATLAR	0	2	0
TKD 302 TÜRKÇE KOMPOZİSYON DİLBİLGİSİ	1	0	0

GENEL KREDİ TOPLAMI

20

- [: ALTERNATİF DERSLERİ GÖSTERİR
 [: ŞUBESİ OLAN DERSLERİ GÖSTERİR

IV. YIL

GÜZ (07)

T P K

Zorunlu Dersler:

KÜT 423 KİTAP DİSİ MATERYALLER	3	0	3
KÜT 429 HALK KÜTÜPHANELERİ	2	0	2
KÜT 451 YÖNETİM TEK. VE MEVZ. I	3	0	3
KÜT 457 ORTAK DERS	1	0	0
KÜT 491 STAJ II	0	0	1

Secmeli Dersler:

[KÜT 453 NADİR ESERLER VE NAD. ES. KÜT. III	3	0	3
[KÜT 455 DOKÜMANTASYON	3	0	3
Z [ALM 261 ALMANCA III	3	0	3
Z [FRA 261 FRANSIZCA III	3	0	3

Ortak Zorunlu Dersler:

[AIT 401 ATATÜRK İLK. VE İNK. TARİHİ	1	0	1
[TKD 401 TÜRKÇE KOMPOZİSYON DİLBİLGİSİ VII	1	0	0
[İNG 403 İNGİLİZCE VII	3	0	0
[ALM 403 ALMANCA VII	3	0	0
[FRA 403 FRANSIZCA VII	3	0	0
[BED 401 BEDEN EĞİTİMİ	0	2	0
[GSM 401 GÜZEL SANATLAR	0	2	0

GENEL KREDİ TOPLAMI

15+1

[: ALTERNATİF DERSLERİ GÖSTERİR

Z : SUBESİ OLAN DERSLERİ GÖSTERİR

IV. YIL			
BAHAR (08)			T P K
<hr/>			
Zorunlu Dersler:			
	KÜT 414 KATALOGLAMA VE SINIFLAMA III		3 0 3
Z	KÜT 418 MÜRACAAT VE BIBLIYOGRFYA UYG.		2 0 2
	KÜT 436 OKUL KÜTÜPHANELERİ. I		3 0 3
	KÜT 442 KÜTÜPHANE OTOMASYONU		1 0 0
	KÜT 452 YÖNETİM TEK. VE MEV. II		0 0 1
	KÜT 458 ORTAK DERS		
Secmeli Dersler:			
	KÜT 454 NADIR ESERLER VE NAD. ES. KÜT. IV		3 0 3
	KÜT 456 ARSIV		3 0 3
Z	ALM 262 ALMANCA IV		3 0 3
	FRA 262 FRANSIZCA IV		3 0 3
Ortak Zorunlu Dersler:			
GENEL KREDİ TOPLAMI			15+1
MEZUNİYET KREDİ TOPLAMI			134+1
□	: ALTERNATİF DERSLERİ GÖSTERİR		
Z	: SUBESİ OLAN DERSLERİ GÖSTERİR		

